

PROGRAMMABEGROTING 2027 - 2030

Inhoudsopgave

1. ALGEMEEN 3
1.1. Inleiding 4
1.2. Leeswijzer 6
2. BELEIDSBEGROTING 9
2.1. Programmaplan 10
2.1.1. SAMENLEVING 11
2.1.2. LEEFOMGEVING 19
2.1.3. INWONER EN BESTUUR 27
2.1.4. FINANCIËN 33
2.2. Paragrafen 41
2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen 41
2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 51
2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 62
2.2.4. Paragraaf Financiering 68
2.2.5. Paragraaf Bedrijfsvoering 75
2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen 78
2.2.7. Paragraaf Grondbeleid 86
2.2.8. Paragraaf Wet open overheid (Woo) 92
2.2.9. Paragraaf Weerbaarheid en ICT 94
2.2.10. Paragraaf klimaat(adaptatie) en energie(transitie) 96
3. FINANCIËLE BEGROTING 97
3.1. Overzichten baten en lasten 2027-2030 98
3.1.1. Overzicht van baten en lasten 2027 per programma 98
3.1.2. Baten en lasten 2027-2030 per programma 99
3.1.3. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo 100
3.2. Overzicht baten en lasten per taakveld 101
3.3. Onze financiële positie voor 2027-2030 119
3.3.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit 119
3.3.2. We volgen de incidentele baten en lasten 121
3.3.3. We volgen de stelposten en taakstellingen 123
3.3.4. Investeringsagenda 125
3.4. Investeringsplan 127
3.5. Gebruik van reserves per programma 128
3.6. De balans in het kort 129
3.7. Overzicht baten en lasten 2027 per kostensoort 137
3.7.1. We volgen welke kosten we maken 137
3.7.2. Toelichting op kostensoorten 2027 138
4. BIJLAGEN 143
4.1. Kerngegevens 144
4.2. Samenstelling bestuursorganen 145
4.3. Begrotingsuitgangspunten 148
Afkortingenlijst 149

1. ALGEMEEN

1.1. Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2027-2030. Het betreft een beleidsarme programmabegroting waarin we met name een voortzetting van het bestaande beleid beschrijven. Op 9 juli besprak u ons coalitieakkoord 'Dichtbij, Duidelijk, Durven'. De ambities uit dit coalitieakkoord werken we uit naar strategische doelen, gewenste resultaten en activiteiten. Wat dit voor 2027 betekent, leggen we vast in het programmaplan 2027, wat de 1e begrotingswijziging 2027 voor de programmabegroting 2027-2020 vormt. In het programmaplan liggen voor ons de prioriteiten voor de komende jaren vast en die bespreken we met u in de raadsvergadering van 17 december 2026.

Al een aantal jaren spreken we erover dat we, net als veel andere gemeenten in Nederland, minder geld van het rijk krijgen via de Algemene uitkering. In voorgaande jaren zetten we stappen om hiervoor passende maatregelen te nemen. In het programmaplan dat uw raad in december 2026 vaststelt, komen we hierop terug.

De ontwikkelingen lichten we toe in de Financiële begroting (3.3).

Ontwikkeling financiële positie	2027	2028	2029	2030
Beeld voor kaderbrief 2027-2030	*-1.681*	*-4.102*	*-3.634*	*-2.489*
Decembercirculaire 2026	-3	28	26	25
Autonome ontwikkelingen volgens kaderbrief	-766	-780	-779	-976
Beeld in kaderbrief 2027-2030 (raad juli)	*-2.449*	*-4.854*	*-4.387*	*-3.441*
Meerjarige effecten 1e tussenrapportage 2026	2.076	1.418	1.429	1.429
Vrije ruimte Meicirculaire 2026	269	399	194	257
Beeld na Meicirculaire 2026 (raad juli)	**-104**	**-3.038**	**-2.763**	**-1.755**
Uitgangspunten (autonome ontwikkelingen na kaderbrief)	-374	-35	-67	129
Aanpassingen programmabegroting 2027	***374***	***35***	***67***	***-129***
Beeld Programmabegroting 2027-2030	**270**	**-3.002**	**-2.696**	**-1.884**

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

De uitgaven en inkomsten in vogelvlucht

In onderstaand overzicht ziet u in vogelvlucht wat de inkomsten en uitgaven zijn. Onder de uitgaven van Bestuur is 'organisatie' opgenomen, dit zijn de bedrijfsvoeringslasten van van onze gemeente.

Inkomsten 2027

bedragen x € 1.000

Het grootste deel krijgen we van het Rijk:	94.301
De rest krijgen we uit:	
Lokale heffingen	
Onroerendezaakbelasting (OZB)	10.717
Rioolheffing	4.930
Afvalstoffenheffing	5.080
Bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.703
Leges rijbewijzen, reisdocumenten etc	796
Overige leges	368
Toeristenbelasting	610
Reclamebelasting	146
Forensenbelasting	138
Overige inkomsten	
Overige inkomsten	4.085
Verkoop grond, duurzame goederen	1.729
Rentebaten, doorberekende rente, overige verrekeningen	-58
Detacheringsvergoedingen Wsw etc	457
Dividend	580
Onttrekking uit reserves	1.921
Totale inkomsten 2027	**127.504**

Uitgaven 2027

bedragen x € 1.000 per inwoner

Samenleving		
Kansrijk (op)groeien	17.256	479,46
Zorg en ondersteuning	32.792	911,15
Leefbare en gezonde kernen	9.439	262,26
Leefomgeving		
Wonen en werken	7.562	210,11
Energietransitie en klimaatadaptatie	7.545	209,63
Aantrekkelijke kernen en buitengebied	22.211	617,14
Inwoner en Bestuur		
Bestuur en inwonerparticipatie	5.075	141,02
Veiligheid en dienstverlening	4.358	121,08
Totaal algemene dekkingsmiddelen		
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.055	112,67
Overhead	15.887	441,42
Onvoorzien	126	3,50
Storting in reserves	929	
Totale uitgaven 2027	**127.234**	
Begrotingssaldo Programmabegroting 2027	**-270**	

1.2. Leeswijzer

Onze programmabegroting maken we zo kort, helder en overzichtelijk mogelijk. Op 9 juli 2026 is de nieuwe programma indeling vastgesteld en die volgen we ook in deze, beleidsarme, programmabegroting. De programmabegroting bestaat uit vier hoofdstukken:

- hoofdstuk 1: de inleiding en de leeswijzer
- hoofdstuk 2: de beleidsbegroting (het programmaplan en de paragrafen)
- hoofdstuk 3: de financiële begroting
- hoofdstuk 4: de bijlagen

De beleidsbegroting (hoofdstuk 2)

We werken met raadsprogramma's met daarin een aantal deelprogramma's: het programmaplan (2.1)
In ieder programma is naast aandacht voor de beleidsdoelen en opgaven ook aandacht voor Sustainable Development Goals (SDG's), indicatoren, risico's en de financiën. Op dit moment staan hier nog de oude doelen en indicatoren, de verwerking van de nieuwe doelen volgt in het programmaplan dat we in december 2026 aan uw raad ter vaststelling voorleggen.

We maken in de deelprogramma's onderscheid tussen lokale en landelijke indicatoren

- De lokale indicatoren laten zien wat het effect van het beleid is, gericht op onze lokale beleidsdoelen. We merken dat het lastig is om effectindicatoren te koppelen, op verschillende plekken kozen we daarom voor prestatie-indicatoren. Hier vermelden we streefcijfers voor het kalenderjaar en de 'stip op de horizon'.
- De landelijke indicatoren geven inzicht in waar we staan (realisatiecijfers) en maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk. We zijn op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht om deze indicatoren op te nemen in het programmaplan, maar sturen daar zelf niet op.

In de deelprogramma's benoemen we de belangrijkste financiële risico's
Het gaat om de grootste risico's passend bij dat deelprogramma (maximaal 5). Wanneer het beschreven risico (ook) niet financiële gevolgen heeft, drukken we dit uit in een cijfer van 1:zeer lokaal tot 5:landelijk (kolom: impact (niet-financieel)). In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2) staan de 15 belangrijkste risico's bij elkaar.

Elk programma sluiten we af met financiële informatie
We laten zien zien wat de totale lasten en baten van het programma zijn. Informatie over de grotere verschillen van de lasten en baten ten opzichte van de vorige begroting 2025, de beschikbaarstelling van investeringen en het gebruik van de reserves staat in hoofdstuk 3, zodat het hierin één geheel vormt met de verplichte informatie voor de accountant (volgens inhoudsopgave van jaarstukken 2025).
In het nieuw toegevoegde deelprogramma 'Financieel overzicht' staan de aandachtspunten voor het financieel begrotingsbeeld.

In de paragrafen beschrijven we aspecten die voor alle beleidsvelden belangrijk zijn (2.2)
Met de vaststelling van de nieuwe programma-indeling kan een niet wettelijke paragraaf, Klimaat en energie, vervallen (opgenomen in deelprogramma 2B Energietransitie en

klimaatadaptatie). In de acht wettelijk verplichte paragrafen beschrijven we kort hoe we ons beleid inrichten en in één paragraaf komt een raadsonderwerp aan bod:

- de heffingen (2.2.1 lokale heffingen);
- de risico's (2.2.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing);
- het onderhoud van de openbare ruimte (2.2.3 onderhoud kapitaalgoederen);
- hoe we de taken financieren (2.2.4 financiering);
- de ondersteuning bij de taken (2.2.5 bedrijfsvoering);
- de samenwerking met andere organisaties (2.2.6 verbonden partijen);
- de grondposities (2.2.7 grondbeleid);
- de openbaarheid van stukken (2.2.8 Wet open overheid);
- de informatieveiligheid (2.2.9. Weerbaarheid en ICT).

In de financiële begroting staat ons financieel meerjarenbeeld centraal (hoofdstuk 3)

We kijken naar de factoren die leiden tot een stijgende of dalende lijn in de begrotingsruimte

De bedragen die zijn opgenomen per deelprogramma geven de ruimte aan waarin we kosten kunnen maken. Volgens de Financiële verordening Bronckhorst vormt deze afbakening in deelprogramma's 'het autorisatieniveau' van de gemeenteraad aan ons als college.
In de financiële overzichten staat de wettelijke en provinciale informatie die vereist is voor toezicht. De informatie in dit hoofdstuk gebruikt de accountant bij de controle van de jaarstukken. Om aan te sluiten bij de vereiste informatie waar de accountant naar kijkt, is de informatie over verschillen in jaren, investeringen en reserves een paragraaf in dit hoofdstuk.

In de bijlagen is achtergrondinformatie opgenomen

Vanuit de jaarstukken zijn alle bijlagen onderdeel geworden van de jaarrekening. Bij de programmabegroting kennen we nog 4 bijlagen.Verordeningen geven de kaders aan waarmee we werken, die zijn in te zien op www.wetten.nl.

Goed om te weten

- In de verschillende tabellen met informatie over 2026 (kolom 'Begroot 2026 na wijz.') bedoelen we de stand op 1 augustus 2026. Dit is vóór de verwerking van de 2e tussenrapportage 2026.
- In de financiële overzichten bij 'Wat mag het kosten?' staat bij de saldoregel een '+' voor baten of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten.
- In de overige overzichten staat in het onderschrift vermeld wat een '+' of '-' betekent.
- De cijfers in tabellen, grafieken en opstellingen in deze begroting staan in euro's maal 1.000 en zijn afgerond tot het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders vermeld.

2. BELEIDSBEGROTING

2.1. Programmaplan

SAMENLEVING

Wat willen we bereiken

voor dit programma

- We willen jeugdigen weerbaar en gezond op laten groeien en zorg zoveel mogelijk voor zijn.
- We investeren in preventie en vroegsignalering, zodat inwoners nu en in de toekomst vitaal oud kunnen worden.
- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Iedereen heeft een stevige basis nodig om mee te kunnen doen naar vermogen.
- We versterken de leefbaarheid en samenredzaamheid van de samenleving als geheel.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- Samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid)

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug. Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we ook bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

Deelprogramma 1A Kansrijk (op)groeien

We voeren het bestaand beleid uit waarbij meedoen voor al onze inwoners voorop staat. We versterken de bestaanszekerheid en inwoners participeren in de vorm van passend werk en onderwijs. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken

we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
% Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	CBS 2024	2,0%	2,0%	nb	nb
% Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	CBS 2024	1,0%	1,0%	nb	nb
Personen met een bijstandsuitkeringen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2025	96,6	104,9	102,7	240,4
Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2025	184,4	182,1	170,1	226,7
% Jongeren met delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	CBS 2023	nb	nb	nb	nb

Onderwijs	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ingrado 2025	1,4	1,8	1,8	2,2
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2025	11	12	16	28
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Ingrado 2025	nb	1,4	1,2	5,4

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Geopolitieke spanningen, bredere machtsverschuivingen tussen grootmachten en de militaire–strategische ontwikkelingen gericht op de NAVO en economische impact	Inwoners en ondernemers eerder in financiële problemen raken. Dit komt door schaarste en kostenstijging van levensonderhoud, energie, grondstoffen en materialen	Financieel - De kosten toenemen voor inwoners en gastgezinnen. Inwoners kloppen aan bij de gemeente (schuldhulpverlening)	50%	€ 200.000	0,73%	3
Mens - Grote afstand tot de arbeidsmarkt	De uitstroom stagneert en het uitkeringsbestand zich opbouwt	Financieel - Het aantal mensen met een uitkering gelijk blijft of toe neemt	30%	€ 250.000	0,55%	3
Omgeving - Landelijke bezuinigingen op Wet Participatie waardoor minder middelen beschikbaar komen voor het onderdeel reïntegratie	Er minder kan worden geïnvesteerd in reïntegratie instrumenten	Financieel - Dit leidt tot minder uitstroom uitkeringsgerechtigden	30%	€ 100.000	0,22%	2

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Mens - Fraude	Fraude met uitkeringen en voorzieningen in het sociale domein	Financieel - Er financiële schade wordt geleden; Niet financieel - Indien fraude aan het licht komt dit kan leiden tot gezichtsverlies	15%	€ 100.000	0,11%	2
Extern - faillissement van de leverancier van de minimapas.	De dienstverlening aan inwoners met een laag inkomen abrupt wegvalt	Financieel - Passen niet meer functioneren, tegoeden tijdelijk of blijvend ontoegankelijk zijn.; Niet financieel - De gemeente op korte termijn een alternatief moet organiseren, wat kan leiden tot extra kosten en uitvoeringsdruk en imagoschade	10%	€ 100.000	0,07%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 1B Zorg en ondersteuning

We voerden het bestaande beleid uit. De beheersbaarheid van het sociaal domein staat hierbij voorop. Waarbij inwoners zo lang mogelijk gezond en zelfstandig zijn en we passende zorg op het gebied van Wmo en Jeugd inzetten. Hiervoor werken samenwerken binnen Sociaal Domein Achterhoek (SDA). De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 10.000 inwoners)	CBS 2025	620	680	700	715
% Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2025	13,6%	14,4%	14,7%	14,8%
% Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS 2025	1,1%	1,1%	1,2%	1,0%
% Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	CBS 2025	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026					

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Omgeving - Nadelige resultaten van verbonden partijen	Bij overschrijding van 50% beroep wordt gedaan op de aangesloten gemeenten	Financieel - Er aanspraak wordt gemaakt op het weerstandsvermogen van onze gemeente; Niet financieel - Indien de verbonden partij beroep gaat doen op het weerstandsvermogen van de gemeenten dit leidt tot plaatselijke imagoschade	30%	€ 50.000	0,11%	2
Extern - Arbeidsmarktkrapte in de zorg- en welzijnssector	Hierdoor bestaat een grote kans dat zorgaanbieders geconfronteerd worden met stijgende personeelskosten en hogere tarieven nodig hebben om de continuïteit en kwaliteit van ondersteuning te kunnen waarborgen	Financieel - Dit kan leiden tot hogere kosten voor zorgaanbieders en daarmee tot stijgende tarieven binnen de Wmo en Jeugdwet. Daarnaast bestaat het risico dat aanbieders onvoldoende personeel kunnen inzetten, waardoor de beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit van ondersteuning onder druk komen te staan. Dit kan leiden tot hogere gemeentelijke uitgaven.; Niet financieel - Verminderde realisatie van maatschappelijke doelen binnen het sociaal domein	75%	€ 750.000	4,12%	5
Extern - Geopolitieke spanningen, bredere machtsverschuivingen tussen grootmachten en de militaire−strategische ontwikkelingen gericht op de NAVO en ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland) en de toename asielzoekers	Er mentale problemen ontstaan en trauma's worden ervaren waardoor de vraag naar ondersteuning traumaverwerking groter wordt	Financieel - De druk op GGZ WMO/ jeugdhulp toeneemt en er onvoldoende compensatie van het rijk komt. Er een tekort aan personeel ontstaat	75%	€ 250.000	1,37%	3
Mens - Complexe problematiek	De wachtlijsten in de zorg oplopen door stijging van het aantal jongeren met een complexe problematiek	Financieel - Er tekorten op het budget komen; Niet financieel - Dit leidt tot minder weerbare jeugd	30%	€ 500.000	1,09%	4

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Inkoop WMO en Jeugdhulp	Gecontracteerde zorgaanbieders failliet gaan	Financieel - Er financiële schade, begrotingstekort ontstaat; Niet financieel - Doelstellingen niet worden bereikt	50%	€ 100.000	0,37%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 1C Leefbare en gezonde kernen

We voeren het bestaande beleid uit. Sterke verenigingen, passende onderwijsaccommodaties en een levendig cultureel speelveld staan voorop. Daarnaast voeren we ook onze migratie- en integratietaken taken uit. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Sport, cultuur en recreatie	Bron	Realisatie 2022	Gelderland 2022	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Niet-sporters	Divers 2024	46,8	46,8	40,2	43,1

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Vluchtelingenstroom, aantallen asielzoekers, wereldwijde ontwikkelingen	De gemeente onvoldoende huisvestingsmogelijk-heden en opvangplekken kan bieden voor vluchtelingen en asielhouders (conform wettelijke verplichting)	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen. Maatregelen vanuit de provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling; Niet financieel - We niet de opvang bieden die we toegezegd hebben	50%	€ 1.500.000	5,48%	5
Extern - Wijzigingen in de voorrangsregeling huisvesting statushouders	We met een taakstelling huisvesting statushouders	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen. Maatregelen vanuit de	50%	€ 1.500.000	5,42%	5

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
	(Uitgangspunt is 35 statushouders per half jaar), maar zonder voorrang we statushouders niet tijdig kunnen huisvesten binnen de huidige kaders en mogelijkheden. Daarnaast is een verandering merkbaar in statushouders die aan onze gemeente worden gekoppeld. meer (grotere) gezinnen tov eerder alleenreizende statushouders	provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling				
Extern - Uitvoering van de inburgeringswet per 1-1-2022	Het Rijk voornemens is de inburgeringswet te wijzigen en de SPUK inburgering te korten	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt bij Inburgering en Participatie	70%	€ 500.000	2,53%	4
Extern - Rijksoverheidsbeleid in ontwikkeling; Omgeving - Europees vluchtelingenbeleid; Organisatie - Huisvesting en opvang nieuwkomers (Oekraïners en statushouders)	Het aantal nieuwkomers toeneemt en de kosten de rijksmiddelen overstijgen	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat; Niet financieel - Dit mogelijk beperkte imagoschade met zich meebrengt	10%	€ 1.500.000	1,11%	5
Extern - Aflopende financiering preventieve activiteiten via GALA en onzekerheid financiering AZWA en verder	We minder inzet kunnen plegen op Gezondheidsbevor-dering en preventie, sociale basis en bewegen	Financieel - Er meer beroep wordt gedaan op individuele voorzieningen en druk op collectieve algemene voorzieningen.; Niet financieel - Imagoschade, afbreuk van ingezette interventies/initiatieven	50%	€ 250.000	0,91%	3

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Wat mag het kosten

Programma 1 Samenleving	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten:						
1A Kansrijk (op)groeien	16.822	17.586	17.256	17.157	16.967	17.044
1B Zorg en ondersteuning	30.087	32.102	32.792	32.853	33.039	33.076
1C Leefbare en gezonde kernen	14.509	14.444	9.439	9.311	9.917	9.870
Totaal lasten:	**61.418**	**64.132**	**59.487**	**59.320**	**59.923**	**59.990**
Baten:						
1A Kansrijk (op)groeien	7.251	7.965	7.965	7.965	7.965	7.965
1B Zorg en ondersteuning	1.284	790	629	1.181	1.184	1.184
1C Leefbare en gezonde kernen	7.250	7.017	1.076	845	848	848
Totaal baten:	**15.786**	**15.772**	**9.670**	**9.991**	**9.996**	**9.996**
Saldo						
1A Kansrijk (op)groeien	-9.571	-9.621	-9.291	-9.192	-9.002	-9.079
1B Zorg en ondersteuning	-28.803	-31.312	-32.163	-31.672	-31.856	-31.892
1C Leefbare en gezonde kernen	-7.258	-7.427	-8.363	-8.466	-9.069	-9.022
Saldo totaal	**-45.633**	**-48.360**	**-49.817**	**-49.329**	**-49.927**	**-49.994**

Financiële toelichting

Onder de deelprogramma's vallen verschillende taakvelden. In hoofdstuk 3.2 staat welke taakvelden dat per deelprogramma zijn en geven we daar een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijzigingen). De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen en de besteding hiervan staan vermeld in hoofdstuk 3.4 en de toevoeging aan reserves en dekking van projectkosten uit reserves leest u in hoofdstuk 3.5.
Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten), leggen we uit bij het financieel overzicht (2.1.4).

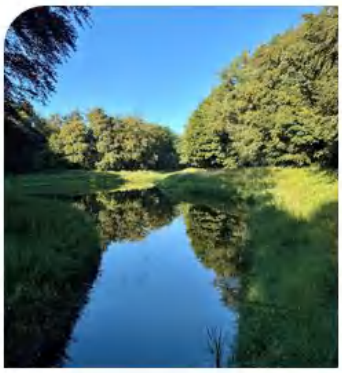

LEEFOMGEVING

Wat willen we bereiken

voor dit programma

- Bronckhorst moet voor iedere inwoner een plek zijn waar hij/zij zich thuisvoelt, waar geen belemmeringen zijn voor zelfontplooiing en zelfredzaamheid.
- Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad die zowel kwantitatief als kwalitatief aansluit bij de demografische ontwikkelingen.
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- Zo snel als mogelijk na 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.
- We willen een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomge
- Gezond en innovatief ondernemersklimaat, bevorderen van werkgelegenheid, productiviteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De centra van de vier grotere kernen Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen zijn aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig.
- In 2030 is Bronckhorst energieneutraal en klimaatbestendig en is er sprake van een circulaire economie.

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug. Door te werken aan bovenstaande doelen, dragen we ook bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

- SDG 3 *Goede gezondheid en welzijn*
- SDG 4 *Kwaliteitsonderwijs*
- SDG 7 *Betaalbare en duurzame energie*
- SDG 8 *Eerlijk werk en economische groei*
- SDG 9 *Industrie, innovatie en infrastructuur*
- SDG 11 *Duurzame steden en gemeenschappen*
- SDG 12 *Verantwoorde consumptie en productie*
- SDG 13 *Klimaatactie*
- SDG 15 *Leven op het land*

Deelprogramma 2A Wonen en werken

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij voor ons een passende woning voor iedere inwoner van Bronckhorst en een goed ondernemersklimaat voorop staan. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	ABF 2024	7,5	2,9	nb	nb

Economie	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
% Functiemenging	LISA 2025	48,2%	48,1%	47,9%	54,4%
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	LISA 2025	197,3	203,1	206,4	175,3

Sociaal domein	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	LISA 2025	702,7	710,5	715,7	841
% Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)	CBS 2025	72,5%	73,3%	73,4%	74,1%
Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026					

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties of onverwacht hogere kosten	*Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De kans en impact per risico is daar opgenomen. De uitkomst van het collectief aan risico's is opgenomen in deze tabel.		*	€ 1.163.000		
Omgeving - Grondexploitatie Stokhorsterpark: archeologische vondsten	Er extra kosten optreden	Financieel - Een verliesvoorziening moet worden gevormd; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	70%	€ 150.000	1,02%	3

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Omgeving - Grondexploitatie Stokhorsterpark: onzekerheden in de raming van kosten en opbrengsten en afwijking in de toekomstige kostenstijgingen	We onvoorzien hogere kosten of lagere inkomsten krijgen.	Financieel - Een verliesvoorziening moet worden gevormd; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	50%	€ 253.000	0,92%	4
Omgeving - Alle grondexploitaties Wonen: onzekerheden in de raming van kosten en opbrengsten en afwijking in de toekomstige kostenstijgingen. Dit wordt mede veroorzaakt door gebeurtenissen op wereldniveau.	We onvoorzien hogere kosten of lagere inkomsten krijgen. Denk hierbij ook aan hogere brandstofprijzen die aannemers aan ons door mogen berekenen.	Financieel - Een grotere verliesvoorziening moet worden gevormd; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	50%	€ 106.000	0,39%	3
Mens - Dat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw haar verplichtingen niet meer kan nakomen	De gemeente haar achtervangpositie moet innemen	Financieel - Er renteloze leningen moeten worden verstrekt, renteverlies of derving rente-inkomsten plaatsvindt	10%	€ 385.000	0,28%	4

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 2B Energietransitie en klimaatadaptatie

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij het streven naar een energieneutraal Bronckhorst in 2030 of zo snel als mogelijk uiterlijk in 2050 voorop staat. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volksgezondheid en milieu	Bron	Realisatie 2023	Gelderland 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
% Hernieuwbare elektriciteit	RWS 2024	32,2%	33,5%	37%	nb

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/ verminderen	*Voor netcongestie zijn indivduele risico's beschreven, deze zijn gericht op gevolgen voor het verduurzamen en (ver)bouwen van sporthallen, nieuwbouw van onderwijshuisvesting, bedrijventerreinen en woningen. De kans en impact per risico is daar opgenomen. De uitkomst van het collectief aan risico's is opgenomen in deze tabel.		*	€ 2.332.500		
Omgeving - Klimaatverandering - toename overstromingen	Er een dijkdoorbraak langs de Oude IJssel, de IJssel optreedt. Ook in Duitsland neemt toe als gevolg van klimaatverandering	Financieel - Gebieden onderwater lopen met rivierwater; Niet financieel - Dit leidt tot plaatselijke imagoschade indien niet adequaat wordt gereageerd	5%	€ 1.000.000	0,36%	5
Omgeving - Klimaatverandering - toename overstromingen	Er een dijkdoorbraak langs de Oude IJssel, de IJssel optreedt. Ook in Duitsland neemt toe als gevolg van klimaatverandering	Financieel - Gebieden onderwater lopen met rivierwater; Niet financieel - Dit leidt tot plaatselijke imagoschade indien niet adequaat wordt gereageerd	5%	€ 1.000.000	0,36%	5
Extern - Klimaatverandering - wateroverlast (of: als gevolg van heftige regenbuien)	Er een toename is van heftige regenbuien en matige wateroverlast	Financieel - Er enkele uren water op straat staat en in kelders (ongemak en potentieel gezondheidsrisico); Er overbelasting van	40%	€ 50.000	0,15%	2

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
		de riolering ontstaat Er straten en wijken gedurende enige tijd/langere tijd niet bereikbaar voor personenverkeer; Niet financieel - Plaatselijke imagoschade kan ontstaan door gebrekkige voorbereiding/ handelen				
Omgeving - Klimaatverandering - toename hitte en hittestress	Vaker en langduriger (extreem) hoge temperaturen voorkomen. Deze hoge temperaturen veroorzaken hittestress	Financieel - Er gezondheidsschade ontstaat (o.a. oververhitting, uitdroging, uitputting) met name bij kwetsbare groepen (ouderen, kinderen, zieken, etc.) en mensen die buiten werken. - schade aan beplantingen en wegdek - oplopende vissterfte door toename watertemperatuur Er schade aan beplantingen ontstaat Er een toename is van plaagsoorten, plantenziektes en invasieve soorten (b.v. engerlingen, essentaksterfte, eikenprocessierups); Niet financieel - Plaatselijke imagoschade kan ontstaan indien niet adequaat wordt gereageerd	10%	€ 20.000	0,01%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij voor ons voor ons leefbare kernen, landschappelijke kwaliteit, erfgoed en een toekomstbestendige landbouw voorop staan. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volksgezondheid en milieu	Bron	Realisatie 2023	Gelderland 2023	Realisatie 2024	Gelderland 2024
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	CBS 2024	35	33	92	93

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Extern - Tekort aan personeel door schaarste op de arbeidsmarkt	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Dit leidt tot vertraging en extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	1,83%	4
Extern - Inflatie/ prijsstijgingen	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Er vertraging optreedt en dit leidt tot extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000	1,83%	4
Omgeving - Klimaatverandering - toename droogte	De verdamping langdurig hoger is dan de neerslag (neerslag tekort) en hierdoor verdroogt beplanting en bodem, het grondwaterpeil zakt	Financieel - Er droogvallende vijvers en watergangen ontstaan; De toegang tot bluswater verslechtert; Er overlast door stank ontstaat; Er schade aan beplantingen, bomen, toename onderhoudskosten, gevaarlijke situaties kunnen ontstaan bij verzwakte/dode bomen; Er stervende wilde dieren (afhankelijk van oppervlakte water en water uit vegetaties: vissen, zoogdieren, insecten, vogels etc.) zijn; De bodem verzakt, potentieel schade aan funderingen; Niet financieel - Bomen verzwakken en gevaar kunnen	25%	€ 250.000	0,46%	3

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
		opleveren (juridische aansprakelijkheid) en/of discussie omgeving toepassing plantmateriaal.				
Omgeving - Faillissement van een aannemer	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Vertraging en extra kosten voor de gemeente optreedt	10%	€ 500.000	0,36%	4
Omgeving - Weersomstandigheden	Er meer schade ontstaat aan de infrastructuur dan verwacht.	Financieel - Er extra kosten ontstaan; Niet financieel - Een hogere kans op schade aan het wegdek kan leiden tot ongelukken, claims en imagoschade	30%	€ 100.000	0,22%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Wat mag het kosten

Programma 2 Leefomgeving	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten:						
2A Wonen en werken	8.039	7.894	7.562	7.338	7.201	7.184
2B Energietransitie en klimaatadaptatie	3.391	7.139	7.545	4.300	3.473	3.473
2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied	19.670	19.464	22.211	22.074	22.081	22.008
Totaal lasten:	**31.101**	**34.498**	**37.317**	**33.712**	**32.754**	**32.665**
Baten:						
2A Wonen en werken	4.466	4.538	4.116	3.673	4.207	3.460
2B Energietransitie en klimaatadaptatie	1.154	3.184	3.766	1.283	716	716
2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied	10.977	10.425	11.752	11.179	11.125	11.093
Totaal baten:	**16.596**	**18.146**	**19.634**	**16.134**	**16.047**	**15.268**
Saldo						
2A Wonen en werken	-3.574	-3.356	-3.446	-3.665	-2.994	-3.725
2B Energietransitie en klimaatadaptatie	-2.238	-3.956	-3.778	-3.018	-2.757	-2.757
2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied	-8.693	-9.040	-10.459	-10.895	-10.956	-10.915
Saldo totaal	**-14.504**	**-16.352**	**-17.683**	**-17.578**	**-16.708**	**-17.397**

Financiële toelichting

Onder de deelprogramma's vallen verschillende taakvelden. In hoofdstuk 3.2 staat welke taakvelden dat per deelprogramma zijn en geven we daar een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijzigingen). De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen en de besteding hiervan staan vermeld in hoofdstuk 3.4 en de toevoeging aan reserves en dekking van projectkosten uit reserves leest u in hoofdstuk 3.5.
Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten), leggen we uit bij het financieel overzicht (2.1.4).

INWONER EN BESTUUR

Wat willen we bereiken

voor dit programma

- We willen een veilige, gezonde en aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
- We willen samenwerking en verbinding voor een actieve samenleving (dienstbare overheid)

Meerdere doelen bereiken we door in de verschillende programma's samen te werken. Om die reden komt een aantal doelen bij meerdere programma's terug. Door te werken aan bovenstaande doel, dragen we ook bij aan verschillende SDG-doelen. Voor dit programma zijn de belangrijkste SDG-doelen waaraan we bijdragen:

SDG 16
Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG 17
Partnerschap om de doelen te bereiken

Deelprogramma 3A Bestuur en inwonerparticipatie

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij voor ons onze zichtbaarheid voor inwoners en ondernemers voorop staat. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Gelderland 2026
% Demografische druk	CBS 2026	86,8%	87,9%	89,3%	75,5%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Mens - Handelen van bestuurders	In het bestuurlijke verkeer besluiten worden genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste)	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente ontstaat; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	40%	€ 500.000	1,46%	4
Mens - Vertrek wethouder; Mens - Onvrijwillig vertrek wethouder	De voorziening voor wachtgeld niet toereikend is	Financieel - (Langdurige) wachtgeldverplichtingen uitbetaald moeten worden; Voorziening moet worden aangevuld uit andere middelen; Niet financieel - Naast een aanvulling van de voorziening uit andere middelen dit tot imagoschade leidt	10%	€ 1.000.000	0,74%	5
Mens - Adresfraude; Mens - Onvoldoende capaciteit voor	Er een inschrijving is op een adres waar de persoon niet woont, voor	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt en onrechtmatige	40%	€ 100.000	0,29%	2

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
het uitvoeren van adresonderzoek	bijvoorbeeld behoud van toeslagen	toekenning van toeslagen of onjuiste inschrijvingen (relatie met ondermijning); Niet financieel - Imago schade op plaatselijk niveau				
Omgeving - Onze uitleg "Ja, mits" aanpak	In de samenleving een "ja, mits" besluit in een bepaald gebied als een algemeen geldend besluit wordt gezien	Financieel - Extra (niet geraamde) kosten ontstaan; Niet financieel - Er plaatselijke imagoschade ontstaat	30%	€ 100.000	0,22%	2
Mens - ID Fraude	Bij transactie tussen klant en overheid de klant niet blijkt te zijn wie hij zegt dat hij is	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt; Niet financieel - Er, in het ergste geval, sprake is van regionale impact	30%	€ 100.000	0,22%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Deelprogramma 3B Veiligheid en dienstverlening

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij voor ons handhaving van veiligheid, goede regelgeving en dienstverlening belangijke pijlers binnen de uitvoering van onze bevoegdheden zijn. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027.

Indicatoren

Lokale indicatoren

In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Veiligheid	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2025	1	2,1	1,9	3,5
Vernielingen en beschadigingen (in openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2025	2,8	2,2	2,4	4,9
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2025	0,6	0,8	1,2	1,1
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	CBS 2025	0,3	0,4	0,3	1,6
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 inwoners van 12-18 jaar)	Halt 2025	3	5	5	9

Veiligheid	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Gelderland 2025

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Omgeving - Intensiveren aanpak ondermijning	Er een drugslab wordt aangetroffen	Financieel - Er opruimkosten zijn voor het chemisch afval, milieuschade en inzet gemeente	50%	€ 500.000	1,84%	4
Extern - Gezamenlijke aansprakelijkheid binnen ZonMw-project regionale Aanpak Onbegrepen Gedrag Noord- en Oost-Gelderland (NOG)	Wij financieel moeten bijdragen aan financiële tekorten of terugvorderingen door ZonMW, niet-benutte subsidies, overschrijdingen van projectkosten, werkgeverslasten, aansprakelijkheden en overige verplichtingen die voortvloeien uit het gezamenlijk uitgevoerde project	Financieel - Er een financiële last ontstaat voor de organisatie, waarvoor geen dekking beschikbaar is binnen het reguliere budget.; Niet financieel - Reputatierisico richting subsidieverstrekker en samenwerkingspartners	10%	€ 50.000	0,04%	2
Extern - Geopolitieke spanningen, bredere machtsverschuivingen tussen grootmachten en de militaire–strategische ontwikkelingen gericht op de NAVO	Er onrust en onvrede bij inwoners gastgezinnen en vluchtelingen optreedt	Financieel - ; Niet financieel - Imagoschade kan optreden op regionaal niveau	25%	€ 0	0,00%	0

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Wat mag het kosten

Programma 3 Inwoner en bestuur	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten:						
3A Bestuur en inwonerparticipatie	5.664	4.810	5.075	5.043	4.683	4.743
3B Veiligheid en dienstverlening	3.915	4.232	4.358	4.414	4.411	4.432
Totaal lasten:	**9.580**	**9.042**	**9.433**	**9.457**	**9.094**	**9.175**
Baten:						
3A Bestuur en inwonerparticipatie	810	819	898	780	388	388
3B Veiligheid en dienstverlening	64	75	77	77	77	77
Totaal baten:	**875**	**894**	**975**	**858**	**465**	**465**
Saldo						
3A Bestuur en inwonerparticipatie	-4.854	-3.991	-4.177	-4.263	-4.295	-4.355
3B Veiligheid en dienstverlening	-3.851	-4.156	-4.280	-4.337	-4.334	-4.354

Programma 3 Inwoner en bestuur	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo totaal	**-8.705**	**-8.148**	**-8.458**	**-8.600**	**-8.629**	**-8.710**

Financiële toelichting

Onder de deelprogramma's vallen verschillende taakvelden. In hoofdstuk 3.2 staat welke taakvelden dat per deelprogramma zijn en geven we daar een toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de begroting (na wijzigingen). De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen en de besteding hiervan staan vermeld in hoofdstuk 3.4 en de toevoeging aan reserves en dekking van projectkosten uit reserves leest u in hoofdstuk 3.5.
Afwijkingen die bij alle taakvelden optreden (bedrijfsvoeringkosten), leggen we uit bij het financieel overzicht (2.1.4).

2.1.4. FINANCIËN

Wat willen we bereiken

We voeren het bestaande beleid uit, waarbij voor ons het behoud van een gezonde financiële positie voorop staat. De ambitie van de coalitie en onze uitwerking daarvan zijn belangrijke aandachtspunten in het komende jaar. De uitwerking van het coalitieakkoord bespreken we met uw raad in december 2026 en willen we dan laten vastleggen in het herziene programmaplan voor 2027. Ons beleid voor onroerendendezaakbelastingen leggen we uit in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Indicatoren

Lokale indicatoren
In afwijking van voorgaande begrotingen nemen we in deze begroting geen lokale indicatoren op. Deze worden opgenomen in het programmaplan, waarin ook de ambities uit het coalitieakkoord worden betrokken, die uw raad in december behandelt.

Verplichte landelijk vastgestelde indicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Bron	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Realisatie 2026	Gelderland 2026
Gemiddelde WOZ waarde woning (x € 1.000)	CBS 2026	437	443	485	441
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2026	980	1011	1043	1034
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	COELO 2026	1027	1061	1092	1103

Overhead	Bron	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Realisatie 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2027	8,58	8,62	8,51	8,49	8,51
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Begroting 2027	7,89	7,89	7,95	7,79	8,25
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Begroting 2027	911	903	1.033	1.005	1.014
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Begroting 2027	15,9%	15,9%	7,5%	5,4%	8,7%
Overhead (% van totale lasten)	Begroting 2027	11,6%	10,8%	12,1%	10,1%	12,0%

Gegevens overgenomen van www.waarstaatjegemeente.nl stand d.d. 01-09-2026

Risico's

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000	5,46%	5
Extern - De economische situatie	Een medewerker fraude pleegt	Financieel - Er financiële schade	10%	€ 1.000.000	0,73%	5

Risico-oorzaak (Als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat...)	Risicogevolg (met als gevolg dat...)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum	Impact financieel (%)	Impact (overig)
		ontstaat en er kosten optreden voor onderzoek; Niet financieel - Er regionale imagoschade ontstaat				
Organisatie - Nieuwe Loga overeenkomst (Landelijke Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden)	Loga overeenkomsten kunnen een financieel risico met zich mee brengen	Financieel - De kosten hoger worden	50%	€ 100.000	0,37%	2
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekte persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau	20%	€ 250.000	0,36%	3
Organisatie - Het niet of onvoldoende volgen van de procedure en de (Europese) regels voor aanbesteden van inkoop; Mens - Geen inkoopadvies gevraagd	Er strijdigheid van inkoop en/of aanbesteding met (Europese) regelgeving en/of eigen beleid optreedt	Financieel - Dit leidt tot onrechtmatige inkoop en claims van derden; Kans op bezwaar/kort geding benadeelde leverancier of Europese Commissie; Niet financieel - Er regionale imagoschade optreedt bij geen goedkeurende accountantsverklaring	30%	€ 100.000	0,22%	2

Meer informatie over de risico's vindt u in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Overzicht van baten en lasten

Omschrijving		Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma's		**-68.842**	**-72.859**	**-75.958**	**-75.507**	**-75.263**	**-76.100**
1 Samenleving	**saldo**	**-45.633**	**-48.360**	**-49.817**	**-49.329**	**-49.927**	**-49.994**
	baten	15.786	15.772	9.670	9.991	9.996	9.996
	lasten	61.418	64.132	59.487	59.320	59.923	59.990
2 Leefomgeving	**saldo**	**-14.504**	**-16.352**	**-17.683**	**-17.578**	**-16.708**	**-17.397**
	baten	16.596	18.146	19.634	16.134	16.047	15.268
	lasten	31.101	34.498	37.317	33.712	32.754	32.665
3 Inwoner en bestuur	**saldo**	**-8.705**	**-8.148**	**-8.458**	**-8.600**	**-8.629**	**-8.710**
	baten	875	894	975	858	465	465
	lasten	9.580	9.042	9.433	9.457	9.094	9.175
Financieel overzicht							
Algemene dekkingsmiddelen		**87.136**	**86.331**	**90.593**	**86.755**	**86.758**	**87.751**
- Lokale heffingen	**saldo**	**9.553**	**10.076**	**10.297**	**10.297**	**10.297**	**10.297**
	baten	10.190	10.603	10.863	10.863	10.863	10.863
	lasten	637	527	566	566	566	566
- Algemene uitkering	**saldo**	**76.123**	**77.206**	**79.354**	**75.799**	**73.987**	**75.101**
	baten	76.123	77.206	79.354	75.799	73.987	75.101
- Dividenden	**saldo**	**530**	**498**	**575**	**575**	**575**	**575**
	baten	533	502	580	580	580	580
	lasten	2	4	5	5	5	5
- Saldo financieringsfunctie	**saldo**	**-51**	**-89**	**1.142**	**860**	**724**	**579**
	baten	494	434	1.686	1.643	1.552	1.471
	lasten	545	522	544	783	828	892
- Overige algemene dekkingsmiddelen	**saldo**	**982**	**-1.360**	**-776**	**-776**	**1.175**	**1.198**
	baten	1.776	2.041	2.164	2.137	1.486	1.486
	lasten	794	3.401	2.940	2.913	311	288
Overhead	**saldo**	**-14.420**	**-14.442**	**-15.231**	**-15.240**	**-15.200**	**-15.171**
	baten	514	460	656	666	666	666
	lasten	14.933	14.902	15.887	15.907	15.866	15.837
Heffing VPB	**saldo**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onvoorzien	**saldo**	**0**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**
Saldo van baten en lasten (A)		**3.875**	**-1.095**	**-722**	**-4.118**	**-3.831**	**-3.646**
Onttrekking aan reserves		35.505	18.545	1.921	1.166	1.846	1.812
Toevoeging aan reserves		31.572	15.604	929	50	711	50
Saldo onttrekkingen / toevoegingen aan reserves (B)		**3.933**	**2.942**	**992**	**1.116**	**1.135**	**1.762**
Geraamd resultaat (A + B)							
Begrotingstekort		**0**	**0**	**0**	**-3.002**	**-2.696**	**-1.884**
Begrotingsoverschot		**7.807**	**1.846**	**270**	**0**	**0**	**0**

Overzicht van structurele lasten en baten

Een gezonde financiële positie betekent onder andere dat onze inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn en we onze budgetten reëel (volledig, realistisch en haalbaar) begroten. Dit is structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om vast te kunnen stellen dat onze begroting in evenwicht is, brengen we in beeld welk deel van onze inkomsten en uitgaven een incidenteel karakter hebben. Immers; structurele uitgaven dienen met structurele inkomsten te zijn afgedekt. Incidentele lasten mogen zowel door incidentele als door structurele baten gedekt worden. Het overzicht met incidentele baten en lasten draagt bij aan dit inzicht en staat onder het overzicht van structurele lasten en baten.

De structurele begrotingspositie

Voor een goede presentatie van de structurele begrotingspositie volgen we een landelijk model waarin de incidentele baten en lasten geëlimineerd worden. Het overzicht maakt ook onderdeel uit van het raadsvoorstel. Wanneer we de incidentele baten en lasten, met een effect voor de begrotingsruimte elimineren, geeft dat het beeld zoals we hieronder laten zien.

Structureel begrotingssaldo		2027	2028	2029	2030
Lasten (excl. reserves)		126.305	122.788	119.474	119.544
Baten (excl. reserves)		125.583	118.670	115.643	115.898
Geraamd saldo baten en lasten (voor bestemming)		*-722*	*-4.118*	*-3.831*	*-3.646*
Toevoegingen reserves		1.921	1.166	1.846	1.812
Onttrekkingen reserves		-929	-50	-711	-50
A Geraamd resultaat (begrotingssaldo na bestemming)		**270**	**-3.002**	**-2.696**	**-1.884**
incidentele lasten (excl. reserves)		711	873	618	250
incidentele baten (excl. reserves)		154	60	0	0
B Saldo van incidentele baten en lasten		**557**	**812**	**618**	**250**
Sructureel begrotingssaldo (A + B)		**827**	**-2.190**	**-2.079**	**-1.634**
+ = minder uitgaven; - = meer uitgaven					

Incidentele baten en lasten, stelposten en taakstellingen

Overzicht incidentele baten en lasten

Baten en lasten beschouwen we als incidenteel wanneer ze de begroting gedurende niet meer dan drie opeenvolgende jaren beïnvloeden, waarbij de einddatum vastligt en ze niet strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken. We volgen hierbij het Gelders provinciaal toezichtskader ‘Kwestie van evenwicht’. De totalen staan hiervoor vermeld in het overzicht van structurele baten en lasten. De toelichting hierop doen we in de financiële begroting (3.3.2), voor zover dat niet bij de beleidsdoelen in de andere programma's aandacht krijgt. Ook noemen we hier de stelposten en taakstellingen die in deze begroting staan.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 1 Samenleving	**105**	**55**	**0**	**0**
1A Armoedebestrijding	50	25		
1B Aanbesteding automatiseringsystemen sociaal domein	30	30		
1C Programma Migratie & Integratie	25			
Programma 2 Leefomgeving	**542**	**818**	**618**	**250**
2A Actualiseren nota grondbeleid	30			
2B Regiorotonde	200	200		
2C Herstel sloten	112	368	368	
2C Herstel laanbomen	200	250	250	250
Programma 4 Inwoner en bestuur	**-154**	**-60**	**0**	**0**
3A Rijbewijzen en reisdocumenten	-154	-60		
Bedrijfsvoering (dekkingsmiddelen en overhead)	**64**	**0**	**0**	**0**
OV Ondersteuning juridische procedures	64			
Saldo incidenteel (-/- = baten + = lasten)	**557**	**812**	**618**	**250**
Waarvan incidentele baten	*154*	*60*	*0*	*0*
Waarvan incidentele lasten	*711*	*873*	*618*	*250*
Saldo incidenteel (-/- = last)	**557**	**812**	**618**	**250**

Overzicht stelposten 2027-2030

Wat stelposten zijn en waarvoor we deze hebben opgenomen, lichten we toe in financiële begroting (3.3.3).

Stelposten	Effect voor lasten/baten	2027	2028	2029	2030
1B Eigen bijdrage Jeugdzorg	L		388	391	391
1B Verkorting trajectduur	L		102	102	102
1B Wmo huishoudelijke hulp	L			1.951	1.974
1B Eigen bijdrage Wmo	L	-463	463	463	463
OV Onderuitputting lonen	L	0	0	0	0
OV Onderuitputting planning investeringen	L	0	0	0	0
Ontwikkeling aan lastenkant		**-463**	**953**	**2.907**	**2.930**
		376			
Ontwikkeling aan batenkant		**376**	**0**	**0**	**0**
Totaal stelposten (nieuw beleid)		**-87**	**953**	**2.907**	**2.930**
+ = minder uitgaven/meer inkomsten; - = meer uitgaven/minder inkomsten					

Overzicht taakstellingen

Wat taakstellingen zijn en waarvoor we deze hebben opgenomen, lichten we toe in de financiële begroting (3.3.3). In deze programmabegroting kennen we die nog niet.

Herkomst van dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Onvoorziene uitgaven (A)	**0**	**126**	**126**	**126**	**126**	**126**
Lokale heffingen						
Onroerendezaakbelastingen woningen	6.937	7.307	7.472	7.472	7.472	7.472
Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	1.909	1.935	1.986	1.986	1.986	1.986
Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	1.202	1.219	1.259	1.259	1.259	1.259
Reclamebelasting	141	142	146	146	146	146
Lokale heffingen (B)	**10.190**	**10.603**	**10.863**	**10.863**	**10.863**	**10.863**
Algemene uitkering	76.123	77.206	79.354	75.799	73.987	75.101
Algemene uitkering (C)	**76.123**	**77.206**	**79.354**	**75.799**	**73.987**	**75.101**
Dividend / winstuitkering						
BNG	154	102	180	180	180	180
Alliander	378	400	400	400	400	400
Dividend (D)	**533**	**502**	**580**	**580**	**580**	**580**
Overige algemene dekkingsmiddelen (E)	**82**	**649**	**533**	**533**	**-1.417**	**-1.440**
Saldo financieringsfunctie (F)	**-51**	**-89**	**1.142**	**860**	**724**	**579**
Totaal dekkingsmiddelen (A t/m F)	**86.876**	**88.998**	**92.599**	**88.761**	**84.863**	**85.809**

We leggen uit hoe we aan onze dekkingsmiddelen komen

We gebruiken de financiële middelen voor onze maatschappelijke doelen en verantwoordelijkheden richting onze burgers. Baten binnen programma's hebben een rechtstreekse relatie met de gemeentelijke taken binnen die programma's. Dan gaat het onder andere om subsidies voor projecten, speciale rijksuitkeringen en huuropbrengsten. Dekkingsmiddelen (zie tabel hiervoor) kennen die directe relatie niet. We lichten ze hier toe.

Onvoorziene uitgaven (A)

De begroting kent een post voor onvoorziene uitgaven. In de Financiële verordening Bronckhorst is dit bedrag gesteld op € 3,50 per inwoner. We gebruiken dit om eenmalige kosten te dekken die voldoen aan de drie 'O-criteria': onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar.

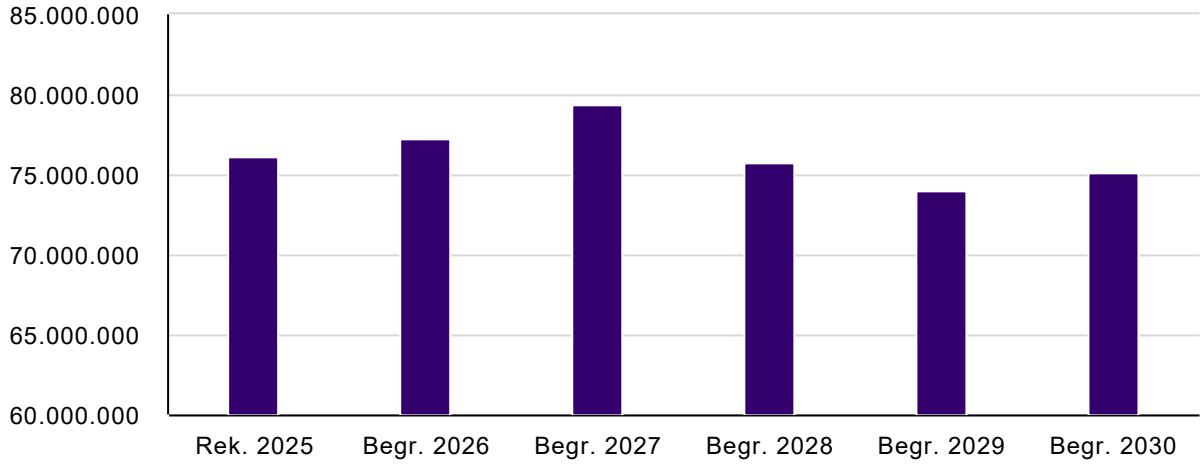
Lokale heffingen (B)

Deze baten betalen onze inwoners. De reclamebelasting gaat via een subsidie volledig naar ondernemersverenigingen en Industriekring Zelhem binnen deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2). De andere heffingen staan op andere plekken in de begroting. De opbrengsten uit toeristen- en forensenbelasting verantwoorden we binnen deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2) en zijn vrij te besteden. Van de toeristenbelasting gebruiken we een deel voor onze toeristische uitgaven (€ 399.000). De opbrengsten van begraafrechten,

riool- en afvalstoffenheffing zijn bedoeld om de kosten van die specifieke taken te dekken (deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied). Over de lokale heffingen leest u meer in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Algemene uitkering (C)
De Algemene uitkering (uit het Gemeentefonds) is onze belangrijkste inkomstenbron. We mogen dit geld vrij besteden. Als we budgetten binnen deze uitkering toewijzen aan een beleidsveld, doen we dat zelf. De cijfers in deze programmabegroting baseren we op de Meicirculaire van 2026. In juli 2026 informeerden we u over de Meicirculaire 2026. Het resultaat van deze circulaire heeft invloed op onze begrotingsruimte. Die ruimte bestaat uit een vrij besteedbaar deel (€ 268.915) en een deel voor compensatie van loon- en prijsstijgingen (€ 2.169.741). Meer hierover leest u bij de financiële positie (3.3.1). We passen alleen iets aan als dat past bij onze uitgangspunten.

Ontwikkeling algemene uitkering

Dividend / winstuitkering (D)
We nemen deel in zeven bedrijven. Van twee bedrijven (Alliander en BNG) ontvangen we dividend. Meer informatie over de deelnemingen staat in de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Overige algemene dekkingsmiddelen (E)
Onder deze noemer nemen we stelposten op. Deze stelposten gaan over uitgaven of inkomsten waarvan we zeker weten dat ze komen, maar niet binnen welk beleidsveld ze worden ingezet.
In deze programmabegroting gaat het voor 2027 om het flexibele formatiebudget (€ 0,5 mln) voor het opvangen van calamiteiten en de opbrengst van overtollig materieel buitendienst (€ 20.000).
Vanaf 2029 nemen we een stelpost op voor de verwachte financiële effecten van de voorgenomen wijzigingen binnen de Hulp bij het Huishouden (uitwerking Meicirculaire 2026). De definitieve uitwerking en de financiële impact is nog onbekend. We actualiseren de stelpost zodra meer duidelijkheid bestaat over de rijksbijdrage en de gevolgen voor de gemeentelijke uitvoering.

Saldo financieringsfunctie (F)
In de paragraaf Financiering (2.2.4) vindt u meer informatie over onze financieringsaanpak.

We hebben inzicht in onze overhead

Hieronder ziet u het overzicht van de totale uitgaven voor de overhead van onze organisatie. Deze uitgaven ondersteunen het primaire proces, zoals groenonderhoud en Jeugdzorg. Het totaalbedrag is terug te vinden in het overzicht van baten en lasten per programma (3.1.1).

Overzicht baten en lasten overhead

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027
Lasten			
Personeelskosten / personeelskosten derden	8.782	8.824	9.331
Energiekosten	144	96	99
Belastingen	0	8	8
Leveringen en diensten	4.642	5.112	5.309
Dotatie voorziening onderhoud	776	266	272
Kapitaallasten	589	596	867
Totaal lasten	**14.933**	**14.902**	**15.887**
Baten			
Vergoedingen voor personeel	33	45	47
Huren	69	8	191
Leveringen en diensten	27	41	52
Bijdrage instanties	385	366	366
Totaal baten	**514**	**460**	**656**
Saldo Overhead (taakveld 0.4)	**14.419**	**14.442**	**15.231**
Overheadpercentage	**10,8%**	**10,1%**	**12,0%**

Hoe rekenen we overhead door aan programma's

In de voorgeschreven kengetallen wordt de overhead uitgedrukt in een percentage van de totale lasten van de programma's. De kosten van overhead moeten we apart administreren en zitten niet in de totale lasten van de (deel)programma's zoals getoond in de programma's in het programmaplan (2.1). Voor een beeld van de totale lasten inclusief overhead van een programma tellen we dus het voornoemd percentage volgens de landelijke norm op bij de totale lasten van de (deel)programma's. Het kengetal in het overzicht (12,0%) laat zien hoeveel overhead we hebben als percentage van de *totale lasten van de programma's*.

Voor het berekenen van kostprijzen gebruiken we een ander kengetal

Volgens de financiële verordening Bronckhorst rekenen we met een ander percentage voor onze (belasting)tarieven, namelijk het percentage van de totale overhead ten opzichte van de *totale loonkosten*. We kijken dan naar de verhouding tussen de totale overhead en de totale loonkosten. Voor de begroting komt dit op 65% (2026: 68%). Dit percentage geeft een beter beeld van de kosten die we kunnen toerekenen aan onze eigen primaire werkzaamheden, zoals loonkosten.

We rekenen geen overhead aan incidentele taken

We houden rekening met de toerekening van loonkosten aan grondexploitaties, omdat we actief grondbeleid voeren. We rekenen er geen overhead aan toe.

2.2. Paragrafen

2.2.1. Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

Onze belangrijkste inkomstenbron is de Algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit geld ontvangen we van het rijk. Daarnaast zijn lokale heffingen, zoals belastingen, leges en rechten, belangrijke inkomstenbronnen voor ons. Deze middelen gebruiken we voor het uitvoeren van gemeentelijke taken.

Beleid lokale heffingen

Gebonden en ongebonden heffingen

De lokale heffingen bestaan uit gemeentelijke belastingen, rechten en leges. De gemeentelijke belastingen onderscheiden we in heffingen waarvan de besteding ongebonden dan wel gebonden is. De lokale heffingen worden vooral door inwoners betaald. De invoering, wijziging of intrekking van een lokale heffing vindt plaats door uw raad een verordening te laten vaststellen.

Categorieën in lokale heffingen

1. Ongebonden heffingen: Dit zijn bijvoorbeeld de onroerendezaakbelasting (OZB) en de forensenbelasting. Ze worden beschouwd als algemene dekkingsmiddelen omdat er geen specifieke tegenprestatie tegenover staat. De besteding van deze heffingen is niet gebonden aan een specifieke taak; de gemeente is vrij in de besteding van de opbrengst.
2. Gebonden heffingen: Dit zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing. Deze heffingen worden toegewezen aan specifieke taken van de gemeente en mogen niet worden beschouwd als algemene dekkingsmiddelen. Er staat een duidelijke tegenprestatie tegenover en mogen maximaal kostendekkend zijn.
3. Rechten en leges: Dit zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening aan burgers. De kosten van de individuele dienstverlening berekenen we door in deze rechten en retributies. Ons beleid is gericht op een eerlijke verdeling van deze kosten. De tarieven van deze rechten en leges stellen we zo vast dat de opbrengsten de kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden.

We heffen de volgende gemeentelijke heffingen:

Soorten heffingen Bronckhorst

Ongebonden heffingen	Gebonden heffingen
Forensenbelasting (art. 223 Gemeentewet) Onroerendezaakbelastingen (art. 220 t/m 220i Gemeentewet) Reclamebelasting (art. 227 Gemeentewet) Toeristenbelasting (art. 224 Gemeentewet)	Afvalstoffenheffing (art. 15:33 Wet milieubeheer) Begraafrechten (art. 229 Gemeentewet) Rioolheffing (art. 228a Gemeentewet) Leges en rechten (art. 229 Gemeentewet)

Beleidskaders

- Ons beleid over lokale belastingen en kwijtscheldingen staat in onze belastingverordeningen en beleidsregels.
- De kosten van onze dienstverlening verwerken we in de tarieven volgens de regels van de Financiële verordening Bronckhorst. Bij de gebonden heffingen nemen we daarvoor een opslagpercentage van 65% op de loonkosten. Die opslag (overhead) is bedoeld voor kosten van onze bedrijfsvoering.
- We indexeren de opbrengsten (zie bijlage 4.3); voor 2027 is de indexatie vastgesteld op 2,5%.

GBTwente voert de WOZ uit en heft en int de belastingen

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) voert de taxatie, heffing, aanslagoplegging en invordering van de gemeentelijke belastingen uit. Zij beoordeelt ook de kwijtscheldingsverzoeken. Sinds 2026 zijn we deelnemer van het samenwerkingsverband GBTwente volgens de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

De inkomsten uit heffingen in deze begroting

Opbrengsten belastingen en rechten	Werkelijk 2025	Begroot 2026 (incl. wijziging)	Begroot 2027
Totaal aan ongebonden heffingen	**10.833**	**11.223**	**11.611**
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren woningen	*6.937*	*7.307*	*7.472*
- Onroerendezaakbelastingen eigenaren niet-woningen	*1.909*	*1.935*	*1.986*
- Onroerendezaakbelastingen gebruikers niet-woningen	*1.202*	*1.219*	*1.259*
Onroerendezaakbelastingen totaal	10.049	10.461	10.717
Reclamebelasting	141	142	146
Lokale heffingen (zie 2.1.4)	*10.190*	*10.603*	*10.863*
Forensenbelasting	103	135	138
Toeristenbelasting	540	485	610
Totaal aan gebonden heffingen	**11.640**	**11.366**	**13.029**
Afvalstoffenheffing	4.185	4.077	5.080
Begraafrechten	150	152	152
- Rioolheffing woningen	*4.167*	*4.206*	*4.490*
- Rioolheffing niet-woningen	*415*	*402*	*440*
Rioolheffing totaal	4.582	4.608	4.930
- Leges hoofdstuk 1: Burgerzaken	*949*	*840*	*1.032*
- Leges hoofdstuk 2: Omgevingsvergunning	*1.740*	*1.615*	*1.750*
- Leges hoofdstuk 3: Economische activiteiten	*33*	*75*	*85*
Legesverordening totaal	2.723	2.529	2.868
Totaal aan lokale heffingen	**22.473**	**22.589**	**24.641**

Over de ongebonden heffingen

De ongebonden heffingen zijn:

- onroerendezaakbelastingen;
- reclamebelasting;

- forensenbelasting;
- toeristenbelasting.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Eigenaren van woningen en bedrijven betalen eigenarenbelasting. Gebruikers van een pand dat geen woning is (bedrijfsgebouw), betalen gebruikersbelasting. De WOZ-waarde (WOZ = Waardering Onroerende Zaak) is de basis voor deze belasting. Het bedrag dat betaald moet worden, is een percentage van de WOZ-waarde en staat op de jaarlijkse aanslag.

Compensatie van OZB voor maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties kunnen de Onroerendezaakbelasting (OZB) terugvragen bij de gemeente via de Compensatieregeling onroerendezaakbelasting maatschappelijke objecten gemeente Bronckhorst.

De OZB is een tijdstipbelasting

Voor het bepalen van de belastingplicht geldt de situatie per 1 januari van het belastingjaar (t). Als iemand in de loop van het jaar zijn huis verkoopt, wordt deze verandering meegenomen in het volgende belastingjaar. De waarde van het object, bijvoorbeeld de woning, is die van 1 januari van het jaar ervoor (t-1). Door deze peildatum laat de OZB-aanslag voor 2027 een stijging van de WOZ-waarde zien door stijgende verkoopprijzen (in 2026).

We hebben alleen invloed op de geraamde OZB-opbrengst

De ontwikkeling van het OZB-tarief hangt vooral af van de vastgoedmarkt (WOZ-waarden die samenhangen met de verkoopprijzen). Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, verlagen we het OZB-tarief voor 2027. Anders zou de OZB-opbrengst hoger worden dan de raming. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt daalt, verhogen we het OZB-tarief om te voorkomen dat de OZB-opbrengst daalt. We verhogen de OZB-opbrengst alleen met het prijsindexatiecijfer.

We volgen de ontwikkeling van de WOZ-waarden

We houden de waardeontwikkeling van objecten bij voor de drie groepen die OZB betalen. Daarnaast laten we zien hoe de gemiddelde woningwaarde in Bronckhorst zich ontwikkelt, per woning en per bedrijf.

De WOZ-waarden volgen de verkoopprijzen en ontwikkelen zich als volgt (volgens CBS-gegevens in de Meicirculaire 2026):

Ontwikkeling WOZ-waarden in document	Jaarstukken 2024	Jaarstukken 2025	Programma begroting 2026	Programma begroting 2027
WOZ-waarde bij begroting (volgens Meicirculaire)				
Eigenaren woningen	6.762.000	7.877.500	7.935.500	8.451.000
Eigenaren niet-woningen	807.500	877.000	901.000	960.000
Gebruikers niet-woningen	669.500	720.000	750.000	799.000
Aantal WOZ-objecten	20.961	21.031	21.061	21.096
Aantal WOZ-objecten woningen	16.498	16.527	16.562	16.598
Gemiddelde WOZ-waarde per woning	410	477	479	509
Gemiddelde WOZ-waarde per woning (landelijke indicator)	437	443	485	onbekend
Aantal WOZ-objecten niet woningen	4.463	4.504	4.499	4.498
Gemiddelde WOZ-waarde per niet-woning incl. gebruikersdeel	181	195	200	213

De WOZ-waarde voor gebruikers is lager dan voor eigenaren
In het geval van bedrijven is de WOZ-waarde waarover OZB-gebruikers de belasting betalen, altijd lager dan de WOZ-waarde voor OZB-eigenaren. Volgens de wet mogen we over de woononderdelen van een niet-woning geen OZB-gebruikersheffing heffen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een agrarisch bedrijf, waar de eigenaar van het bedrijf ook zijn woonverblijf heeft.

Reclamebelasting

Reclamebelasting heffen we op verzoek van ondernemers over openbare aankondigingen die vanaf de openbare weg zichtbaar zijn. Voorbeelden zijn gevelreclame, raamstickers, posters, vlaggen, uithangborden, luifels en spandoeken. We heffen deze belasting in het centrum van Vorden, Hengelo en Zelhem, en op het industrieterrein van Zelhem.

De belastingopbrengst gaat naar de stichting Ondernemersfonds van de kern of de Industriële kring
Nadat GBTwente de belasting heeft geïnd en de uitvoeringskosten zijn betaald, geven we het geld als subsidie aan de stichting Ondernemersfonds. Die stichting is actief in de kern waarvoor de belasting is bedoeld. Voor het industrieterrein in Zelhem gaat het geld naar de stichting die daar het parkmanagement regelt. We verantwoorden de subsidies in deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).

We passen de reclameverordeningen redactioneel aan en passen prijsindexatie toe
De reclamebelasting heffen we binnen een bepaald gebied. De deelnemende ondernemers vragen om indexatie van de bijdragen. De indexatie passen we toe op het basisbedrag bij de verordening voor de ondernemersfondsen. Bij beide verordeningen worden de staffelbedragen geïndexeerd. Daarnaast zorgen we dat de verordeningen weer redactioneel de geldende modelverordening voor reclameverordeningen volgen.

Forensenbelasting

Deze belasting is voor mensen die vaak in een gemeente verblijven, maar er niet wonen. Ze betalen mee aan de voorzieningen. Zo dragen ze bij aan de kosten. We vragen alleen forensenbelasting aan mensen die meer dan 90 dagen een gemeubileerde woning gebruiken.

We hebben alleen invloed op de geraamde opbrengst
Een wijziging van de WOZ van de recreatiewoning, verandert de waardeklassen. Ze worden aangepast gelet op de gemiddelde waardewijziging. Maar de aanpassing van de waardeklassen leidt niet tot aanpassing van de opbrengst. Iedere klasse kent een vast bedrag, dat vaste bedrag is het ‘tarief’. We passen de indexering toe op het tarief en dat beïnvloedt de opbrengst. De opbrengst ramen we onder deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).

Toeristenbelasting

Net als bij de forensenbelasting laten we mensen meebetalen die gebruikmaken van voorzieningen in onze gemeente, maar hier niet wonen. We heffen toeristenbelasting voor overnachtingen in Bronckhorst. Dit geldt voor mensen die niet in de gemeente wonen.
Ze verblijven bijvoorbeeld op een camping, in een pension, op een ligplaats of in een vakantiehuisje. De verhuurder mag deze belasting doorberekenen aan de gasten. We innen na afloop van een kalenderjaar de belasting bij de verhuurder. De opbrengst ramen we onder deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).

We gebruiken een deel van de opbrengst voor toeristische impulsen
In Bronckhorst gebruiken we een deel van deze belasting voor toerisme en recreatie. Denk aan het verbeteren van wandelroutes, informatiepunten of andere voorzieningen. De begroting van toerisme valt onder deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).

We verhogen in 2028 de tarieven met 20%
Op 23 april 2026 stelde uw raad de visie Recreatie en Toerisme vast. Voor de uitvoering van de visie en uitvoeringsplannen is tot een verhoging van de tarieven toeristenbelasting met 20% besloten. Voor de opbrengst vanuit de toeristenbelasting houden we daarvoor rekening met een stijging van € 99.000 in 2028. De ophoging vindt feitelijk in 2028 plaats omdat we bij de vaststelling van de verordening voor 2026 de tarieven voor 2027 al afspraken. De aangenomen motie over alternatieve dekking van de visie heeft nog niet geleid tot andere tarieven voor 2028 in deze programmabegroting. Dat volgt wel vanuit het raadsvoorstel voor de belastingverordeningen 2027, waar ook de verordening Toeristenbelasting onderdeel van uitmaakt.

Verblijf	2027	2028
Hotel, vakantiewoning	1,90	2,30
Mobiel kampeermiddel	1,10	1,40
Groepsaccommodatie > 20 personen	0,50	0,60

Over de gebonden heffingen

De gebonden heffingen zijn:
- afvalstoffenheffing;
- begraafrechten;
- rioolheffing;
- leges en rechten.

Kostendekking van heffingen
We laten per heffing zien hoe goed de lasten worden gedekt, dat drukken we uit met een dekkingspercentage. Het dekkingspercentage mag maximaal 100% zijn. Bij het berekenen van het dekkingspercentage tellen we ook kosten zoals overhead en BTW mee. Hierover hebben we geïnformeerd bij de uitgangspunten voor belastingheffing.

Afvalstoffenheffing

We halen het huishoudelijk afval op. Dat moeten we doen volgens de Wet milieubeheer. De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval betalen we met de afvalstoffenheffing. Alle huishoudens betalen deze heffing, ook als ze geen afval aanbieden. De inwoner betaalt een vast bedrag én een variabel bedrag. De inwoner kan het variabele deel beïnvloeden. Het maakt uit hoe vaak een huishouden afval aanbiedt en welk soort afval het is. Hoe we de heffing berekenen, leggen we vast. Afval valt onder deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Afvalstoffenheffing	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten afval (7.3)	3.721	3.464	4.308
Baten afval (7.3)	891	311	250
Netto kosten taakveld (7.3)	***2.830***	***3.154***	***4.058***
Toe te rekenen lasten	***992***	***912***	***1.015***
Overhead (0.4)	240	221	232
Verkeer en wegen (2.1)	100	101	105
BTW	652	591	678
Totale lasten	**3.822**	**4.066**	**5.073**
Opbrengst heffingen	4.185	4.077	5.080
Dekkingspercentage	**110%**	**100%**	**100%**

Circulus verzamelt en verwerkt ons afval
De afvalbegroting is kostendekkend; we maken geen winst op afval. De kosten zitten vooral in het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval door Circulus. Ook het scheiden en recyclen van afval valt hieronder. GBTwente int de afvalstoffenheffing voor ons. De tariefstijging is 16% door:
- inflatie die Circulus volgens een afgesproken rekenmethode vaststelt;
- hogere kosten van de dienstverleningsovereenkomst met Circulus.

Begraafrechten

De begraafrechten bestaan uit een vergoeding voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor gemeentelijke diensten. Dit heffen we volgens de Verordening begraafrechten. De kosten zijn voor de uit te voeren diensten bij begraven en het onderhoud van de begraafplaatsen. Onze inspanningen op het gebied van begraven beschrijven we in

deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Begraafplaatsen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	478	539	591
Baten begraafplaatsen en crematoria (7.5)	443	514	535
Netto kosten taakveld (7.5)	***35***	***25***	***56***
Toe te rekenen lasten	***124***	***132***	***137***
Overhead (0.4)	124	132	137
Totale lasten	**159**	**157**	**193**
Opbrengst heffingen	150	152	152
Dekkingspercentage	**94%**	**97%**	**79%**

Het dekkingspercentage haalt niet de 100%
De kosten voor grafonderhoud zijn niet voor 100% te dekken uit de begraafrechten, omdat voor een groot aantal graven de onderhoudskosten in het verleden eeuwigdurend zijn afgekocht. Minimaal 50% vinden we voldoende. Met 79% voldoen we aan die voorwaarde.

Rioolheffing

De gemeente zorgt voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater. We hebben ook de zorgplicht voor het grondwater. Voor de berekening volgen we het kostendekkingsplan van het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 (WTPO). We hanteren één rioolheffing voor alle watertaken. Onze inspanningen op het gebied van riolering beschrijven we in deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2) en paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

In deze tabel ziet u hoe we de kosten dekken:

Rioolheffing	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten riolering (7.2)	3.506	3.556	3.778
Baten riolering (7.2)	0	0	0
Netto kosten taakveld (7.2)	***3.506***	***3.556***	***3.778***
Toe te rekenen lasten	***1.166***	***1.052***	***1.152***
Overhead (0.4)	495	429	410
Verkeer en wegen (2.1)	29	29	30
BTW	642	593	712
Totale lasten	**4.672**	**4.608**	**4.930**
- Opbrengst heffingen woningen	*4.167*	*4.206*	*4.490*
- Opbrengst heffingen niet-woningen	*415*	*402*	*440*
Opbrengst heffingen	4.582	4.608	4.930
Dekkingspercentage	**98%**	**100%**	**100%**

Voor het Watertakenplan stijgt de rioolheffing met € 10 per aansluiting
We hebben gekeken of de verordening rioolheffing nog past bij de werkzaamheden die we in Bronckhorst doen voor de riolering en daarvoor in de verordening aanpassingen doorgevoerd. Daarnaast verwerkten we de tariefsverhoging voor het vastgestelde Watertakenplan.

Leges en rechten

We rekenen kosten voor onze taken en diensten. Deze kosten heten leges en de tarieven die we daarvoor hanteren staan in de Legesverordening. De inkomsten mogen niet hoger zijn

dan de kosten. Voor sommige tarieven stelt het rijk een maximum vast. Dit geldt bijvoorbeeld voor de kosten van reisdocumenten en akten.

We mogen kruissubsidiëring toepassen
Het is moeilijk om de kosten van elke dienst apart te bepalen. Daarom mag de gemeente de kosten per dienst of per groep van diensten dekken. We moeten dit wel op een consequente manier doen. Zo kunnen we kruissubsidiëring toepassen. Dit betekent dat we de tarieven van sommige diensten verhogen om de tarieven van andere diensten laag te houden. Dit moet passen binnen de wettelijke regels.

We dekken de kosten per groep gelijksoortige producten
De leges zijn ingedeeld in drie groepen, gelijk aan de drie hoofdstukken in de Legesverordening:
1. Algemene dienstverlening;
2. Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning;
3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn.

In de berekening bij het belastingvoorstel laten we per hoofdstuk zien wat de kosten en opbrengsten zijn. We houden dan de kosten en opbrengsten per grotere activiteit bij binnen een groep, niet per recht. Daarom geven we niet alle rechten een waarde. Hieronder geven we het totale dekkingspercentage weer zoals we dat gewend zijn van de andere gebonden heffingen.

Legesverordening	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten legesverordening	5.753	5.197	6.682
Baten legesverordening	35	14	76
Netto kosten taakveld (0.2-1.2-6.6-8.1-8.3)	***5.718***	***5.183***	***6.606***
Toe te rekenen lasten	***3.250***	***3.044***	***3.592***
Overhead (0.4)	3.250	3.044	3.592
Totale lasten	**8.968**	**8.227**	**10.198**
Opbrengst heffingen	2.723	2.464	2.868
Dekkingspercentage	**30%**	**30%**	**28%**

In hoofdstuk 2 zijn de leges voor de verschillende diensten overzichtelijker gegroepeerd
In de legesverordening staan de tarieven voor de leges voor de diensten de we uitvoeren onder de Omgevingswet. Denk daarbij aan het behandelen van aanvragen voor bouwen, afwijken van het omgevingsplan, milieubelastende activiteiten, het kappen van bomen, het aanleggen van uitwegen en het wijzigen van het omgevingsplan. De legesopbrengst is afhankelijk van de bouwactiviteiten binnen Bronckhorst, zowel van bedrijven als van particuliere woningbouw. Deze activiteiten zijn vooraf lastig te voorspellen, wat de raming van de opbrengsten onzeker maakt. In de legesverordening 2027 zijn de verschillende aanvragen duidelijker uitgelegd zodat voor de aanvrager eerder duidelijk is waar wanneer voor betaald moet worden.

De opbrengst besteden we in verschillende deelprogramma's
Bij burgerzaken kennen we leges waarvoor het rijk maxima heeft vastgesteld, die maxima volgen we. De baten daarvan staan voor het merendeel onder deelprogramma 3A Bestuur en inwonerparticipatie (2.1.3). De opbrengsten van o.a. omgevingsvergunningen gebruiken we voor wonen en bouwen. Dit is onderdeel van deelprogramma 2A Wonen en werken

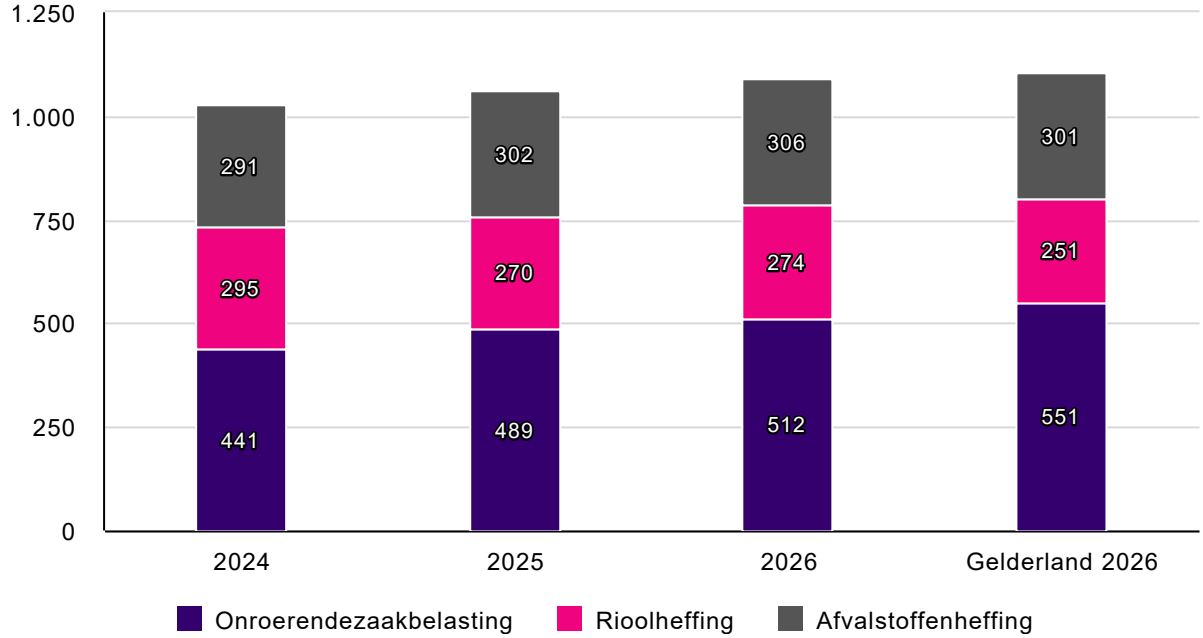
(2.1.2). Uit het overzicht blijkt dat de opbrengsten niet de kosten dekken. In 2026 was de dekking 30%, in 2027 is dit 28%.

Ontwikkeling in woonlasten

De woonlasten bestaan uit de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit zijn heffingen die elk huishouden in de gemeente jaarlijks betaalt. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert elk jaar de 'Atlas van de lokale lasten'. Hierin staan per gemeente de verschillende woonlasten met een gemiddelde waarde.

In onderstaande grafiek staat wat de woonlasten volgens de Altas in onze gemeente zijn (bedragen in euro's):

Woonlastenontwikkeling meerpersoonshuishouden

Volgens onze eigen berekeningen bedragen de woonlasten voor een gezin in Bronckhorst in 2027 gemiddeld € 1.127. Dit bedrag bestaat uit OZB € 525, afvalstoffenheffing € 304 en rioolheffing € 298.

Beleid voor invordering en kwijtschelding van heffingen

Bij ons kwijtscheldingsbeleid passen we de landelijke regels toe. Daarbinnen liggen onze eigen beleidskeuzes vast in verordeningen, waaronder de toepassing van 130%-grens vanwege de hoge (energie)kosten vanuit ons beleidsregels voor minima. Mensen die structureel een laag inkomen hebben, hoeven geen verzoek om kwijtschelding in te dienen. GBTwente scheldt deze aanslagen automatisch kwijt. De aanvragen kwijtschelding die het GBTwente afwijst, toetst zij namens ons vervolgens op basis van het minimabeleid. Onze accountmanagers en sociaal consulenten bieden ondersteuning bij het aanvragen van kwijtscheldingen.

Hoeveel geven we uit voor kwijtschelding?

We geven kwijtschelding aan huishoudens die dat nodig hebben. Binnen deelprogramma 1B Zorg en ondersteuning (2.1.1) hebben we € 155.000 beschikbaar voor kwijtschelding volgens de rijksnormen en € 34.000 voor ons (aanvullende) minimabeleid.

2.2.2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In deze paragraaf laten we zien welke risico's we lopen en hoe we daarmee omgaan. Een risico is een onzekere gebeurtenis waardoor doelen of uitvoering van kernprocessen in gevaar kan komen. We blijven continu alert op alle relevante risico's. Daarbij wegen we zorgvuldig af welke risico's aanvaardbaar zijn om onze doelstellingen te realiseren en welke beheersmaatregelen nodig zijn.
Risico's identificeren en hierop acteren vraagt vooruitkijken. We volgen de laatste ontwikkelingen, zowel lokaal als nationaal. We weten ook of risico's zich hebben voorgedaan. In deze paragraaf blikken we niet alleen vooruit, maar kijken we ook terug.

Beleid risicobeheersing en weerstandscapaciteit

Op 6 februari 2025 stelde uw raad de beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2025-2028 vast. Deze nota bevat het beleid dat we als gemeente hanteren om onze risico's te managen en is de basis voor deze paragraaf weerstandsvermogen. Met dit beleid stelde uwe raad kaders over de reikwijdte en toepassing van risicomanagement binnen onze gemeente en biedt ons een handvat om zowel 'financiële' als 'niet-financiële risico's' in beeld te brengen.

Beheersmaatregelen om risico's te beperken

Het is belangrijk om maatregelen te nemen om onze risico's te verkleinen. Denk bijvoorbeeld aan het risico op een hack. Regelmatig verschijnen er updates en software-aanpassingen om dit te voorkomen. Helaas kunnen we het risico nooit helemaal uitsluiten. We realiseren ons dat risico's aan verandering onderhevig zijn, waardoor een vast bedrag ook slechts een momentopname is.

Ontwikkelingen en actualiteiten

Het CPB ziet dat de inflatie hoger is dan eerder verwacht. Daardoor vallen de reële loonstijging en koopkrachtontwikkelingen lager uit. Vooral hogere energie- en brandstofprijzen zorgen voor extra prijsstijgingen.
We merkten dat de mondiale economische onzekerheid en geopolitieke spanningen onze financiële risico's vergrootten. Energieprijzen schommelden sterker en dat zette onze begroting onder druk. De aanhoudende inflatie zorgde voor hogere kosten bij projecten en in onze dienstverlening, terwijl onze inkomsten niet in hetzelfde tempo meegroeien. De krapte op de arbeidsmarkt vormde een extra risico voor de continuïteit van onze taken. Daardoor kunnen vertragingen ontstaan en kan de kwaliteit onder druk komen te staan. Deze ontwikkelingen laten ons zien dat we sterk risicomanagement en flexibel beleid nodig hebben om onze organisatie stabiel te houden.

Belangrijkste risico's in beeld

We kennen ruim over de 100 risico's die we beoordelen op hun impact, zowel financieel als niet-financieel. Van deze risico's kent een ruime meerderheid een impact met een financieel gevolg. Het totaal van deze financiële risico's ligt op ruim € 33 mln. De 15 belangrijkste risico's, waar ook de impact niet-financieel kan zijn, vragen ruim 49% van onze weerstandscapaciteit. Deze capaciteit bestaat uit de (financiële) mogelijkheden waarover we beschikken om niet-begrote kosten op te vangen, zoals onze Algemene reserve.
De samenstelling en de volgorde van de top 15 verandert voortdurend. De huidige top 15 beschrijven we hieronder. Eén van de grootste onzekerheden waar we op dit moment mee te maken hebben, is 'Den Haag'. We hebben het dan voornamelijk over de onzekerheid rond de financiële middelen, maar ook rond o.a. het beleid op asiel en stikstof. Omdat we rekening houden met de financiële effecten, zoals die nu bekend zijn, komt deze in de top 15 niet voor. Het financiële effect van de terugval van de Algemene uitkering is opgenomen in onze begroting.

We bepalen de kans op financiële risico's op basis van een 'kans klasse-indeling'. Aan deze indeling hangt een kanspercentage. Dit percentage geeft een inschatting van de mate waarin het risico zich in een periode van 10 jaar kan openbaren. De impact, of wel het financiële gevolg, in relatie tot de kans bepaalt de kwantitatieve beoordeling. We verkleinen het risico door het nemen van beheersmaatregelen. Het bedrag in de tabel is het risico wat we nemen na het treffen van beheersmaatregelen.

Top 15 van financiële risico's

Financiële risico's

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat…)	Risicogevolg (met als gevolg dat…)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum
1	Extern - Netcongestie en/of het niet tijdig behalen van geplande oplossingen door netbeheerders om netcongestie te voorkomen/ verminderen	*Voor netcongestie zijn indivduele risico's beschreven, deze zijn gericht op gevolgen voor het verduurzamen en (ver)bouwen van sporthallen, nieuwbouw van onderwijshuisvesting, bedrijventerreinen en woningen. De kans en impact per risico is daar opgenomen. De uitkomst van het collectief aan risico's is opgenomen in deze tabel		*	€ 2.332.500
2	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties of onverwacht hogere kosten	*Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De kans en impact per risico is daar opgenomen. De uitkomst van het collectief aan risico's is opgenomen in deze tabel		*	€ 1.163.000
3	Extern - Een wijziging van de SPUK regeling stimulering Sport kan de BTW op onderhoud/renovatie/nieuwbouw van sportaccommodaties alleen achteraf via SISA worden gedeclareerd	De SPUK regeling een budgetplafond kent en indien deze niet toereikend is kan de BTW op onderhoud/ renovatie/nieuwbouw een kostenpost worden voor de gemeente	Financieel - Het beschikbare budget voor verduurzaming/ renovatie/nieuwbouw van de gemeentelijke sportaccommodaties wordt overschreden	50%	€ 2.500.000
4	Extern - Vluchtelingenstroom, aantallen asielzoekers, wereldwijde ontwikkelingen	De gemeente onvoldoende huisvestingsmogelijk-	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen.	50%	€ 1.500.000

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat…)	Risicogevolg (met als gevolg dat…)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum
		heden en opvangplekken kan bieden voor vluchtelingen en asielhouders (conform wettelijke verplichting)	Maatregelen vanuit de provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling; Niet financieel - We niet de opvang bieden die we toegezegd hebben		
5	Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	25%	€ 3.000.000
6	Extern - Wijzigingen in de voorrangsregeling huisvesting statushouders	We met een taakstelling huisvesting statushouders (Uitgangspunt is 35 statushouders per half jaar), maar zonder voorrang we statushouders niet tijdig kunnen huisvesten binnen de huidige kaders en mogelijkheden. Daarnaast is een verandering merkbaar in statushouders die aan onze gemeente worden gekoppeld. meer (grotere) gezinnen tov eerder alleenreizende statushouders	Financieel - Er extra kosten ontstaan door tijdelijke oplossingen. Maatregelen vanuit de provincie die hierin toezichthouder is op het behalen van de taakstelling	50%	€ 1.500.000
7	Extern - Arbeidsmarktkrapte in de zorg- en welzijnssector	Hierdoor bestaat een grote kans dat zorgaanbieders geconfronteerd worden met stijgende personeelskosten en hogere tarieven nodig hebben om de continuïteit en kwaliteit van ondersteuning te kunnen waarborgen	Financieel - Dit kan leiden tot hogere kosten voor zorgaanbieders en daarmee tot stijgende tarieven binnen de Wmo en Jeugdwet. Daarnaast bestaat het risico dat aanbieders onvoldoende personeel kunnen inzetten, waardoor de beschikbaarheid, continuïteit en kwaliteit van ondersteuning onder druk komen te staan. Dit kan leiden tot hogere gemeentelijke uitgaven.; Niet financieel - Verminderde	75%	€ 750.000

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat…)	Risicogevolg (met als gevolg dat…)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum
			realisatie van maatschappelijke doelen binnen het sociaal domein		
8	Extern - Het realistisch begroten op de zorgkosten jeugdzorg en WMO	Er een plotselinge toename is van jeugdzorg of WMO aanvragen, doordat dit open einde regelingen zijn	Financieel - Het budget overschreden wordt	50%	€ 750.000
9	Extern - Uitvoering van de inburgeringswet per 1-1-2022	Het rijk voornemens is de inburgeringswet te wijzigen en de SPUK inburgering te korten	Financieel - Er budgetoverschrijding plaatsvindt bij Inburgering en Participatie	70%	€ 500.000
10	Omgeving - Intensiveren aanpak ondermijning	Er een drugslab wordt aangetroffen	Financieel - Er opruimkosten zijn voor het chemisch afval, milieuschade en inzet gemeente	50%	€ 500.000
11	Extern - Tekort aan personeel door schaarste op de arbeidsmarkt	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Dit leidt tot vertraging en extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000
12	Extern - Inflatie/prijsstijgingen	Doelstellingen niet of niet op tijd worden bereikt	Financieel - Er vertraging optreedt en dit leidt tot extra kosten voor de gemeente; Niet financieel - Imagoschade ontstaat doordat doelstellingen worden vertraagd of niet worden gehaald	50%	€ 500.000
13	Extern - De toename van het aantal (tijdelijke) SPUK uitkeringen	De lange termijn financiering onduidelijk is	Financieel - Wij geen subsidies meer kunnen verstrekken voor in gang gezette transformaties	50%	€ 500.000
14	Mens - Handelen van bestuurders	In het bestuurlijke verkeer besluiten worden genomen en afspraken gemaakt die niet passen binnen de beleidskaders of financiële kaders van de raad. Nieuw beleid wordt uitgevoerd zonder dat hier de zekerheid van middelen voor is (In het bijzonder in tijden van schaarste)	Financieel - Financieel nadeel voor de gemeente ontstaat; Niet financieel - Imagoschade tot op regionaal niveau mogelijk is	40%	€ 500.000

Nr	Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat…)	Risicogevolg (met als gevolg dat…)	Netto Kans	Totaal: Netto Financieel Maximum
15	Organisatie - Verslechterde economische vooruitzichten	We minder legesopbrengsten ontvangen dan geraamd	Financieel - Er een begrotingstekort ontstaat	50%	€ 400.000

Risico-analyse met de belangrijkste veranderingen binnen onze risico's

Het totaal aantal risico's nam toe. Dit kwam doordat we nieuwe risico's toevoegden, zoals de wetswijziging voor Hulp bij Huishouden die in 2029 van start gaat, maar ook voegden we op projectniveau risico's toe bij grondexploitatie. Voor deze begroting pasten we bij een aantal risico's de kans en het financiële gevolg (impact) aan. We voegden in totaal twaalf nieuwe risico's toe. Acht risico's vervielen. Er openbaarde zich geen enkel risico waarvoor we ons vermogen moesten aanwenden.

Financiële risico's

Net als bij de jaarrekening van 2025 hebben we voor netcongestie en grondexploitatie een samengesteld risico in de tabel opgenomen. Deze risico's bestaan uit verschillende kleine risico's. Al eerder kwamen de volgende drie risico's voor in de top 15. Door het vervallen van andere risico's, zijn deze bestaande risico's opnieuw in de top 15 zichtbaar. Het gaat hier om:

- Het handelen in het bestuurlijk verkeer; het risico bestaat dat er afspraken buiten de beleids- en financiële kaders worden gemaakt. Dit kan leiden tot extra kosten en imagoschade.
- Door verslechterde economische omstandigheden bestaat de kans dat we minder legesopbrengsten ontvangen dan geraamd. Dit kan leiden tot een begrotingstekort.
- Krapte op de arbeidsmarkt binnen het sociaal domein; door personeelstekorten in het sociaal domein ontvangen inwoners niet tijdig zorg of ondersteuning. Hierdoor neemt de druk op zorg en ondersteuning toe en kan imagoschade ontstaan.

Door het vervallen en samenvoegen van verschillende risico's wijzigt de top 15, hieronder geven we weer welke risico's vervielen en welke nog zichtbaar zijn in het risicoregister. Er vielen drie risico's vanwege hun omvang uit de top 15. Dit zijn risico's die we nog steeds in beeld hebben.

- Het risico bestaat dat de financiering van 1,5% voor het aantrekken van leningen volgens begrotingsuitgangspunten in werkelijkheid afwijkt.
- Het risico bestaat dat door de geopolitieke spanningen er zich cyberaanvallen kunnen voordoen.
- Het risico bestaat dat door een toename van wachtlijsten in de zorg het aantal jongeren met een complexe problematiek stijgt.

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's zien we ook risico's op het gebied van fraude, veiligheid, gezondheid en juridische aansprakelijkheid. Deze risico's kunnen onze doelen in gevaar brengen. Ze beïnvloeden ook ons imago negatief en kunnen leiden tot verlies van vertrouwen.

Hieronder staan de belangrijkste niet-financiële risico's die het imago van Bronckhorst op landelijk niveau kunnen beïnvloeden.

Niet-financiële risico's

Risico-oorzaak (als gevolg van...)	Risicogebeurtenis (bestaat de kans dat…)	Risicogevolg (met als gevolg dat…)	Netto Niet financiee klasse
Technisch - Gehackt worden, fysiek toegang tot het systeem verschaffen (inbraak op systeem), gijzelsoftware plaatsen (losgeld eis)	Er zich een beveiligingslek voordoet waar misbruik van gemaakt wordt	Financieel - Er extra kosten worden gemaakt; Niet financieel - Dit doorgaans leidt tot imagoschade op landelijk niveau	5
Technisch - Onbedoeld verstrekken van privacygegevens	Er datalekken ontstaan door ten onrechte verstrekte persoonsgegevens	Financieel - Er claims kunnen worden ingediend of boetes volgen die leiden tot financiële schade; Niet financieel - Het openbaar worden van datalekken schadelijk kan zijn voor het imago van de organisatie op landelijk niveau	5
Technisch - Gebruik van niet geaccepteerde tools	(Privacy) gevoelige data kan worden gebruikt om een AI model te trainen en bestaat de kans dat er een potentieel datalek ontstaat door een tool te gebruiken die niet veilig omgaat met onze data	Financieel - ; Niet financieel - Er een datalek ontstaat van gegevens van inwoners, bedrijven of vertrouwelijke interne informatie	5
Technisch - AI-systemen die onjuiste, onvolledige of verzonnen informatie kunnen genereren die als plausibel en betrouwbaar wordt gepresenteerd	Medewerkers vertrouwen bij hun besluitvorming te sterk op de adviezen of antwoorden van AI-toepassingen, waardoor fouten, vooringenomenheid of onjuiste afwegingen kunnen ontstaan	Financieel - ; Niet financieel - Onjuiste informatie gedeeld wordt, reputatieschade voor de gemeente ontstaat en er een verminderd vertrouwen van inwoners in de gemeentelijke dienstverlening is	5
Extern - Geopolitieke spanningen, bredere machtsverschuivingen tussen grootmachten en de militaire−strategische ontwikkelingen gericht op de NAVO	Zich cyberaanvallen voordoen. De voorbeelden zijn er al met DDOS aanvallen bij overheidsinstellingen en nutsbedrijven maar dat kan veranderen in echte cyberaanvallen	Financieel - Uitval communicatie/ internet optreedt en er geen informatie in brede zin en geen dienstverlening (energiebedrijven, telefoon en internetproviders) is. Het opnieuw opstarten brengt veel extra kosten met zich mee; Niet financieel - Dit kan leiden tot landelijke imagoschade	5

Overige risico's

In het afgelopen halfjaar zagen we twee (zie hieronder) belangrijke ontwikkelingen die van invloed waren op onze gemeente. Ze hadden nog geen financiële gevolgen, maar waren wel belangrijk voor onze samenleving en brachten risico’s met zich mee.

Project 'Schuifpuzzel Zelhem'

Binnen het project 'Schuifpuzzel Zelhem' kozen we een voorkeursscenario en een terugvalscenario. Het is nog onduidelijk of het voorkeursscenario haalbaar is. Pas als dit duidelijk is, kan concreter worden gemaakt welke (financiële) risico’s gelden voor onze gemeente.

Uitbreiding hoogspanningsstation Doetinchem/Langerak

Het elektriciteitsnet raakt steeds voller en uitbreiding van het elektriciteitsnet is noodzakelijk. Naast de plaatsing van de 3e transformator is het belangrijk dat het hoogspanningsstation Doetinchem/Langerak uitgebreid wordt. TenneT onderzoekt drie mogelijke locaties voor het hoogspanningsstation: het huidige terrein en twee alternatieven buiten de uiterwaarden van de Oude IJssel. Provincie Gelderland verwacht einde 2026 de locatie te bepalen.

Weerstandscapaciteit en ons weerstandsvermogen

De gemeentelijke weerstandscapaciteit bestaat uit alle middelen die de gemeente heeft om financiële risico's te dekken. In de beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen komt de weerstandsratio als volgt tot stand:

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / Benodigde weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit

Die weerstandscapaciteit, berekend zoals beschreven in ons beleid, bestaat uit twee delen:

1. een structureel deel: dit deel is ieder jaar opnieuw beschikbaar;
2. een incidenteel deel: dit is één keer beschikbaar.

Het beschikbare weerstandscapaciteit is ruim 18 mln.

Bepaling weerstandscapaciteit

Omschrijving		Structureel	Incidenteel	Totaal
Vrij aanwendbaar deel Algemene reserve			19.046	19.046
Reeds vastgestelde bestemmingen en claims			-975	-975
Post onvoorzien begroting		126		126
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit		**126**	**18.071**	**18.197**

De benodigde weerstandscapaciteit

We doen een risicosimulatie op basis van alle risico's. We reserveren niet het hele risicobedrag van ruim € 33 mln. Niet alle risico's gebeuren tegelijk of in de verwachte mate. De simulatie laat zien dat we een weerstandscapaciteit van ruim € 8 mln. nodig hebben. Dit kunnen we met 90% zekerheid zeggen.

Weerstandsratio

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, vergelijken we de financieel beoordeelde risico's (benodigde weerstandscapaciteit) met de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit geeft het weerstandsvermogen, of ook wel weerstandsratio, aan.

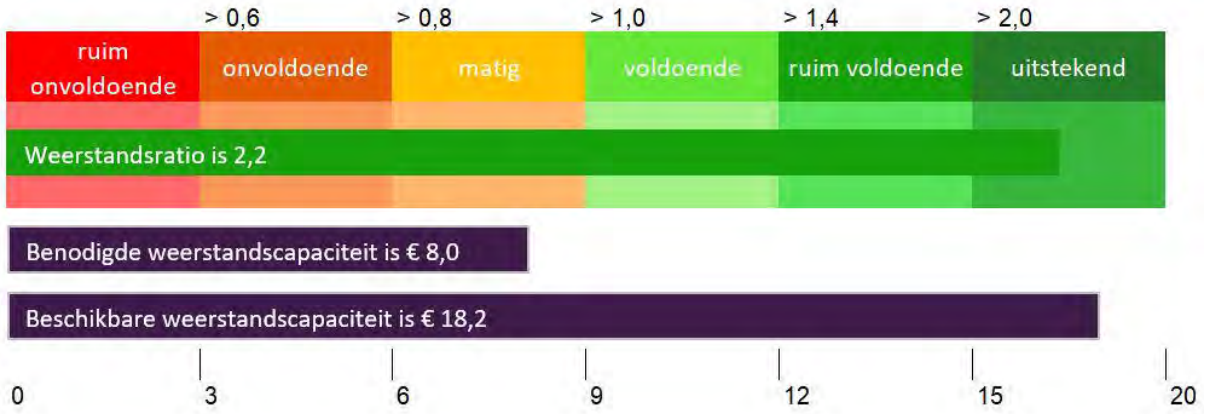
De berekening op basis van het beleid:

18,2 mln / 8 mln = 2,2.

We beoordelen een ratio van 2,2 als uitstekend.

Ten opzichte van de laatste berekening van de ratio valt op dat deze gestegen is. Dit komt doordat we dit jaar scherper kijken naar de verschillen tussen bruto- en nettorisico's. Daardoor krijgen we meer inzicht in hoe onze beheersmaatregelen werken en welk effect deze hebben op de resterende risico's (netto). Dit helpt ons om het weerstandsvermogen beter te beoordelen. Risico's veranderen voortdurend, waardoor ook de weerstandsratio kan wijzigen.

Berekening gevraagde weerstandscapaciteit (augustus 2026)

Financiële ratio

In onderstaande tabel werken we verschillende ratio's uit om het weerstandsvermogen te toetsen. De provincie gebruikt de kengetallen in haar functie als toezichthouder. Onder de tabel met ratio's leest u wat de kengetallen inhouden.

Financiële ratio's

Omschrijving	werkelijk 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	-0,87%	13,11%	17,27%	33,46%	40,71%	44,40%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-10,09%	20,23%	28,13%	59,72%	73,58%	80,55%
Ontwikkeling netto schuld per inwoner (in €)	637-	280	573	752	1.370	1.385
Solvabiliteitsratio	64,32%	63,83%	60,52%	53,48%	50,38%	48,20%
Structurele exploitatieruimte	0,54%	0,18%	0,61%	-1,92%	-1,85%	-2,02%
Grondexploitatie	1,68%	3,35%	1,34%	0,65%	0,55%	0,38%
Belastingcapaciteit	101%	96%	103%	103%	103%	103%
Onbenutte belastingcapaciteit	4,97%	2,72%	2,73%	NVT	NVT	NVT
Saldo baten en lasten voor reserves	3,14%	-0,87%	-0,57%	-3,47%	-3,31%	-3,15%

Bij de belastingcapaciteit rekenen we met jaar 2027. We voorspellen niet de ontwikkeling voor de komende jaren.

Netto schuldquote en ontwikkeling netto schuld per inwoner

De netto schuldquote geeft inzicht in de omvang van de gemeentelijke schulden in verhouding tot de baten. Het kengetal laat zien in hoeverre de gemeente haar financiële verplichtingen kan dragen en biedt een indicatie van de financiële flexibiliteit. Naarmate de schuld toeneemt, nemen ook de rentelasten en aflossingsverplichtingen toe, waardoor minder ruimte beschikbaar is voor nieuw beleid en investeringen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen geeft daarbij een zuiverder beeld van de

daadwerkelijke schuldpositie en de druk die rente en aflossingen leggen op de exploitatie. Voor beide kengetallen geldt dat een lagere waarde gunstiger is.

In 2025 hebben we nog een sterke financiële positie met een netto schuldquote van -0,9%. Vanaf 2026 neemt onze schuldpositie toe door financiering van vervangingsinvesteringen, uitvoering van de Investeringsagenda en de voorgenomen overdracht van de pensioenverplichtingen voor wethouders aan het ABP. Hierdoor stijgt de netto schuldquote naar 13,1% in 2026 en verder naar 44,2% in 2030. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen laat een vergelijkbare ontwikkeling zien en stijgt van 20,2% in 2026 naar 80,1% in 2030. De sterkste toename doet zich voor in 2028. In dat jaar is een groot deel van de investeringen uit de Investeringsagenda gerealiseerd en bereikt ook de externe financieringsbehoefte een hoger niveau. Voor de financiering van deze investeringen wordt in de periode tot en met 2030 naar verwachting circa € 35 mln aan langlopende leningen aangetrokken.

Deze ontwikkeling is ook zichtbaar in de netto schuld per inwoner. Waar in 2025 nog sprake is van een netto negatieve schuld van € 637 per inwoner, slaat dit vanaf 2026 om naar een schuldpositie van € 280 per inwoner. Vervolgens loopt dit op naar € 1.385 per inwoner in 2030. Ondanks deze stijging blijven de kengetallen binnen aanvaardbare grenzen, maar de ontwikkeling laat zien dat de financiële ruimte in de komende jaren afneemt en dat we investeringsbeslissingen steeds nadrukkelijker moeten afwegen tegen de structurele financiële draagkracht van de gemeente.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeentelijke bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen. Anders gezegd: het betreft de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Hoe hoger deze ratio, hoe beter de gemeente in staat is om financiële tegenvallers op te vangen en hoe sterker de vermogenspositie.
De solvabiliteitsratio daalt van 64,3% in 2025 naar 63,8% in 2026 en verder naar 48,4% in 2030. Deze ontwikkeling hangt samen met de uitvoering van de investeringsopgave in de komende jaren. Voor de realisatie van vervangingsinvesteringen, projecten uit de Investeringsagenda en overige investeringen trekken we leningen aan, waardoor het totale vermogen toeneemt. Tegelijkertijd zetten we eigen middelen en reserves in voor de dekking van investeringen, waardoor het eigen vermogen afneemt. Hierdoor verslechtert de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen en neemt de solvabiliteitsratio geleidelijk af. Hoewel de dalende trend aandacht vraagt, blijft de solvabiliteitsratio gedurende de gehele planperiode op een niveau dat duidt op een financieel gezonde vermogenspositie. Wel neemt de financiële buffer af en wordt onze gemeente in toenemende mate afhankelijk van externe financiering.

Bij de interpretatie van dit kengetal is het van belang te realiseren dat de solvabiliteitsratio wordt beïnvloed door de systematiek die gekozen is voor de financiering van de Investeringsagenda; de toekomstige afschrijvingslasten worden volledig gedekt uit de

bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Hierdoor ontstaat een vertekend beeld van de feitelijke financiële weerbaarheid, omdat zowel de investeringen als de daarvoor gereserveerde middelen op de balans staan. Wanneer we de investeringen van de Investeringsagenda en daarmee samenhangende bestemmingsreserve buiten beschouwing laten, ontstaat een beter beeld van de vermogenspositie. De gecorrigeerde solvabiliteitsratio bedraagt dan circa 32,1% in 2026 en neemt af naar circa 21,6% in 2030. Deze percentages geven een realistischer beeld van de structurele financiële positie en laten zien dat de vermogensruimte de komende jaren verder onder druk komt te staan. Daarom blijft het belangrijk om bij toekomstige investeringsbeslissingen en begrotingsafwegingen nadrukkelijk aandacht te houden voor het behoud van voldoende financiële weerbaarheid

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de gemeente beschikt over vrije structurele begrotingsruimte. Het kengetal laat zien of structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken en biedt daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen of ruimte heeft voor nieuw beleid. Een percentage rond de nul betekent dat de beschikbare begrotingsruimte nagenoeg volledig is benut.
De percentages laten zien dat de begroting in 2027 sluitend is en dat vanaf 2028 de structurele exploitatieruimte om slaat naar een exploitatietekort van circa -1,92% tot -1,85%. Dit betekent dat de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en dat sprake is van een structurele financiële opgave. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door de effecten van de gewijzigde financierings-systematiek van het gemeentefonds en de oplopende kosten binnen het sociaal domein, met name voor Wmo en Jeugd.
De ontwikkeling van de structurele exploitatieruimte laat zien dat de financiële positie op korte termijn nog beheersbaar is, maar dat vanaf 2028 aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om het structurele begrotingsevenwicht te herstellen. Zonder bijsturing neemt de financiële flexibiliteit af en ontstaat minder ruimte om nieuwe beleidsambities te realiseren of onverwachte tegenvallers binnen de lopende exploitatie op te vangen

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft inzicht in het relatieve belang van de bouwgrond in exploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Een hoog percentage kan duiden op een grotere afhankelijkheid van grondexploitaties en daarmee op een hogere gevoeligheid voor ontwikkelingen op de vastgoed- en woningmarkt. Een lager percentage wijst over het algemeen op een beperkter financieel risico vanuit het grondbedrijf.
Met percentages tussen de 0,38% en 3,35% blijft het kengetal gedurende de gehele planperiode op een laag niveau. Daarnaast laat het kengetal vanaf 2026 een dalende lijn zien. Dit bevestigt dat de omvang van de lopende grondexploitaties beperkt is in relatie tot de gemeentelijke begroting en dat de financiële risico's die voortvloeien uit het grondbedrijf beheersbaar zijn. Tegelijkertijd biedt deze relatief beperkte positie ruimte om, wanneer dit vanuit ruimtelijk of strategisch oogpunt wenselijk is, gronden aan te kopen voor toekomstige woningbouw-, bedrijventerrein- of maatschappelijke ontwikkelingen. Dergelijke strategische verwervingen kunnen bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke ambities op het gebied van wonen, economie en leefomgeving.

Belastingcapaciteit en onbenutte belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de hoogte van de lokale woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hierbij worden de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing betrokken. Het kengetal wordt uitgedrukt als een percentage van het landelijk gemiddelde. Een percentage boven de 100% betekent dat de woonlasten voor

inwoners hoger liggen dan gemiddeld in Nederland, terwijl een percentage onder de 100% wijst op lagere woonlasten dan het landelijk gemiddelde.
De belastingcapaciteit bedraagt 103% in 2027. Hiermee bewegen de woonlasten van onze gemeente zich rond het landelijke gemiddelde. Dit betekent dat de lokale lastendruk vanuit financieel perspectief als gemiddeld kan worden aangemerkt en er geen sprake is van een uitzonderlijk hoge of lage belastingdruk ten opzichte van andere gemeenten.

De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan hoeveel ruimte de gemeente nog heeft om de OZB-opbrengst te verhogen voordat de zogenoemde artikel 12-norm wordt bereikt. Deze indicator geeft daarmee een beeld van de financiële ruimte die in uiterste instantie beschikbaar is om de begroting structureel te versterken. Vanuit dat perspectief wordt deze indicator vooral gezien als een signaal voor de aanwezige belastingruimte en niet als een structurele oplossing voor toekomstige financiële opgaven. Deze indicator gebruiken we niet meer om het beschikbare weerstandsvermogen te bepalen.

Saldo baten en lasten voor reserves

Het saldo (baten minus lasten) wordt uitgedrukt in een percentage van de baten. Een positief percentage geeft aan dat er nog begrotingsruimte is. De hoogte van het percentage geeft de mate van ruimte weer. Bij een negatief percentage is er geen ruimte. Het percentage structurele exploitatieruimte geeft een beter beeld omdat hierbij incidentele baten en lasten zijn geëlimineerd.

2.2.3. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn duurzame bezittingen, denk aan wegen, gebouwen en riolering. We onderhouden onze kapitaalgoederen op basis van beheerplannen. Het niveau van het onderhoud en de kwaliteit van de kapitaalgoederen bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. In deze paragraaf geven we aan of de begrotingsbudgetten voldoende zijn om het beleid en de bijbehorende taken uit te voeren. Ook geven we een indicatie van het onderhoudsniveau. De risico's voor kapitaalgoederen vermelden we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2).

Onderhoud gebouwen

We onderhouden 31 gebouwen:
- Bibliotheken, gymzalen, sporthallen en peuterspeelzalen maken onderdeel uit van deelprogramma 1C Leefbare en gezonde kernen (2.1.1).
- Woningen en overige gebouwen behoren tot deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).
- Begraafplaatsopstallen en gemeentewerven maken onderdeel uit van deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).
- Brandweergarages, vallen onder deelprogramma 3B Veiligheid en dienstverlening (2.1.3).
- Vrijgekomen accommodaties, met name voormalige schoolgebouwen, vallen onder de betreffende deelprogramma's.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud
We onderhouden onze gebouwen volgens een Meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Deze actualiseren we iedere vier jaar en komt in het najaar van 2026. Nieuwe plannen beschrijven we in de deelprogramma's 1C Leefbare en gezonde kernen (2.1.1) en 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).

Financiën
We voeren het onderhoud binnen de kostenraming uit. De jaarlijkse storting in de egalisatievoorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties in de begroting volgt de geïnventariseerde onderhoudsbehoefte.

Onderhoud wegen

Met ons wegbeheerssysteem volgen we de staat van al onze (verharde) wegen (854 km). Dit systeem geeft richting aan ons meerjarenonderhoudsprogramma. In totaal hebben we 3,5 mln m^2 aan verharding. Dit bestaat uit asfalt (499 km), betonwegen (7 km), klinkers (169 km) en zandwegen (179 km).

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud
We bekijken voor iedere situatie welk onderhoud voorrang heeft. Veiligheid staat daarbij voorop. Belangrijke doorgangswegen vragen bijvoorbeeld meer onderhoud dan wegen die minder vaak gebruikt worden. Ook verrichten we klein onderhoud om vervolgschades en kapitaalvernietiging te voorkomen. Voor het onderhoud volgen we het Programma Wegenonderhoud 2020-2025 en verder. Nieuwe plannen beschrijven we in deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).

Financiën
We voeren het onderhoud binnen de budgetten uit.

Onderhoud openbaar groen en speelplaatsen

Openbaar groen
Het Groenstructuurplan vormt het kader voor beleid, aanleg, beheer en onderhoud van het openbaar groen. Het groen onderhouden we op verschillende kwaliteitsniveaus. Het Bomenbeleidsplan en het Beheerplan landschapselementen geven ons richtlijnen voor het behoud, het beheer en het omvormen van het huidige bomenbestand. Het Biodiversiteitsplan geeft ons de uitgangspunten voor meer ecologisch beheer van het groen.

Passende, aantrekkelijke speelruimte voor kinderen
Jaarlijks inspecteren we de speeltoestellen op openbare speelplekken. Kapotte onderdelen die gevaar opleveren vervangen we onmiddellijk. Kapotte onderdelen van speeltoestellen die geen direct gevaar opleveren worden bij voorkeur gerepareerd en anders vervangen. Vrijkomende speeltoestellen van goede kwaliteit gebruiken we om speeltoestellen op andere (blijvende) speelplekken te vervangen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

Openbaar groen
- We onderhouden onze groenvoorzieningen in overeenstemming met het Groenstructuurplan en Biodiversiteitsplan. Daarbij onderhouden we circa 50% in eigen beheer en 50% besteden we uit.
- We geven uitvoering aan sociaal werkgeverschap. Zowel wij als de marktpartijen zetten medewerkers in met een afstand tot de arbeidsmarkt. Bij ons werken op dit moment 25 medewerkers (23 fte) met een afstand tot de arbeidsmarkt. Hiervan hebben zes medewerkers een beschutte werkplek.
- Bij zowel de voorbereiding als de uitvoering werken we samen met onze inwoners. We hebben met 150 inwoners, buurten, landschapswerkgroepen en DBO's onderhoudsovereenkomsten gesloten. Zij onderhouden ongeveer 3,8 ha aan openbaar groen en landschapselementen. Het aantal groenelementen blijft groeien door de uitbreiding van woon- en werklocaties. Daarnaast groeien het bewustzijn en de ambities over biodiversiteit, klimaat en het belang van groen voor een gezonde en prettige leefomgeving.

Speelplaatsen

- In 2026 is het speelruimteplan geactualiseerd op basis van recente bevolkingsstatistieken en zijn alle speelplekken beoordeeld. Er zijn discussie-speelplekken aangewezen, waarover een besluit moet vallen of ze worden opgeheven. Het opheffen van deze plekken vraagt een zorgvuldig en intensief communicatietraject met de omgeving. Uit het plan komt naar voren dat meerdere speelplekken niet meer voldoen voor de kinderen en jongeren uit de buurt. Deze plekken verdienen een aanpassing van de inrichting, bijvoorbeeld door andere typen toestellen te plaatsen.

Knelpunten

We zien knelpunten voor onze groenvoorzieningen. Door klimaatverandering hebben we vaker te maken met periodes van droogte. De natte perioden versnellen vooral bij bomen de natuurlijke veroudering. In een aantal lanen moeten we de volledige boomstructuur vervangen. En bij een groot deel van het bomenbestand is intensiever onderhoud nodig vanwege de toename van boomsterfte en 'dood hout' in de boomkronen. Daarnaast hebben we te maken met invasieve planten en insecten die een bedreiging vormen voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld de Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw en engerlingen. Tot slot stijgen de kosten voor het groenonderhoud door oplopende brandstofprijzen en tekorten aan grondstoffen en personeel.

Financiën

We voeren het onderhoud uit met de budgetten voor het taakveld 'Openbaar groen en (openlucht)recreatie' binnen deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2). Voor het communicatietraject over de discussieplekken, het opruimen ervan en de aanpassing van de speelplekken is onvoldoende budget beschikbaar uit het regulier onderhoudsbudget.

Onderhoud wateren en riolering

We werken volgens het Watertakenplan Olburgen 2026-2030 (WTPO) en de Verordening rioolheffing Bronckhorst. In het WTPO hebben we aandacht voor afval-, regen- en grondwater. De speerpunten in het plan zijn samenwerking, afkoppelen, duurzaam en klimaatbestendig. We hebben heel weinig open water (slechts een paar vijvers) in Bronckhorst waarvoor we het onderhoud doen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud

- We laten ieder jaar camera-inspecties uitvoeren bij een deel van de riolering. Op basis van deze resultaten actualiseren we het uitvoeringsprogramma.

- Voor de mechanische riolering is op basis van de jaarlijkse keuring volgens de landelijke basisrichtlijn (BRL) een uitvoeringsprogramma opgesteld.

Watertakenplan Olburgen
Onze inzichten over klimaatverandering en de gevolgen daarvan op de inrichting van de openbare ruimte en de riolering staan in het WTPO. Met een kostendekkingsplan bepalen we de hoogte van de rioolheffing.

Afkoppelen van verhardingen
Het WTPO bepaalt dat voor 2050 30% van het verharde oppervlak afgekoppeld moet worden van het riool. Bij afkoppelen wordt regenwater niet meer afgevoerd naar het riool, maar kan het in de grond infiltreren. Dit draagt bij aan de aanpak droogte, het verminderen van wateroverlast, het ontlasten van het rioolstelsel en het verbeteren van de waterkwaliteit. Het helpt bij het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Het gaat voor meer dan de helft om particulier terrein. Medio 2026 is van deze opgave inmiddels 7,5% gerealiseerd. Vanaf 2026 is er geen afkoppelsubsidie meer voor het afkoppelen van particuliere verharding. Via participatie bij afkoppelprojecten in de openbare ruimte benaderen we aangrenzende particuliere eigenaren nog actiever om hen te laten deelnemen aan het project en hun daken en verhardingen ook af te koppelen.

Maatregelen aan riolering bij onacceptabele situaties
Het Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) en de Stresstest wateroverlast geven ons inzicht in de huidige en mogelijk toekomstige onacceptabele situaties als gevolg van hevige regenval. Deze onacceptabele situaties pakken we aan waar dat kan. Bijvoorbeeld door het afkoppelen van verharde oppervlakken, het vergroten van het riool, etc. Deze werkzaamheden stemmen we zoveel mogelijk af op andere werkzaamheden in de openbare ruimte voor openbaar groen en wegen, zoals het uitbreidingsplan in Zelhem en de reconstructie van de Bronkhorsterweg en de Burg. Smitstraat in Steenderen, de St. Janstraat en Pastoor Thuisstraat in Keijenborg en de markt in Zelhem e.o..

Hemelwaterverordening
Sinds 2023 werken we met de Verordening op de afvoer van hemelwater. Hiermee is het voor iedereen duidelijk welke eisen er zijn over de behandeling van hemelwater en weten projectontwikkelaars, particulieren en woningbouwverenigingen waar ze aan toe zijn in Bronckhorst.

Financiën
Voor 2027 staat voor € 4,4 mln aan investeringen gepland (3.4 Investeringsplan). De dekking komt vanuit de rioolheffing. Het onderhoudsbedrag nemen we op binnen deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).

Onderhoud afvalvoorzieningen

We werken volgens het Grondstoffenplan 2021-2025. Voor de inzameling van restafval en grondstoffen staan in iedere kern gemeentelijke (ondergrondse) verzamelcontainers.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud
We zijn en blijven eigenaar van de ondergrondse en bovengrondse containers. Voor de meerjarenraming worden de ondergrondse containers in een vervangingsplanning gezet op basis van de economische levensduur. Ieder jaar beoordelen we de ondergrondse containers en vervangen we containers op basis van de technische staat. We plaatsen bij nieuw- en herbouwprojecten ondergrondse containers, maar vanwege vanwege capaciteitstekort ook incidenteel extra bij bestaande milieuparken. Alle nieuwe ondergrondse containers nemen we in de vervangingsplanning op.

Financiën
Het onderhoudsbedrag nemen we op binnen deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2). We doen voor € 0,5 mln aan vervangingsinvesteringen. De kapitaallasten van deze investeringen dekken we uit de afvalstoffenheffing.

Onderhoud begraafplaatsen

Sinds 2007 vormt het Beheerplan begraafplaatsen Gemeente Bronckhorst het kader voor het onderhoud van onze begraafplaatsen.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud
We zetten het ingezette beleid, beheer en onderhoud voort. We onderhouden het groen op de vijf begraafplaatsen op niveau B (basis en functioneel). Ook de onkruidbeheersing op (half)verharding vindt vanaf 2026 plaats op niveau B, waardoor we minder kosten hebben. Voor het onderhoud zetten we mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in. Voor zowel begravingen als asbestemmingen is voldoende capaciteit en we zorgen ervoor dat bij verschillende begraafplaatsen meer natuur en biodiversiteit komt.

Financiën
We voeren het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen uit met de budgetten voor taakveld 'Begraafplaatsen en crematoria' binnen deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).

Onderhoud materieel

Voertuigen, machines en gereedschap zijn nodig voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het beheer van de openbare ruimte. Voor het vervangen van dit materieel vormen de afschrijvingstermijnen in de Financiële verordening Bronckhorst 2025 de basis.

Relevante ontwikkelingen

Stand van zaken onderhoud
Het onderhoud aan het materieel voeren we uit volgens de vastgestelde planning. Hiermee zorgen we ervoor dat voertuigen en machines in goede staat blijven en betrouwbaar inzetbaar zijn. Waar mogelijk, mits technisch verantwoord, blijven voertuigen en machines langer in gebruik dan de oorspronkelijke vervangingsplanning aangeeft. Op deze manier dragen we bij aan een efficiënter gebruik van middelen en een duurzamere bedrijfsvoering. We vervangen een elektrisch voertuig, een plantsoenvoertuig, een bus voor techniek, een voertuig voor wegen en riool en twee vrachtauto's kipper met kraan. Als dat mogelijk is, vervangen we deze door duurzamere versies.

Financiën
We doen voor € 1,1 mln aan vervangingsinvesteringen. De kapitaallasten van deze investeringen nemen we op binnen deelprogramma 2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied (2.1.2).

Kengetallen

Volgens het BBV geven we over het onderhoud van kapitaalgoederen een financieel overzicht van geraamde budgetten en de stand van de voorzieningen.

Omschrijving	Planperiode	Voorziening Jaarrekening 2025	Voorziening Begroting 2027	Benodigde jaarbudget	Jaarlijks gereserveerd bedrag
Onderhoud gebouwen	2019-2048	2.628	2.360	1.026	969
Wegen	2020-2025	n.v.t.	n.v.t.	4.906	4.906
Openbaar groen	2009-2023	n.v.t.	n.v.t.	22.211	22.211
Riolering	2023-2027	0	433	0	0
Afval	2021-2025	14	1.039	2.769	2.769
Begraafplaatsen		2.869	2.985	2.306	2.306
Materieel		n.v.t.	n.v.t.	1.098	1.098
Totalen		**5.511**	**6.817**	**34.315**	**34.259**

We kennen vier voorzieningen. Bij de voorzieningen horen plannen waaraan het jaarlijks gereserveerde bedrag gekoppeld is. In het overzicht staat het in het jaar verwachte groot onderhoud voor het begrotingsjaar. We kennen geen bezuinigingsmaatregelen of achterstallig onderhoud.

2.2.4. Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven we inzicht in ons financieringsbeleid. De belangrijkste aandachtspunten zijn: ontwikkelingen in 2027, de financieringsportefeuille en financieringsbehoefte, de rentelasten en de verdeling van deze rentelasten.

Financieringsbeleid

De gemeente Bronckhorst betaalt haar activiteiten met eigen middelen en met geleend geld. De rente die we voor leningen betalen, brengen we zowel intern als extern in rekening. Intern belasten we de rentekosten door aan de grondexploitaties en investeringen en extern brengen we rente in rekening als we geld uitlenen. Het saldo dat hierbij ontstaat, is het financieringsresultaat.

Financieringsbeleid

Ons beleid omtrent financiering ligt vast in de Financiële verordening. De belangrijkste doelen van ons financieringsbeleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden).

Aan deze doelen geven we uitvoering door:

- *voor de langere termijn leningen af te sluiten met een looptijd van 1 tot 40 jaar*
  De bestaande leningen sloten we af bij, of via, de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten). Deze sectorbank kan door een hoge kredietwaardigheid goedkoop lenen en geeft dit voordeel door aan gemeenten.
- *te variëren met looptijden van de leningen om risico's te beperken*
  Leningen lossen we over de gehele looptijd liniaar af. Periodiek beoordelen we of er een nieuwe lening nodig is. De rente kan op dat moment hoog zijn. Dit is onwenselijk als er veel leningen tegelijkertijd vervallen. Daarom kiezen we ervoor om de looptijden zo in te richten dat elk jaar een vergelijkbaar bedrag vervalt. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de wettelijke renterisiconorm die dit maximeert (zie tabel renterisiconorm verderop in deze paragraaf).
- *Goedkope leningen aan te gaan met een looptijd van enkele weken*
  We houden dagelijks bij wat onze geldbehoefte is. Afhankelijk van ons banksaldo gaan we leningen aan die we binnen enkele weken weer terugbetalen. Belangrijk hulpmiddel bij het besparen op rentekosten. De wettelijke kasgeldlimiet maximeert de omvang van deze korte geldleningen om problemen te voorkomen als de rente snel toeneemt.
- *Bij het verstrekken van een lening of garantie zoveel mogelijk zekerheden te stellen*
  De gemeente is geen bank. Een instelling is zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering, inclusief financiering. We geven er de voorkeur aan dat instellingen

zelf lenen zonder onze tussenkomst. Alleen als een instelling geen lening kan krijgen, overwegen we onder voorwaarden een rol te spelen. Ook dan willen we zo min mogelijk financieel risico lopen. Hierbij maken we een afweging tussen het financieel risico en het maatschappelijk belang.

- *Geen risicovolle financiële producten af te sluiten*
  We zijn zeer terughoudend op het gebied van derivaten, omdat hier doorgaans grote risico's mee gemoeid zijn. Een derivaat is een financieel product waarvan de waarde is afgeleid van een andere onderliggende waarde, zoals een aandeel of rente. We maken op dit moment geen gebruik van derivaten (zoals renteopties).

Ontwikkelingen

Wat zien we in de ontwikkeling van de balansposities

De balans laat zien dat we de komende jaren fors investeren in vaste activa. De materiële vaste activa groeien van € 75 mln in 2025 naar ruim € 117 mln in 2030. Deze investeringen vergroten het balanstotaal, maar vragen tegelijkertijd om aanvullende financiering. Om deze investeringen mogelijk te maken, zetten we in 1e instantie een deel van onze eigen financiële buffers in. Zowel de Algemene reserve als de bestemmingsreserves nemen gedurende de planperiode af. Ook de omvang van de voorzieningen loopt terug. Hierdoor daalt het aandeel van de activa dat we met eigen middelen financieren.
Vanaf 2026 ontstaat daardoor een toenemende externe financieringsbehoefte. Waar in 2026 nog geen nieuwe leningen nodig zijn, loopt de benodigde leningfinanciering op naar ruim € 35 mln in 2030. Tegelijkertijd wordt de bestaande leningportefeuille verder afgelost. Per saldo stijgt de totale rentedragende schuld aanzienlijk.
Deze ontwikkeling leidt tot een duidelijke verschuiving in de financieringsstructuur. We financieren de activa steeds minder met eigen vermogen en steeds meer met vreemd vermogen. Dit wordt ook zichtbaar in de solvabiliteit, die daalt van circa 64% in 2025 naar ongeveer 38% in 2030. Vanuit financieringsperspectief ontwikkelt de balans zich daarmee van een relatief vermogensrijke positie naar een situatie waarin de gemeente in toenemende mate afhankelijk wordt van externe financiering. Hierdoor nemen de financiële risico's en de gevoeligheid voor rentelasten toe, terwijl de beschikbare financiële buffer afneemt.
De komende jaren wordt het daarom steeds belangrijker om de investeringsopgave, schuldontwikkeling en structurele lasten zorgvuldig met elkaar in balans te houden.

Begrotingsresultaat

De begrotingsresultaten verslechteren gedurende de planperiode. Hierdoor neemt de financiële ruimte af, terwijl de investeringsopgave en de financieringsbehoefte toenemen. We spreken reserves aan en trekken aanvullend vreemd vermogen aan om onze ambities te realiseren. Dit vraagt om scherpe keuzes en een voortdurende afweging tussen nieuwe investeringen, de ontwikkeling van de schuldpositie en het behoud van een financieel gezonde organisatie.
De combinatie van afnemende reserves, stijgende kapitaallasten en een oplopende financieringsbehoefte maakt het noodzakelijk om de structurele begrotingsruimte de komende jaren te bewaken. Daarbij vormt ook de ontwikkeling van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds een belangrijke onzekerheidsfactor. Veranderingen in de financieringssystematiek, rijksbezuinigingen of een minder gunstige ontwikkeling van de accressen kunnen direct doorwerken in de beschikbare structurele inkomsten van onze gemeente.

Naarmate de schuldpositie toeneemt en de financiële buffers afnemen, wordt de afhankelijkheid van structurele inkomsten groter. Dit verkleint de mogelijkheid om eventuele tegenvallers vanuit het rijk op te vangen. Een zorgvuldig financieel beleid en het behoud van voldoende begrotingsruimte blijven essentieel om zowel de investeringsopgave als mogelijke schommelingen in de Algemene uitkering verantwoord te kunnen opvangen.

Algemene reserve

De Algemene reserve neemt gedurende de planperiode sterk af, van € 32 mln in 2025 naar € 18 mln in 2030. We zetten een aanzienlijk deel van de vrij beschikbare financiële buffer in om investeringen en financiële opgaven te realiseren. Door deze afname neemt het weerstandsvermogen af en wordt de ruimte om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen kleiner. Dit is met name relevant in een periode waarin de financieringsbehoefte oploopt, de kapitaallasten toenemen en onzekerheid bestaat over de toekomstige ontwikkeling van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds.
Hoewel de Algemene reserve vanaf 2028 lijkt te stabiliseren op een niveau van ongeveer € 18 mln, resteert een aanzienlijk kleinere buffer dan aan het begin van de planperiode. Hierdoor wordt het belang van structureel sluitende begrotingen groter en neemt de afhankelijkheid van een stabiele inkomstenontwikkeling toe. De afname van de Algemene reserve laat zien dat de gemeente bewust gebruikmaakt van haar financiële buffers om haar ambities en investeringsprogramma te ondersteunen. Tegelijkertijd vraagt deze ontwikkeling om een zorgvuldige afweging tussen het benutten van reserves voor huidige opgaven en het behouden van voldoende financiële veerkracht voor toekomstige risico's en onzekerheden.

Leningen

Onze investeringen in vaste activa bestaan uit materiële vaste activa (zoals gebouwen, openbare ruimte) en financiële vaste activa (zoals deelnemingen, verstrekte leningen). Voor de financiering van deze activa hebben we de beschikking over eigen middelen (eigen vermogen en voorzieningen). Voor zover deze middelen niet toereikend zijn, trekken we leningen aan. Als de investeringen in vaste activa groter zijn dan de optelsom van onze eigen middelen en leningen, ontstaat financieringsbehoefte. Dan trekken we extra geld aan om in die behoefte te voorzien. In de financiële begroting is de balansprognose (3.6) opgenomen.

Financieringsbehoefte

Ons bezit neemt de komende jaren toe door met name de investeringen vanuit de Investeringsagenda. Daarnaast verwachten we ook bestedingen voor grondexploitaties. We voorzien in de komende jaren (2027-2030) in totaal € 35 mln aan leningen te moeten opnemen. Bij de besteding voor grondexploitaties betrekken we ook inschattingen voor mogelijke strategische grondaankopen. De financieringsbehoefte voorzien we in 1e instantie door kasgeldleningen af te sluiten (kortlopende leningen met een looptijd korter dan 1 jaar). Daardoor drukken we de rentekosten, omdat de rente voor kortlopende leningen lager is dan de rente voor langlopende leningen. Langdurige financiering met kort geld is echter risicovol en wettelijk is er een limiet (de zogenaamde kasgeldlimiet). Voor 2027 is dat 8,5% van het begrotingstotaal van € 135 mln: € 11,5 mln. Daarom zetten we tijdig de kortlopende financiering om in langlopende financiering.

Vervangingsinvesteringen en investeringsagenda

De voorgenomen vervangingsinvesteringen en investeringen uit de Investeringsagenda nemen we op in de Financiële begroting. De voortgang in de Investeringsagenda beschrijven we bij 3.3.4 Investeringsagenda en de vervangingsinvesteringen bij (3.4 Investeringsplan).

Reserves en voorzieningen

In de toelichting op de balansprognose (3.6) geven we het verloop van de reserves en voorzieningen weer.

Leningportefeuille

De omvang van de bestaande leningportefeuille neemt door reguliere aflossingen af van € 8,5 mln begin 2026 naar € 4,3 mln eind 2029. Tegelijkertijd groeit de investeringsopgave en daarmee de behoefte aan externe financiering. Om het financieringstekort op te vangen, trekken we in de planperiode nieuwe leningen aan. De totale financieringsbehoefte loopt daarbij op naar € 35 mln in 2030. Hierdoor verschuift de financieringsstructuur geleidelijk van financiering met eigen middelen naar financiering met vreemd vermogen. Als gevolg hiervan nemen de rentelasten en de gevoeligheid voor renteontwikkelingen toe.

Rentelasten

De inflatie in de eurozone is sinds de pieken van 2022 en 2023 grotendeels teruggekeerd richting de doelstelling van de Europese Centrale Bank (ECB). Hierdoor heeft de ECB de beleidsrente in de afgelopen periode stapsgewijs verlaagd (juni 2026 depositorente 2,25% en herfinancieringsrente 2,40%). De verwachting is dat de rente zich de komende jaren rond het huidige niveau beweegt, waarbij zowel inflatieontwikkeling als economische groei bepalend blijven voor het rentebeleid.
De langetermijnrente bevindt zich nu op een hoger niveau dan voor 2022. De 10-jaars rente in de eurozone ligt medio 2026 rond de 3,2% tot 3,5%. Structurele factoren zoals aanhoudende investeringen in de energietransitie, hogere overheidsuitgaven, geopolitieke onzekerheden en vergrijzing zorgen ervoor dat de rente naar verwachting niet terugkeert naar de zeer lage niveaus van voor 2022. Voor de middellange termijn wordt uitgegaan van een stabiele tot licht oplopende langetermijnrente.

Leenrente

Gezien de huidige marktomstandigheden hanteren we voor nieuw af te sluiten langlopende leningen vanaf 2027 een rentepercentage van 3,5%. Dit ligt in lijn met de actuele kapitaalmarktrente en biedt voldoende ruimte voor onzekerheden in de renteontwikkeling. Voor de jaren daarna gaan we vooralsnog uit van hetzelfde rentepercentage. Voor kortlopende financiering gaan we uit van een rentepercentage van 2,25%, aansluitend bij het huidige niveau van de korte geldmarktrente en de depositorente van de ECB. Deze uitgangspunten herijken we jaarlijks op basis van de dan geldende marktomstandigheden.

We betalen meer rente dan we ontvangen

We betalen voor de lopende leningen € 273.000 aan rentelasten. Het gemiddelde rentepercentage van onze bestaande leningportefeuille bedraagt 4,7%. Het verloop van de opgenomen leningen, de jaarlijkse rentelast en de restant looptijd leest u in de toelichting op de balansprognose (3.6). Voor af te sluiten leningen in 2027 hebben we € 278.000 rente opgenomen tegen 3,5%.

De baten krijgen we uit de in het verleden afgesloten personeelshypotheken, de leningen aan verbonden partijen en leningen voor doelen (zoals starters- en duurzaamheidsleningen).

Omslagrente

De rente- en financieringskosten voor het aantrekken van leningen rekenen we toe aan de verschillende taakvelden en investeringen via de omslagrente. De hoogte van deze omslagrente beoordelen we jaarlijks op basis van de bestaande leningenportefeuille, de verwachte financieringsbehoefte en de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt. We hebben de afgelopen jaren kunnen profiteren van relatief gunstige financieringscondities. Door de stijging van de rente vanaf 2022 en de aanvullende financieringsbehoefte die voortvloeit uit de Investeringsagenda, houden we bij nieuwe financiering rekening met hogere rentelasten dan in het afgelopen decennium gebruikelijk was. De ECB heeft de rente inmiddels verlaagd ten opzichte van de piekniveaus uit 2023 en 2024, maar de kapitaalmarktrente bevindt zich nog steeds op een hoger niveau dan vóór 2022.

Op basis van de huidige renteverwachtingen en de meerjarige liquiditeits- en financieringsprognose hanteren we een omslagrente van 1,5%. Dit percentage sluit aan bij de gemiddelde financieringskosten van de huidige leningenportefeuille en de op korte termijn verwachte financieringsbehoefte. Door de toenemende investeringsopgave en de daarmee samenhangende behoefte aan externe financiering trekken we de komende jaren meer leningen aan. Hierdoor nemen de rentelasten toe en bestaat de mogelijkheid dat de huidige omslagrente op termijn niet kostendekkend is. Bij hogere financieringskosten bekijken we of een verhoging van de omslagrente noodzakelijk is, zodat de rentetoerekening blijft aansluiten bij de werkelijke financieringskosten.

Liquiditeitsprognose

De liquiditeitsprognose laat zien dat we in de periode 2027 tot en met 2030 aanvullende financiering moeten aantrekken om investeringen en tijdelijke liquiditeitsbehoeften te financieren. Vooral in 2027 en 2028 vraagt de uitvoering van de Investeringsagenda en de daarmee gepaard gaande uitgaande kasstromen om extra liquiditeiten. Vanaf 2030 verbetert de liquiditeitspositie zichtbaar. Deze ontwikkeling maakt een realistische omslagrente noodzakelijk voor een juiste verwerking van de kapitaallasten in de begroting.

Financieringsresultaat

Het begrote renteresultaat wordt berekend als het verschil tussen de saldi van de rentekosten (aan taken toe te rekenen rente en de rente over het eigen vermogen) en de doorberekende rente (renteomslag). De teveel verdeelde rente (renteresultaat) verantwoorden we onder de noemer 'saldo financieringsmiddelen'. Dit is voor 2027 € 1.140.000. Het bedrag vindt u ook terug in het overzicht van algemene dekkingsmiddelen (2.1.4). Bij het opstellen van de jaarstukken maken we een verdeling op basis van de werkelijke rentelasten.

Renteschema	Werkelijk 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	529	405	456
af: De externe rentebaten	1.181	183	183
Totaal door te rekenen externe rente	*-653*	*222*	*273*
af: De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	21	33	61
af: De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0
Saldo aan taakvelden door te rekenen externe rente	*-674*	*189*	*213*
bij: Rente over eigen vermogen	0	0	0
bij: Rente over voorzieningen	80	86	88
De aan taakvelden toe te rekenen rente	*-594*	*275*	*301*
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	0	218	1443
Renteresultaat op het taakveld treasury (voordelig)	**594**	**-57**	**1.142**

Financiële risiconormen

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm vormen belangrijke instrumenten binnen het treasurybeleid van de gemeente Bronckhorst. De kasgeldlimiet beperkt de afhankelijkheid van kortlopende financiering, terwijl de renterisiconorm zorgt voor een evenwichtige spreiding van langlopende leningen en herfinancieringen. Op basis van de huidige meerjarenraming en liquiditeitsprognose verwachten we geen overschrijdingen van deze normen en blijven de treasuryrisico's voor onze gemeente beheersbaar

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijk instrument uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en heeft als doel het renterisico op kortlopende financiering te beperken. De limiet geeft aan hoeveel kortlopende schuld (looptijd korter dan één jaar) een gemeente maximaal mag aantrekken. De norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. Deze begrenzing voorkomt dat de gemeente te afhankelijk wordt van kortlopende leningen, waarvan de rente op korte termijn sterk kan fluctueren. Uit de meerjarige liquiditeitsprognose blijkt dat we gedurende de planperiode beschikken over voldoende liquiditeit en tijdig langlopende financiering aantrekken om investeringen te kunnen realiseren. Hierdoor overschrijden we de kasgeldlimiet niet. Wel blijft monitoring noodzakelijk, vooral in jaren met een hoge investeringsomvang zoals 2027 en 2028. Voor deze programmabegroting bedraagt de kasgeldlimiet € 10,7 mln. Met een netto vlottende schuld van 0,7 mln blijven we binnen de limiet en kunnen we nog voor maximaal € 10 mln aan kortetermijnleningen aantrekken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is ook opgenomen in de Wet Fido en heeft tot doel te voorkomen dat een gemeente in één jaar een te groot deel van haar leningenportefeuille moet herfinancieren tegen mogelijk ongunstige rentetarieven. De norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Bij de berekening van het renterisico wordt gekeken naar:

- aflossingen op bestaande langlopende leningen;
- leningen waarvan de renteherziening binnen één jaar plaatsvindt.

Voor onze gemeente is het uitgangspunt dat nieuwe leningen zoveel mogelijk gespreid worden aangetrokken en dat de aflossingsstructuur van de leningenportefeuille aansluit bij de meerjarige financieringsbehoefte. We weten dat we in de periode 2027-2030 aanvullende financiering nodig hebben voor de dekking van de Investeringsagenda. Door de financiering te spreiden over meerdere jaren, blijft het renterisico beheersbaar en voeldoen we aan de wettelijke renterisiconorm.

Renterisico op vaste schuld	
Schuldrest op 1 januari	6.261
1. renteherziening op vaste schuld	0
2. betaalde aflossingen	717
3. Renterisico op vaste schuld	5.544
Renterisiconorm	
4. begrotingstotaal	127.234
5. het bij ministriële regeling vastgestelde percentage	20%
6. Renterisiconorm	25.447
Toets renterisiconorm	
6. Renterisiconorm	25.447
3. Renterisico op vaste schuld	5.544
Resultaat renterisiconorm (6-3)	**19.903**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat we in 2027 en in meerjarig perspectief onder de renterisiconorm blijven. We volgen in deze begroting een renterisiconorm van € 25,4 mln, wat overeenkomt met 20% van het de lasten (exclusief reserveringen). Het renterisico ligt voor op € 19,9 mln en wordt bepaald door de aflossingen op de bestaande leningportefeuille en de nog op te nemen leningen.

2.2.5. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering vinden we belangrijk. Zowel voor onze dienstverlening als voor de eigen organisatie. Wat we hiervoor doen, beschrijven we in deze paragraaf. In deze paragraaf zit bij de Jaarstukken ook altijd de toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording.

Ontwikkelingen

Organisatieontwikkeling; medewerkers maken het verschil
De maatschappelijke opgaven waar gemeente Bronckhorst voor staat vragen om een wendbare en deskundige organisatie, die aantrekkelijk is als werkgever. Onze medewerkers zijn daarbij de belangrijkste succesfactor. Zij geven dagelijks uitvoering aan onze ambities en dragen bij aan een betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Daarom investeren we gericht in de vitaliteit, ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. In 2027 staan drie samenhangende thema's centraal: arbo- en vitaliteitsbeleid, strategische personeelsontwikkeling en de versterking van onze arbeidsmarktpositie.

Resultaten

Een gezonde en veilige werkomgeving die bijdraagt aan duurzame inzetbaarheid en lager verzuim
We werken aan een gezonde, veilige en stimulerende werkomgeving waarin medewerkers duurzaam inzetbaar blijven. Door te investeren in vitaliteit, preventie en goede arbeidsomstandigheden dragen we bij aan het welzijn van medewerkers en het terugdringen van verzuim.

Medewerkers beschikken over de kennis en vaardigheden die nodig zijn om huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven uit te voeren
De (technologische) ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt vragen om medewerkers die zich blijven ontwikkelen en kunnen inspelen op veranderende omstandigheden. Met strategische personeelsontwikkeling zorgen we ervoor dat de juiste kennis, competenties en capaciteit beschikbaar zijn, nu en in de toekomst.

Een sterke arbeidsmarktpositie waardoor we talent aantrekken
De voortdurende krapte op de arbeidsmarkt vraagt om een sterke en onderscheidende positie als werkgever. Daarom werken we aan aantrekkelijk werkgeverschap, moderne arbeidsvoorwaarden, gerichte arbeidsmarktcommunicatie en regionale samenwerking om gekwalificeerde medewerkers, trainees en stagiaires aan ons te binden en vacatures tijdig in te vullen.

Overzicht van medewerkers
We bepalen elk jaar op een vaste datum het aantal medewerkers en fte's dat in dienst is van de gemeente en de omvang van de loonsom. In onderstaand overzicht is de formatie

weergeven op de peildatum 31 mei 2026. Dit betreft het aantal medewerkers dat bij de gemeente werkt en de openstaande vacatures. Hierbij tellen we een aantal mensen niet mee: collegeleden, raadsleden, Wsw-medewerkers, buitengewoon ambtenaren burgerlijke stand, stagiairs en medewerkers die worden gedekt uit incidentele middelen.

Medewerkers en formatie	fte 2025	fte 2026	fte 2027
Totaal werkzaam (bezetting)	285,5	280,2	297
Vacatureruimte	20,0	25,2	9,4
Totaal	**305,5**	**305,4**	**306,4**

Uitvoeringsplan dienstverlening en informatie 2025-2028

We hebben op basis van de Visie dienstverlening en informatie 2025-2028 een uitvoeringsplan vastgesteld. Een groot gedeelte van dit plan gaat over informatie- en ICT-projecten. Denk aan het verbeteren van de digitale infrastructuur, uitvoering van wetten en regelgeving, hergebruik van data en innovatieve toepassingen zoals kunstmatige intelligentie (AI) of robotisering (RPA).

Resultaten

We automatiseren met Robotic Process Automation (RPA)
Met RPA automatiseren we processen met een hoog volume en een sterk herhalend karakter. Het gaat om handelingen die we nu nog handmatig doen, maar die sneller en beter door een ‘robot’ gedaan kunnen worden. We bouwen voort op de ervaringen met RPA uit eerdere jaren. Onze medewerkers blijven zelf steekproefsgewijs controleren en besluiten nemen.

We innoveren met Artificial Intelligence (AI)
We kijken welke AI-toepassingen passend zijn bij verschillende taken. Zo ontdekken we waar we met behulp van AI-werkprocessen kunnen verbeteren. We werken daarmee efficiënter en verbeteren onze dienstverlening aan inwoners en collega’s. We zetten onder andere een chatbot in op onze website. Inwoners kunnen daarmee makkelijker en sneller contact met ons opnemen. Telefonisch of balie contact blijft mogelijk.

We besteden programmatuur opnieuw aan
We gebruiken vaak al jaren dezelfde vakapplicaties met doorlopende contracten. We starten nieuwe (Europese) aanbestedingen waardoor contracten weer voor langere tijd rechtmatig zijn, aansluiten op nieuwste eisen (beschikbaarheid, AVG, informatieveiligheid) en mogelijk een lagere prijs opleveren.

We brengen de informatie huishouding beter op orde
De informatiehuishouding is op orde wanneer iedereen weet waar informatie staat, deze makkelijk kan vinden en gebruiken, informatie op dezelfde en juiste manier volgens geldende regels opslaat, beheert en opruimt, zodat we als organisatie betrouwbaar, transparant en efficiënt ons werk kunnen doen.

We bouwen het datagedreven werken verder uit
We verbeteren onze Human Resource-dashboards en ontwikkelen dashboards voor de woningvoorraad en het sociaal domein. Hiervoor richten we de registratieprocessen beter in. Daarnaast vernieuwen we het open dataportaal en realiseren we een intern dataportaal. We ontsluiten data via het datawarehouse en modelleren deze waar mogelijk volgens het Gemeentelijke Gegevens Model (GGM). Met trainingen vergroten we de data-awareness

binnen de organisatie. Tot slot vertalen we onze visie op datagedreven werken naar een uitvoeringsplan om de datavolwassenheid van de organisatie verder te vergroten.

Communicatie

In Bronckhorst communiceren we om impact te maken, zodat we onze maatschappelijke opgaves en de ambities uit het coalitieakkoord realiseren.

Resultaat

We communiceren op een zo begrijpelijke, transparante, actieve en persoonlijke manier
Zo weten inwoners, ondernemers en organisaties wat er speelt en enthousiasmeren we hen om samen met ons te werken aan een omgeving waar mensen zich prettig voelen. Het is onze ambitie dit steeds verder te verbeteren en onze werkwijzen en middelen hiervoor door te ontwikkelen. We doen dat vanuit onze communicatievisie ‘Communicatie in en met Bronckhorst. Samen doen we het zo!’. Op basis van drie uitgangspunten: ‘Een goede informatievoorziening is de basis’, ‘In gesprek met de samenleving’ en ‘Intern beginnen, is extern winnen’.

2.2.6. Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

We nemen deel in samenwerkingsverbanden waarbij we een bestuurlijke invloed uitoefenen en waaraan we financieel bijdragen. Die heten 'verbonden partijen' in het BBV. We nemen deel in zeven gemeenschappelijke regelingen, zeven bedrijven (vennootschappen en coöperaties) en één vereniging. Daarnaast zijn we aangesloten bij stichtingen en verenigingen vanuit onze ambitie, zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Die laatsten staan niet in deze paragraaf, daarvoor betalen we contributie.

Gemeenschappelijke regelingen

We nemen deel aan gemeenschappelijke regelingen omdat we verantwoordelijk zijn voor bepaalde taken die we niet zelfstandig kunnen of willen uitvoeren. Soms zijn dit puur uitvoeringstaken (Stadsbank), soms gaat dit samen met beleidsontwikkeling (VNOG) en soms gaat het om regionale taken (Regio Achterhoek). Het bestuur van deze gemeenschappelijke regelingen bestaat uit een afvaardiging van de deelnemers.
De besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. Met deze constructie dragen we in feite een stuk autonomie, waarvoor wel een eigen verantwoordelijkheid geldt, over aan een samenwerkingsverband. Dit maakt een samenwerkingsverband onafhankelijk.
We nemen deel in zeven gemeenschappelijke regelingen.

Stadsbank Oost Nederland

	Stadsbank Oost Nederland (SON)
Programma	1A Kansrijk (op)groeien
Vestigingsplaats	Enschede
Doelstelling en belang	Begeleiden van huishoudens en mensen met een problematische schuldensituatie en het stabiliseren van hun financiële situatie
Partijen	21 gemeenten in Oost-Nederland (Achterhoek en Twente)
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder Daisy van Gils
Risico's	Geen bijzonderheden genoemd
Onderwerpen 2027	Ontwikkeling naar preventie wordt verder opgepakt. De weerstandsratio was afgelopen jaren hoger dan afgesproken wat in 2027 weer besproken wordt, want in de afgelopen jaren kregen we een bedrag terug om de weerstandsratio te laten dalen
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal huishoudens en bestaat uit de standaard dienstverlening (40%) bijdrage bestaanskosten (53%) en additionele dienstverlening (7%)

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	287	274	287
Bijdrage per inwoner (in €)	7,96	7,63	7,97
Eigen vermogen	2.380	2.366	1.887
Vreemd vermogen	8.759	9.388	8.196
Resultaat	270	75	0

GGD Noord en Oost Gelderland

	GGD Noord en Oost Gelderland
Programma	1B Zorg en ondersteuning
Vestigingsplaats	Warnsveld
Doelstelling en belang	Uitvoering geven aan de taken die vallen onder de Wet Publieke Gezondheid
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder Hans Puijk
Risico's	Bij overschrijding van het weerstandsvermogen wordt beroep gedaan op het weerstandsvermogen van onze gemeente, wat ook kan leiden tot plaatselijke imagoschade. Voor 2027 heeft de GGD haar weerstandvermogen aangevuld tot 100%
Onderwerpen 2027	Uitvoering geven aan de vier thema's: Vergroten van gelijke kansen op gezondheid voor iedereen, Mentale gezondheid, Gezonde fysieke en sociale leefomgeving en Gezonde leefstijl
Rapportages	Programmabegroting, tussentijdse rapportage zoals Uitgangspuntennota en Jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	816	838	900
Bijdrage per inwoner (in €)	22,66	23,34	25,00
Eigen vermogen	3.776	2.050	2.900
Vreemd vermogen	6.295	7.984	6.234
Resultaat	1.184	0	0

Omgevingsdienst Achterhoek

	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
Programma	2B Energietransitie en klimaatadaptatie
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Behandelen van aanvragen voor vergunningen, toetsen van meldingen, toezichts- en handhavingstaken op het gebied van milieu en op verzoek adviseren bij beleidsvoorstellen en projecten
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk, Zutphen en Provincie Gelderland
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder Pouwel Inberg
Risico's	Risico op stijgende bijdragen als gevolg van fusie, loonstijgingen, nieuwe wettelijke taken of financiële problem; afhankelijkheid van andere deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling bij meerderheid van stemmen; continuiteitsrisico wanneer de taken niet meer uitgevoerd kunnen worden wat gevolgen kan hebben voor dienstverlening en doelstellingen
Onderwerpen 2027	1) Vergunningverlening: zorgvuldig, tijdig en milieukundig sterk; 2) Toezicht en Handhaving: meer risico- en effectgericht; 3) Advies: milieu vroegtijdig meenemen in ruimtelijke ontwikkeling: 4) Robuust Gelders VTH-stelsel en 5) Versterking van de organisatie en voorbereiding op fusie met OD Veluwe
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Afgenomen producten

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	1.692	1.762	2.082
Bijdrage per inwoner (in €)	46,99	49,08	57,85
Eigen vermogen	21	165	487
Vreemd vermogen	6.191	1.514	1.700
Resultaat	-687	0	0

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)
Programma	2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Wettelijke archieftaken uitvoeren volgens de Archiefwet en overige erfgoedtaken zoals documentatie, onderzoek en publieksdiensten
Partijen	De Achterhoekse gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester Patrick van Domburg
Risico's	Autonome kostenstijgingen personeel en energie. Er is tijdelijke dekking van lasten vanuit de Algemene reserve. Aan een structureel dekkingsplan wordt door het bestuur gewerkt
Onderwerpen 2027	Belangrijke thema's zijn Implementeren vernieuwde Archiefwet 2026 (uitbreiding toezichttaak), Doorontwikkeling e-depot (aansluitproject videotulen) en (Bij)scholing op digitaal archiefbeheer (intern en met aangesloten leden)
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal overgedragen en wettelijk nog over te dragen meters archief, waarvan de prijs per meter voor vier jaar is opgenomen in de meerjarenbegroting ECAL 2026-2030

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	239	318	356
Bijdrage per inwoner (in €)	6,63	8,87	9,89
Eigen vermogen	308	346	377
Vreemd vermogen	272	226	305
Resultaat	217	10	0

Regio Achterhoek

	Regio Achterhoek (RA)
Programma	3A Bestuur en inwonerparticipatie
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Invulling geven aan de Achterhoek visie 2030 'Ruimte voor innovatie, groeien in kwaliteit' in samenwerking met de acht gemeenten, de ondernemers en de maatschappelijke organisaties in de Achterhoek
Partijen	De gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester Patrick van Domburg. Leden van de board worden nog geworven. Wethouders zijn als (agenda)lid vertegenwoordigd aan de thematafels, afgevaardigden vanuit de raad zitten in de Achterhoek Raad
Risico's	Stijging jaarlijkse inwonerbijdrage in combinatie met terugkomend overschot op de jaarrekening
Onderwerpen 2027	1) Proces nieuwe Achterhoek Visie 2050 opgebouwd uit drie ontwikkellijnen: veerkrachtige samenleving, de economie als stuwende kracht en de regio in balans en 2) Uitwerking regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	266	297	309
Bijdrage per inwoner (in €)	7,38	8,27	8,58
Eigen vermogen	6.407	5.648	5.539
Vreemd vermogen	32.111	10.186	7.755
Resultaat	390	0	0

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
Programma	3B Veiligheid en dienstverlening
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Voorkomen en bestrijden van rampen en incidenten. Deze taken zijn verankerd in de Wet veiligheidsregio's
Partijen	22 gemeenten uit de Achterhoek, Midden IJssel, Oost- en Noord Veluwe
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: burgemeester Patrick van Domburg
Risico's	Hogere prijzen en toenemende kosten, financiële buffer wordt kleiner, veel incidenten of langdurige crises die inzet van de organisatie vragen, afhankelijkheid van rijksmiddelen bij de weerbaarheidsopgave
Onderwerpen 2027	Uitvoering geven aan de vijf thema's: Voorkomen, beperken en bestrijden van incidenten, rampen en (langdurige) crises, Zelfredzaam en risicobewust, Vakbekwaam en deskundig, Sterke informatiepositie en Een gezonde financiële basis en betrokken medewerkers
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportage en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Volgens verdeelmodel van de gemeenschappelijke regeling VNOG (in 2025 voor vier jaar geactualiseerd voor periode 2025-2028)

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	2.558	2.648	2.844
Bijdrage per inwoner (in €)	71,03	73,77	79,03
Eigen vermogen	26.893	26.894	24.423
Vreemd vermogen	48.066	48.066	89.950
Resultaat	1.342	0	0

GBTwente

	GBTwente
Programma	3C Bedrijfsvoering
Vestigingsplaats	Hengelo (Overijssel)
Doelstelling en belang	Uitvoering wettelijke taken voor de Wet WOZ en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen.
Partijen	De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Twenterand, Berkelland en Bronckhorst
Vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: wethouder Hans Puijk
Risico's	Informatiebeveiliging en beheer van data
Onderwerpen 2027	Investeren in de kwaliteit van de dienstverlening van waarderen, heffen en innen door te borgen dat medewerkers vakbekwaam blijven. Met vernieuwde ICT-toepassingen processen zo efficiënt mogelijk laten verlopen. De focus ligt op uitlegbaarheid van de dienstverlening en op participatie van inwoners. Ook vinden er voorbereidingen plaats om te voldoen aan de NIS2/BIO2.0 en de nieuwe AI-verordening
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Vaste kosten volgens inwoneraantal en variabele kosten volgens afgenomen producten

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	0	981	1.062
Bijdrage per inwoner (in €)	n.v.t	27,33	29,51
Eigen vermogen	n.v.t	1.008	1.004
Vreemd vermogen	n.v.t	9.601	9.366
Resultaat	n.v.t	59	0

Vennootschappen en coöperaties

We nemen deel in bedrijven als aandeelhouder. We kunnen invloed uitoefenen via de vergadering van aandeelhouders. We hebben aandelen in zeven ondernemingen, waarbij we bij twee dividend ontvingen (Alliander en BNG).

Amphion

	Amphion Cultuurbedrijf N.V.
Programma	1C Leefbare en gezonde kernen
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Bevorderen van de kwaliteit en de toegankelijkheid van cultuurpresentatie, cultuurparticipatie en cultuureducatie en alles al wat hiermee rechtstreeks of zijdelings verband houdt
Partijen	De gemeenten Doetinchem, Bronckhorst, Montferland en Oude IJsselstreek
Vertegenwoordiging	In de raad van Commissarissen hebben geen bestuurders van aandeelhoudende gemeenten zitting. Aandeelhoudersvergadering: wethouder Hans Puijk
Risico's	Waarde van het pand en bij liquidatie van het bedrijf verlies van de waarde van de aandelenportefeuille. Aandeelhouders zijn niet verplicht tot het doen van een financiële compensatie, waardoor het risico zeer beperkt is
Onderwerpen 2027	Geen bijzonderheden
Rapportages	Begroting, bestuursrapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	42	42	42
Nominale waarde totaal	19	19	19
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Leisurelands

	LeisureLands
Programma	2A Wonen en werken
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	Recreatieplassen ondersteunen in samenwerking met regiogemeenten vrijetijdseconomie.
Partijen	Er zijn 21 gemeenten aandeelhouder. Dit zijn de zeven Achterhoekse gemeenten en zes omliggende gemeenten die samen het voormalige Recreatieschap Achterhoek en Liemers (RAL) vormden en acht gemeenten gelegen in de rest van Gelderland en Limburg. Onze deelname beperkt zich tot een aandelenbezit, ontstaan uit een historische situatie en als steun richting de Achterhoekse plasgemeenten. Van de 196.707 aandelen zijn er 1.310 in ons bezit
Vertegenwoordiging	Portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie Achterhoek (POHO VE): burgemeester Patrick van Domburg en die heeft gemeente Berkelland gemachtigd om het POHO VE te vertegenwoordigen
Risico's	De risico's zijn beperkt. De basis blijft dat aan de aandeelhouders bij mogelijke tekorten in de toekomst niet om een bijdrage wordt gevraagd. LeisureLands is op dit moment een financieel gezonde organisatie met een eigen vermogen
Onderwerpen 2027	Geen bijzonderheden
Rapportages	Jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	1.310	1.310	1.310
Nominale waarde totaal	1.310	1.310	1.310
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij

	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)
Programma	2B Energietransitie en klimaatadaptatie
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doelstelling en belang	Opwekking van duurzame energie in de Achterhoek aanjagen (energietransitie) en daarmee ook geld en werkgelegenheid in de Achterhoek houden
Partijen	Van de Agem Energie Experts BV (voorheen AGEM Holding) zijn acht Achterhoekse gemeenten lid. Die zijn via de energiecoöperatie 100% aandeelhouder van Coöperatie Energieloket Achterhoek en Agem Gemeentelijke Energieloket. Daarnaast is er in 2023 een Stichting Aandelenbezit Agem Energie Experts en een Stichting Vrijwilligers Anders Omgaan met Energie opgericht

	Coöperatieve Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (AGEM)
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder Robbert van Velsen
Risico's	Wanneer het verdienmodel van Agem onvoldoende tot resultaten leidt en Agem stopt, gaat de startinbreng van € 105.353 verloren
Onderwerpen 2027	Geen bijzonderheden
Rapportages	Begroting, jaarplan en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Nominale waarde totaal	0	0	0
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Er is geen sprake van aandelen

Circulus BV

	Circulus BV
Programma	2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doelstelling en belang	Inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval
Partijen	De gemeenten Apeldoorn, Epe, Deventer, Brummen, Doesburg, Lochem, Zutphen, Westervoort, Duiven, Bronckhorst en Voorst
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder Hans Puijk Portefeuillehoudersoverleg: wethouder Pouwel Inberg
Risico's	Geen bijzonderheden
Onderwerpen 2027	Op de agenda staat de Governance, met name de verdeling van bevoegdheden (tussen AVA en RvC). Verder wordt van de DVO beschrijving van de dienstverlening geactualiseerd en sluiten tarieven en de kwartaalrapportages beter op elkaar aan.
Rapportages	Begroting, jaarrekening, kwartaalraportages

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	773	773	773
Nominale waarde totaal	1	1	1
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Alliander

	Alliander
Programma	3C Bedrijfsvoering
Vestigingsplaats	Arnhem
Doelstelling en belang	Het ontwikkelen en beheren van energienetten waardoor huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte ontvangen (wettelijke taak). Ondersteunen van de samenleving bij de energietransitie.
Partijen	De provincies Gelderland en Noord-Holland, BV Falcon en gemeente Amsterdam hebben samen 75% van de aandelen in bezit. Het overige deel is in bezit van 55 andere gemeentelijke aandeelhouders
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder Hans Puijk Portefeuillehoudersoverleg: wethouder Robbert van Velsen
Risico's	Geopolitieke instabiliteit, capaciteitskrapte en stikstofrestricties beïnvloeden de productiedoelen; Schaarste aan mensen, materialen, middelen en ruimte
Onderwerpen 2027	Het doel is om iedereen in 2030 een passende oplossing te bieden in een betaalbaar en betrouwbaar energiesysteem. Prioriteit hierbij hebben: - Het verder opschalen van verzwaring en uitbreiding van netten; - Het flexibiliseren van het electriciteitsnet; - Het verder verbeteren van communicatie met klanten en partners in het energiesysteem
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	539.969	539.969	588.226
Nominale waarde totaal	2.700	2.700	2.941
Ontvangen dividend	378	400	400
Bedrag per inwoner (in €)	10,50	11,14	11,11

Bank Nederlandse Gemeenten

	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Programma	3C Bedrijfsvoering
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Het versterken van maatschappelijke organisaties met financiële slagkracht bij hun sociale en duurzame initiatieven.
Partijen	De Staat heeft 50% van de aandelen, de andere 50% is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder Hans Puijk
Risico's	Geopolitieke instabiliteit; negatieve effecten van klimaat, maatschappij en bestuur op de financiële prestaties, continuïteit en reputatie van de bank; kredietrisico; schommelingen in marktprijzen; liquiditeitsrisco; operationeel risico.
Onderwerpen 2027	Beschikbaarheid en continuïteit van betaalbare financiering voor de publieke sector blijft onveranderd de kern. Extra maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd door focus op het versnellen van de betaalbare energietransitie, het oplossen van het tekort aan sociale en middenhuurwoningen en het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	72.384	72.384	72.384
Nominale waarde totaal	181	181	181
Ontvangen dividend	154	102	180
Bedrag per inwoner (in €)	4,29	2,84	5,00

Vitens

	Vitens
Programma	3C Bedrijfsvoering
Vestigingsplaats	Den Haag
Doelstelling en belang	Het winnen, zuiveren en leveren van drinkwater.
Partijen	Gemeenten en provincies (in totaal 111 aandeelhouders)
Vertegenwoordiging	Aandeelhoudersvergadering: wethouder Hans Puijk
Risico's	Klimaatimpact; bestuurlijke, technische en financiële maakbaarheid van infrastructuur; cybersecurity; arbeidsmarktkrapte; drukte in de ondergrond
Onderwerpen 2027	1) De maakbaarheid vergroten: het borgen van drinkwaterlevering, ook onder toenemende schaarste en ruimtedruk; 2) De weerbaarheid versterken: het vermogen om schokken op te vangen binnen kritieke functies, assets, ketens en systemen; 3) De organisatiekracht verbeteren: het vergroten van voorspelbaarheid, integraliteit en professionaliteit in de sturing en uitvoering
Rapportages	Begroting, tussentijdse rapportages en jaarstukken

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aantal aandelen	21.362	21.362	21.362
Nominale waarde totaal	21	21	21
Ontvangen dividend	0	0	0
Bedrag per inwoner (in €)	0,00	0,00	0,00

Stichtingen en verenigingen

We nemen zowel bestuurlijk als financieel deel in één stichting. We zijn niet wettelijk verplicht deel te nemen en de bijdrage kent geen verplichtend karakter. We doen hierin vrijwillig mee vanuit ambitie.

Euregio

	Euregio
Programma	3A Bestuur en inwonerparticipatie
Vestigingsplaats	Gronau (Dld)
Doelstelling en belang	Grensoverschrijdende samenwerking bevorderen, ondersteunen en coördineren. Een belangrijke taak is coördinatie van Europese en grensoverschrijdende subsidies (Interreg-programma)
Partijen	Gemeenten in Nederland (Oost-Gelderland en Twente) en Duitsland (Kreis Borken e.o.)
Vertegenwoordiging	De Euregioraad kent 84 leden. De leden worden benoemd op basis van een politiek-regionale verdeelsleutel. Daarbij wordt binnen het Duitse en Nederlandse gebied rekening gehouden met de bevolkingscijfers. De in de Euregioraad vertegenwoordigde partijen vormen grensoverschrijdende fracties. Vanuit Bronckhorst zijn Martin Fröberg (wethouder) en Levi Eelderink en Marja Berenschot (raadsleden) afgevaardigd
Risico's	Geen bijzonderheden
Onderwerpen 2027	Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, Economie & arbeidsmarkt en Maatschappelijke ontwikkeling
Rapportages	Begroting en jaarstukken
Bijdrage op basis van	Aantal inwoners

Financieel	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdrage van Bronckhorst	10	11	11
Bijdrage per inwoner (in €)	0,29	0,29	0,29
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
Resultaat	n.b.	n.b.	n.b.

Uitgaven voor verbonden partijen

Voor het toezicht verzamelt de provincie bij de gemeenten in hun gebied informatie over de samenwerkingspartners. Zo kan zij zien waar voor onze gemeente dan het geld naartoe gaat en waarom we met deze partijen samenwerken. Het helpt ons om duidelijk te maken wat we samen willen bereiken en hoe we dat doen.

Bijdragen samenwerkingsverbanden	Jaarstukken 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1A Stadsbank Oost-Nederland	287	274	287	297	308	320
1B Gemeentelijke Gezondheidsdienst NOG	816	838	900	917	952	989
2B Omgevingsdienst Achterhoek	1.692	1.762	2.082	2.082	2.022	2.022
2C Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers	239	318	356	375	407	428
3A Regio Achterhoek	266	297	309	322	337	352
3B Veiligheidsregio NOG	2.558	2.648	2.844	2.913	2.914	2.936
GBTwente (div.)	0	981	1.062	1.062	1.062	1.062
Totale uitgaven samenwerkingsverbanden	**5.858**	**7.118**	**7.839**	**7.967**	**8.002**	**8.109**

2.2.7. Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf leest u hoe ons grondbeleid bijdraagt aan de doelen van deelprogramma 2A Wonen en werken binnen programma 2 Leefomgeving(2.1.2). Ook beschrijven we de beleidsuitgangspunten en winstneming voor de grondexploitaties in relatie tot financiële risico's.

Visie grondbeleid

Ons grondbeleid is een middel om andere gemeentelijke programma's te ondersteunen. Op 23 februari 2023 stelde uw raad de Nota Grondbeleid vast. We kozen voor sturend grondbeleid en een actievere rol in gebieds- en locatieontwikkelingen. Dit betekent dat, als het nodig is, we grond en gebouwen kopen, bouwrijp maken en doorverkopen.
Door voorzichtig te ramen, efficiënt te werken en risico's in te schatten en te kwantificeren houden we controle over toekomstige ontwikkelingen. Waar mogelijk dekken we de kosten uit de verkoopopbrengst. Wanneer we kiezen voor aankoop brengt dat investeringen en risico's met zich mee, zoals rente- en kostenstijgingen en vertraagde verkoop van kavels. Tegelijkertijd stelt het ons in staat om een bijdrage te leveren om bijvoorbeeld betaalbare woningen te realiseren. Deze ambitie legt echter druk op de kostendekkendheid van gemeentelijke grondexploitaties.
Deze actieve houding sluit ook aan op het onlangs gesloten coalitieakkoord 2026-2030 'Dichtbij, Duidelijk, Durven' waarin we aangeven dat de gemeente nadrukkelijk regie wil voeren bij sociale huisvesting en bij het ruimte bieden aan de bedrijvigheid in Bronckhorst.

Sturend grondbeleid

Onze ambitie is 1.700 tot 2.200 nieuwe woningen te bouwen voor 2035 (Woonvisie 2025-2035). Voor bedrijven is er een uitbreiding van 12 hectare netto gepland tot 2030 (Regionaal Programma Werklocaties 2024-2028). Voor de periode tot 2040 gaan we uit van een ruimtebehoefte van 16 tot 28 hectare netto, afhankelijk van het scenario voor economische groei (laag versus hoog) zoals deze door het Economisch Bureau voor de Bouw (EIB) wordt ingeschat. Op basis van een in november 2025 vastgesteld haalbaarheidsonderzoek zijn we gestart met de ontwikkelfase voor drie werklocaties in Steenderen, Hengelo en Zelhem. Hierbij maken we per locatie een concreet ontwikkelplan waarbij we als gemeente duidelijk een regierol vervullen. Ook hierbij past een actief sturend grondbeleid.

Actief grondbeleid

Bij een actief grondbeleid ontwikkelt de gemeente zelf haar gronden. Zij is dan opdrachtgevend eigenaar; gronden worden aangekocht, bouwrijp gemaakt, verkavelt en verkocht. De kosten daarvan verhaalt de gemeente bij gronduitgifte. Bij een winstgevende grondexploitatie komt het resultaat ten goede aan de gemeenschap. Deze winst kan

onder meer worden gebruikt om verlieslatende exploitaties af te dekken. Actief grondbeleid betekent maximale regie op een ontwikkeling maar brengt ook hogere risico's met zich mee. Het actieve grondbeleid verantwoorden we jaarlijks in de Meerjaren Prognose Ontwikkellocaties (MPO).
Bij de prognoses grondexploitaties geven we op hoofdlijnen financieel inzicht in de locaties waarop onze gemeente actief grondbeleid voert en waarbij grondexploitaties zijn vastgesteld. Bij de hierna genoemde ontwikkelingen is ook sprake van actief grondbeleid, maar zijn er nog geen grondexploitaties vastgesteld.

Bronkhorsterweg Steenderen
In Steenderen werken we aan onze uitbreidingslocatie op de locatie Bronkhorsterweg. Het plangebied is circa drie hectare groot. We hebben een strategische grondaankoop gedaan van bijna één hectare. Aankoop gaf ons een strategische positie in het plangebied om met de (toekomstige) eigenaar van het resterende gebied van twee hectare in gesprek te gaan over deze ontwikkeling. Dit heeft geleid tot een samenwerkingsovereenkomst met een ontwikkelaar. Op basis van deze samenwerking werken we een gezamenlijk stedenbouwkundig plan uit wat we in nauw overleg met de omwonenden doen. Naar verwachting kunnen we begin 2027 overgaan tot het vaststellen van een grondexploitatie en kunnen we vanaf dan het plan verder ontwikkelen.

Stikkenweg 21 in Zelhem
Door het vestigen van voorkeursrecht (raadsbesluit 5-2-2026) willen we een grondpositie verwerven om deze in te zetten voor scenario-uitwerkingen rond de Schuifpuzzel Zelhem. Op deze wijze houden we regie op de ontwikkeling waarbij verschillende functies in integraliteit kunnen worden gerealiseerd. De gedachte functie voor de locatie is een mix van bedrijventerrein, natuur en sport met bijbehorende functies waaronder verkeer, parkeervoorzieningen, waterberging en groen. Momenteel werken we aan deze schuifpuzzel waarbij we gesprekken met de huidige grondeigenaar voeren voor een mogelijke aankoop.

Percelen Oude Zutphenseweg Vorden
Op 17 maart 2026 kochten we grond aan rond de Oude Zutphenseweg. Het perceel ligt ingeklemd tussen de Oude Zutphenseweg, Hamelandweg en Wildenborchseweg en in gebruik als landbouwgrond. De aankoop stelt ons als gemeente in staat om de verkeerssituatie nabij zwem- en recreatiebad In de Dennen en sportpark van VV Vorden te verbeteren. Daarnaast ontstaan kansen om VV Vorden te faciliteren in hun wens om een vierde veld te realiseren. Plannen voor het gebied worden nog uitgewerkt, in afstemming met belanghebbenden.

Faciliterend grondbeleid

Naast een actief grondbeleid waarbij de gemeente zelf gronden ontwikkelt en kosten verhaalt bij gronduitgifte, kent de gemeente ook een faciliterend grondbeleid. Daarbij nemen derden de grondexploitatie voor hun rekening en daarmee de risico's. De kosten die we maken voor deze plannen verhalen we op de ontwikkelende partij. Dit zijn overwegend kosten voor begeleiding, toetsing van plannen, onderzoeken en toezicht tijdens de uitvoering. Daarnaast verhalen we ook kosten voor planschade, bijdragen aan bovenwijkse voorzieningen en ruimtelijke ontwikkelingen.
Voorbeelden van faciliterende projecten in Bronckhorst zijn onder meer Tuinderij Baak, Hiddinksweide Hengelo, Mispelkamp Vorden en het Witte Paard Zelhem. In de jaarlijkse MPO informeren we uw raad op hoofdlijnen over de stand van zaken en de voortgang. In een programmabegroting informeren we hierover bij deelprogramma 2A Wonen en werken (2.1.2).

Financiering grondbeleid

Een deel van onze kosten dekken we via de leges. Kosten buiten de leges verhalen we door een anterieure overeenkomst (privaatrechtelijk spoor) te sluiten met een initiatiefnemer. Met de Omgevingswet is het kostenverhaal geïntegreerd in het omgevingsplan, projectbesluit of omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Of we actief of faciliterend grondbeleid voeren, verschilt per project. We kiezen per project de beste vorm van grondbeleid om de ruimtelijke doelstellingen te halen.

Uitvoering grondbeleid

We hanteren marktconforme prijzen bij de uitgifte van grond. Jaarlijks stellen we daarvoor de grondprijzenbrief vast.

Nieuwe nota kostenverhaal
We stellen een nieuwe Nota Kostenverhaal Ruimtelijke Investeringen op, ter vervanging van de Nota Bovenwijkse Voorzieningen die dateert uit 2023. Hoewel dit geen verplichting is binnen de Omgevingswet, verhoogt de nieuwe nota de transparantie en het inzicht van hoe onze gemeente omgaat met het verhalen van haar kosten bij gebiedsontwikkelingen.

Handleiding/werkproces gronduitgiftebeleid
Met betrekking tot de uitgifte van gronden, dit kan ondermeer verkoop, pacht of verhuur zijn, werken we aan de hand van een handleiding/werkproces gronduitgiftebeleid.

Organisatie en budget
We vragen jaarlijks een onafhankelijk adviesbureau om een advies over de te hanteren rekenparameters voor het doorrekenen van onze grondexploitaties en de actualisatie van de MPO.

Prognoses grondexploitatie

In artikel 16 lid c BBV is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op eenzelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de 'netto contante waarde' methode. De voorschriften

zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd, waarbij ook wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.

Grondexploitaties

We stellen jaarlijks een MPO op dat in de toekomst wordt uitgebreid. Het MPO bevat de uitgangspunten, het programma, de resultaten, financiën en risico's van de lopende grondexploitaties. In november 2025 heeft uw raad de MPO 2026 vastgesteld, inclusief de volgende grondexploitaties:

1. Industriepark Zelhem (herziening);
2. CPO Hummelo;
3. Tarwestraat Halle;
4. Wethouder Campermanstraat Toldijk;
5. Kerkhofweg Steenderen;
6. Ludger Wichmond;
7. Magnoliaweg Zelhem.

In de raadsvergadering van juni 2026 is daar de locatie Stokhorsterpark aan toegevoegd. Ook dit project loopt de komende jaren mee in de MPO.

De vastgestelde grondexploitaties vormen het kader om projecten te realiseren. Ze voorspellen de te verwachten kosten en opbrengsten en het financiële eindresultaat. We actualiseren de grondexploitaties jaarlijks en bieden deze ter goedkeuring aan uw raad aan bij de vaststelling van het MPO.
Over onze grondexploitaties kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. De resultaten van de grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2026. Vervolgens verwerken we deze in de MPO 2026 die op 27 november 2025 door uw raad is vastgesteld. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2026 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar. Het vergelijken van resultaten van projecten met verschillende einddata is niet zinvol.
Deze resultaten zien er als volgt uit:

Project	Eindwaarde	Per	Contante waarde 1-1-2026
Tarwestraat Halle	30	31-12-2026	29
Industriepark Zelhem	-630	31-12-2027	-606
Kerkhofweg Steenderen	36	31-12-2027	35
Ludger Wichmond	348	31-12-2027	334
Magnoliaweg Zelhem	-488	31-12-2027	-460
CPO Hummelo	69	31-12-2026	68
Weth. Campermanstr. Toldijk	85	31-12-2026	83
Zelhem het Loo	-279	31-12-2029	-258
			-775

Bovenstaande tabel heeft alleen betrekking op de actieve grondexploitaties van onze gemeente. Voor de faciliterende projecten ligt de grondexploitatie bij de ontwikkelaar/ initiatiefnemer waarin we geen inzicht hebben. Overigens geldt hierbij wel, dat als de gemeente kosten maakt voor faciliterende projecten, deze kosten worden verhaald op de initiatiefnemer.
Het project Zelhem Het Loo wordt in samenwerking uitgevoerd met een ontwikkelaar. Dit gebeurt op basis van een in 2024 gesloten samenwerkingsovereenkomst. Bovenstaande

cijfers hebben uitsluitend betrekking op het gemeentelijke deel van de ontwikkeling. Voor de andere projecten is onze gemeente geheel risicodragend.

De ontwikkeling in de budgetten

Het MPO 2026 is onder geheimhouding vastgesteld in de raadsvergadering van 27 november 2025. Eén en ander gebaseerd op artikel 87 van de Gemeentewet, in samenhang met artikel 58.1, tweede lid, sub b van de Wet open overheid (economische of financiële belangen van het bestuursorgaan). Dat gold ook voor het bijbehorende raadsvoorstel. Daarom beperken we ons in deze (openbare) paragraaf uitsluitend tot de (verplichte informatie) over de verwachte resultaten van de grondexploitaties.

Winstneming en risico's

Winstneming en verliesvoorziening

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties bepalen we de (tussentijdse) winstneming en de hoogte van de verliesvoorziening. Waar nodig worden winstnemingen en verliesvoorzieningen aangepast. We storten tussentijdse winstnemingen in de Algemene reserve. De dekking van de verliesvoorziening komt ten laste van de reguliere exploitatiebegroting van het betreffende jaar of ten laste van reserves waarbij getoetst wordt of die reserves niet beneden het vereiste minimum terecht komen. Deze werkwijze is volgens de beleidsregel in de Nota Grondbeleid 2023-2026. We passen, indien nodig, de ramingen van de te verwachten lasten en baten aan.

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel in het BBV stelt dat winst pas gerealiseerd mag worden als daar voldoende zekerheid over bestaat. Dit betekent niet dat we de winst pas bij afsluiting van de grondexploitatie nemen. We gebruiken voor winstneming de Percentage of Completion methode (POC). Naar rato van de verkochte gronden en gerealiseerde kosten en opbrengsten, kunnen we tussentijds winst nemen op basis van de eindwaarde.

Verliesvoorziening

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet er naar rato van het geraamde tekort een voorziening worden getroffen.

Reserves en risico’s

Mee- en tegenvallers bij de uitvoering van het grondbeleid komen in beginsel ten gunste of ten laste van de Algemene reserve. Echter, met het oog op de subsidieregeling van het rijk voor de zgn. Realisatiestimulans werd bij de Jaarstukken 2025 (raadsbesluit 9-7-2026) een nieuwe reserve gevormd. Dit is de bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw/grondexploitaties en is bestemd voor de versnelling van woningbouw en kan worden ingezet ter ondersteuning van grondexploitaties en andere maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de woningbouwopgave. De reserve voeden we met de ontvangen rijksmiddelen voor de realisatiestimulans.

Risicomanagement grondexploitatie

Het exploiteren van bouwgronden brengt risico's met zich mee, vooral bij projecten met een lange looptijd of hoge voorinvesteringen. Kosten en opbrengsten zijn schattingen. Vertraging door bezwaarprocedures, netcongestie of veranderende marktomstandigheden zijn reële risico's. We beheersen deze risico's actief door continu de uitgangspunten van de

grondexploitatie te monitoren en bij te stellen indien nodig. We hebben realtime inzicht in de kosten ten opzichte van de begroting om financiële risico's te beheersen en projecten binnen budget te houden. Risicobeheersing bespreken we standaard in projectgroep overleggen.
We leggen overleggen tussen de projectleider en wethouder(s) vast.
We schatten de onderdelen van de grondexploitatie zo realistisch mogelijk in. De hoogte van het gekwantificeerde risicoprofiel nemen we mee in de gemeentebrede weerstandscapaciteit waarover in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2) inzicht wordt verschaft.

2.2.8. Paragraaf Wet open overheid (Woo)

Inleiding
Sinds 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo). Het doel van deze wet is om overheidsinformatie beter toegankelijk te maken voor inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden. Artikel 3.5 van de Woo verplicht bestuursorganen om in de begroting aandacht te besteden aan hun plannen voor de uitvoering van de wet en hierover jaarlijks verantwoording af te leggen. Deze openbaarheidsparagraaf beschrijft hoe invulling is gegeven aan deze verplichting.
De gemeente Bronckhorst wil een toegankelijke en transparante overheid zijn, die inwoners actief informeert en betrekt bij het gemeentelijk bestuur. Daarom zorgen we ervoor dat inwoners gemakkelijker kunnen vinden welke besluiten we nemen en dat we open en transparant zijn over hoe een besluit tot stand is gekomen.

Actieve openbaarmaking – *verdere implementatie en reguliere werkprocessen*
In de afgelopen jaren hebben we veel aandacht besteed aan open en transparant werken. In 2027 vervolgen we deze aanpak. We maken actieve openbaarmaking steeds meer onderdeel van onze dagelijkse werkzaamheden. De opgedane ervaringen gebruiken we om processen verder te verbeteren en de organisatie voor te bereiden op toekomstige verplichtingen binnen de Woo.

De wet schrijft voor dat verschillende soorten informatie gefaseerd openbaar worden gemaakt. Voor een aantal categorieën gelden al verplichtingen. Voor andere categorieën is nog niet bekend wanneer deze landelijk ingaan. Waar mogelijk lopen we hier alvast op vooruit. Zo doen we ervaring op en zijn we goed voorbereid op toekomstige ontwikkelingen.

Naast de wettelijke verplichtingen voor actieve openbaarmaking willen we ook nadrukkelijker invulling geven aan de inspanningsverplichtingen van de Woo. Dat betekent dat inwoners niet altijd eerst een verzoek hoeven in te dienen om informatie te ontvangen. We onderzoeken welke informatie voor inwoners en andere belanghebbenden waardevol is en actief gedeeld kan worden. Daarmee maken we ons werk inzichtelijker en vergroten we de betrokkenheid van inwoners bij het gemeentebestuur. Om dit makkelijker te maken, oriënteren we ons op een nieuw platform voor actieve openbaarmaking. Dit platform moet helpen bij het zoeken, anonimiseren en publiceren van documenten.

Passieve openbaarmaking – *zorgvuldige en tijdige afhandeling*
We blijven ons inzetten voor zorgvuldige en tijdige afhandeling van Woo-verzoeken. We hebben onze werkwijze onderzocht en gekeken waar we deze verder kunnen verbeteren. We besteden extra aandacht aan een goede samenwerking tussen betrokken collega's en aan duidelijke werkprocessen. Zo kunnen we verzoeken efficiënt behandelen, terwijl we vertrouwelijke informatie en persoonsgegevens goed blijven beschermen.

Een open overheid vraagt ook om kennis en bewustwording. Daarom blijven we investeren in voorlichting, training en ondersteuning van medewerkers en bestuurders. Zo zorgen we ervoor dat openheid en transparantie een vanzelfsprekend onderdeel blijft in het dagelijks werk.

Informatiehuishouding – *zaakgericht werken*
Een goede informatiehuishouding vormt de basis voor een open overheid. Daarom verbeteren we onze digitale systemen en processen voortdurend. We registreren en beheren

informatie vanaf het moment dat deze ontstaat. Hierdoor kunnen we informatie makkelijker terugvinden, openbaar maken en gebruiken bij de afhandeling van Woo-verzoeken. Zo werken we aan een toekomstbestendige informatiehuishouding die past bij de eisen van de Woo en bij onze ambitie om een open en toegankelijke gemeente te zijn.

2.2.9. Paragraaf Weerbaarheid en ICT

Inleiding

De dreigingsomgeving van gemeenten wordt steeds complexer door geopolitieke spanningen, cybercriminaliteit en technologische ontwikkelingen. Statelijke actoren zoals Rusland zetten cyberaanvallen en desinformatie in om maatschappelijke processen te verstoren. De opkomst van Artificial Intelligence (AI) vergroot risico's zoals geavanceerde phishing, deepfakes en geautomatiseerde aanvallen. Tegelijkertijd zorgen afhankelijkheden van buitenlandse technologie- en cloudleveranciers, waaronder Amerikaanse partijen, voor extra kwetsbaarheden.
Hierdoor moeten we onze digitale weerbaarheid en informatiebeveiliging continu versterken. We zorgen dat onze systemen veilig en stabiel blijven. We gaan bewust om met gevoelige gegevens. Samen met ICT-samen werken we aan gezamenlijke doelen. We overleggen actief met partners over veiligheid en privacy. Zo bewaken we samen de technische beveiliging en werken we efficiënt samen.

Resultaten

Nieuw beleid voor informatieveiligheid
Samen met onze collega gemeenten van ICT-Samen stellen we een nieuw informatieveiligheidsbeleid (2027–2030) op, gebaseerd op de nieuwste wetgeving en vereisten.

Informatieveiligheid (2027–2030) en privacy (2024)
We verbeteren de bescherming van gegevens en zorgen zo voor veilige informatie. We zetten concrete stappen om dit goed te regelen en vast te houden. Jaarlijkse stellen we hiervoor een plan op.

Regelgeving NIS2, CBW en BIO2
De NIS2 is de Europese richtlijn voor cyberveiligheid die de digitale weerbaarheid van essentiële organisaties moet verhogen. Gemeenten vallen daar nu voor het eerst ook onder. Risicoanalyse, bestuurlijke verantwoordelijkheid en bedrijfscontinuïteit zijn daar belangrijke onderdelen van. We hebben inmiddels een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd. De actiepunten nemen we op in ons jaarplan.
De Cyberbeveiligingswet (CBW) is de Nederlandse implementatie van de NIS2. De wet is ingegaan op 15 augustus 2026. De CBW introduceert onder andere een zorg-, meld- en registratieplicht. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2) is het normenkader voor informatiebeveiliging binnen gemeenten. De CBW zegt dat je moet beveiligen en de BIO2 beschrijft hoe je dat moet doen.

Information Security Management System (ISMS)
Dit automatiseringssysteem helpt ons om risico’s voor informatieveiligheid goed te beheren. De risicoanalyses die we hebben gedaan, horen bij de eerste stap van de PDCA-cyclus. Ze vormen de basis voor de invoering van het ISMS. Budget en capaciteit zijn (deels) opgenomen in de begroting. De selectie en aanschaf van een systeem proberen we te combineren met andere gebruikers binnen onze bedrijfsvoering of in de andere ICT-samen gemeenten.

VNG-resolutie ‘Digitale Veiligheid’
Net als andere gemeenten nemen we onze verantwoordelijkheid. We werken aan een veilige digitale samenleving.

Bewustwording
Nieuwe collega’s volgen een bijeenkomst met een bewustwordingsspel en bieden we een e-learning aan. Alle medewerkers krijgen elke week een digitale vraag over informatieveiligheid en privacy. We geven extra leertaken over actuele onderwerpen en zetten periodiek een phishing test uit. Jaarlijks organiseren we in oktober (maand van de veiligheid) een extra activiteit en liften we mee op de landelijke campagne.

Datalekken
Bij datalekken zijn persoonsgegevens betrokken. Deze pakken we op via een aparte procedure. We beoordelen of we het lek aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) moeten melden en aan de direct betrokkenen. We evalueren de datalekken en passen waar nodig processen aan.

Digid-audits
De audits dragen bij aan een betere informatieveiligheid. We hebben drie Digid aansluitingen die de elektronische dienstverlening naar de burgers en de efficiëncy in de bedrijfsprocessen vergroten.

Verantwoording over onze informatieveiligheid
We verantwoorden ons via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De uitkomst komt in een rapport van een onafhankelijke auditor en in een verantwoording aan de gemeenteraad bij de jaarstukken. Onder de ENSIA vallen de audits van DigiD, uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwi) en de zelfevaluaties van Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO), Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten.

2.2.10. Paragraaf klimaat(adaptatie) en energie(transitie)

Dit is een vrijwillige paragraaf, de raad kan zelf ook besluiten om een onderwerp via een paragraaf te volgen. Dit hangt af van de speerpunten in het coalitieakkoord. We verwijzen naar deelprogramma 2B Energietransitie en klimaatadaptatie (2.1.2). Daar rapporteren we over de uitvoering van het (nog op te stellen) programma voor Klimaatadaptatie en de uitvoering van de routekaart Energietransitie. Hiermee komt deze (vrijwillige) paragraaf te vervallen.

3. FINANCIËLE BEGROTING

3.1. Overzichten baten en lasten 2027-2030

3.1.1. Overzicht van baten en lasten 2027 per programma

Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo
Programma's	**30.279**	**106.237**	**-75.958**
Programma 1 Samenleving	**9.670**	**59.487**	**-49.817**
1A Kansrijk (op)groeien	7.965	17.256	-9.291
1B Zorg en ondersteuning	629	32.792	-32.163
1C Leefbare en gezonde kernen	1.076	9.439	-8.363
Programma 2 Leefomgeving	**19.634**	**37.317**	**-17.683**
2A Wonen en werken	4.116	7.562	-3.446
2B Energietransitie en klimaatadaptatie	3.766	7.545	-3.778
2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied	11.752	22.211	-10.459
Programma 3 Inwoner en bestuur	**975**	**9.433**	**-8.458**
3A Bestuur en inwonerparticipatie	898	5.075	-4.177
3B Veiligheid en dienstverlening	77	4.358	-4.280
Financieel overzicht			
Algemene dekkingsmiddelen	**94.648**	**4.055**	**90.593**
- Lokale heffingen	10.863	566	10.297
- Algemene uitkering	79.354	0	79.354
- Dividenden	580	5	575
- Saldo financieringsfunctie	1.686	544	1.142
- Overige algemene dekkingsmiddelen	2.164	2.940	-776
Overhead	**656**	**15.887**	**-15.231**
Heffing VPB			**0**
Onvoorzien	**0**	**126**	**-126**
Saldo van baten en lasten	**125.583**	**126.305**	**-722**
Onttrekking aan reserves	1.921	0	1.921
Toevoeging aan reserves	0	929	-929
Geraamd resultaat 2027	**127.504**	**127.234**	**270**

+ = minder uitgaven; - = meer uitgaven

De wijzigingen in onze reserves leest u verderop bij Gebruik van reserves en voorzieningen (3.5).

3.1.2. Baten en lasten 2027-2030 per programma

Omschrijving		Rekening 2025	Begroting 2026 (incl. wijziging)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Programma's		**-68.842**	**-72.859**	**-75.958**	**-75.507**	**-75.263**	**-76.100**
1 Samenleving	**saldo**	**-45.633**	**-48.360**	**-49.817**	**-49.329**	**-49.927**	**-49.994**
	baten	15.786	15.772	9.670	9.991	9.996	9.996
	lasten	61.418	64.132	59.487	59.320	59.923	59.990
2 Leefomgeving	**saldo**	**-14.504**	**-16.352**	**-17.683**	**-17.578**	**-16.708**	**-17.397**
	baten	16.596	18.146	19.634	16.134	16.047	15.268
	lasten	31.101	34.498	37.317	33.712	32.754	32.665
3 Inwoner en bestuur	**saldo**	**-8.705**	**-8.148**	**-8.458**	**-8.600**	**-8.629**	**-8.710**
	baten	875	894	975	858	465	465
	lasten	9.580	9.042	9.433	9.457	9.094	9.175
Financieel overzicht							
Algemene dekkingsmiddelen		**87.136**	**86.331**	**90.593**	**86.755**	**86.758**	**87.751**
- Lokale heffingen	**saldo**	**9.553**	**10.076**	**10.297**	**10.297**	**10.297**	**10.297**
	baten	10.190	10.603	10.863	10.863	10.863	10.863
	lasten	637	527	566	566	566	566
- Algemene uitkering	**saldo**	**76.123**	**77.206**	**79.354**	**75.799**	**73.987**	**75.101**
	baten	76.123	77.206	79.354	75.799	73.987	75.101
- Dividenden	**saldo**	**530**	**498**	**575**	**575**	**575**	**575**
	baten	533	502	580	580	580	580
	lasten	2	4	5	5	5	5
- Saldo financieringsfunctie	**saldo**	**-51**	**-89**	**1.142**	**860**	**724**	**579**
	baten	494	434	1.686	1.643	1.552	1.471
	lasten	545	522	544	783	828	892
- Overige algemene dekkingsmiddelen	**saldo**	**982**	**-1.360**	**-776**	**-776**	**1.175**	**1.198**
	baten	1.776	2.041	2.164	2.137	1.486	1.486
	lasten	794	3.401	2.940	2.913	311	288
Overhead	**saldo**	**-14.420**	**-14.442**	**-15.231**	**-15.240**	**-15.200**	**-15.171**
	baten	514	460	656	666	666	666
	lasten	14.933	14.902	15.887	15.907	15.866	15.837
Heffing VPB	**saldo**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Onvoorzien	**saldo**	**0**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**
Saldo van baten en lasten (A)		**3.875**	**-1.095**	**-722**	**-4.118**	**-3.831**	**-3.646**
Onttrekking aan reserves		35.505	18.545	1.921	1.166	1.846	1.812
Toevoeging aan reserves		31.572	15.604	929	50	711	50
Saldo onttrekkingen / toevoegingen aan reserves (B)		**3.933**	**2.942**	**992**	**1.116**	**1.135**	**1.762**
Geraamd resultaat (A + B)							
Begrotingstekort		**0**	**0**	**0**	**-3.002**	**-2.696**	**-1.884**
Begrotingsoverschot		**7.807**	**1.846**	**270**	**0**	**0**	**0**

3.1.3. Overzicht berekening aandeel EMU-saldo

Om te voldoen aan de Europese begrotingsregels, moet Nederland het begrotingstekort (EMU-saldo) onder de grens van 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) houden. De decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen samen) dragen hieraan bij met een aandeel van 0,4%. De overheid ziet het halen van de 0,4%-norm als een inspanningsverplichting. Als we de norm overschrijden, kan er een sanctie volgen maar die verwachten we niet. De EMU-normen zijn onderdeel van Europese afspraken (zoals het Stabiliteits- en Groeipact), maar die zijn gericht op lidstaten, niet op gemeenten of provincies.

Niet alle projecten van de Investeringsagenda hebben al een startdatum
In de tabel hieronder ziet u dat we de norm overschrijden voor de investeringen van de Investeringsagenda in 2028. U leest meer over deze investeringen verderop in dit hoofdstuk bij de Investeringsagenda (3.3.4) en het Investeringsplan (3.4).

In de tabel hieronder leest u de ontwikkeling van ons aandeel in het EMU-saldo.

Nr	Berekening EMU-saldo	2027	2028	2029	2030
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-722	-4.118	-3.831	-3.646
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-5.744	-13.604	-4.881	-1.389
3	Mutatie voorzieningen	1.484	-2.612	202	479
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0
	Berekening EMU-saldo	**-4.981**	**-20.334**	**-8.510**	**-4.556**

+ = ruimte binnen norm; - = overschrijding van norm

3.2. Overzicht baten en lasten per taakveld

Inleiding

In deze paragraaf laten we zien welke taakvelden binnen een deelprogramma vallen met daarbij de baten en lasten voor de jaren 2027-2030. De inhoud van de taakvelden volgt de eisen van het BBV zodat de vergelijkbaarheid met de overige gemeenten verbetert. De grote verschillen van 2027 met 2026 lichten we steeds per taakveld toe. De veranderingen vanuit de Kaderbrief 2027-2030 benoemen we bij De veranderingen in budgetten (3.3.1).

1A Kansrijk (op)groeien

1A Kansrijk (op)groeien	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	267	-267
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	141	1.887	-1.746
6.3 Inkomensregelingen	7.325	9.319	-1.995
6.4 WSW en beschut werk	500	4.630	-4.131
6.5 Arbeidsparticipatie	0	1.153	-1.153
Totaal	**7.965**	**17.256**	**-9.291**

4.1 Openbaar basisonderwijs

1A - 4.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	218	268	267	267	267	267
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-218**	**-268**	**-267**	**-267**	**-267**	**-267**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

1A - 4.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.628	1.874	1.887	1.887	1.887	1.887
Totaal baten	159	141	141	141	141	141
Saldo	**-1.468**	**-1.733**	**-1.746**	**2.028**	**2.028**	**-1.746**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.3 Inkomensregelingen

1A - 6.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	9.152	9.349	9.319	9.196	9.129	9.132
Totaal baten	6.548	7.325	7.325	7.325	7.325	7.325
Saldo	**-2.604**	**-2.024**	**-1.995**	**16.520**	**16.453**	**-1.808**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.4 WSW en beschut werk

1A - 6.4	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	4.883	4.923	4.630	4.668	4.541	4.611
Totaal baten	523	500	500	500	500	500
Saldo	**-4.360**	**-4.424**	**-4.131**	**-4.168**	**-4.042**	**-4.111**

Uitvoeringskosten Wsw (lasten € 226.000 V)
De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) kent sinds 2015 alleen nog uitstroom door pensionering, overlijden of overgang naar regulier werk. Hierdoor nemen onze uitvoeringskosten af.
Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

6.5 Arbeidsparticipatie

1A - 6.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	942	1.172	1.153	1.139	1.143	1.147
Totaal baten	22	0	0	0	0	0
Saldo	**-920**	**-1.172**	**-1.153**	**-1.139**	**-1.143**	**-1.147**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

1B Zorg en ondersteuning

1B Zorg en ondersteuning	Baten	Lasten	Saldo
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	455	-455
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	614	-614
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	6	2.254	-2.249
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	35	1.175	-1.141
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	289	5.045	-4.756
6.712 Begeleiding (Wmo)	0	4.142	-4.142
6.713 Dagbesteding (Wmo)	0	142	-142
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	964	-964
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	7.386	-7.386
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	790	-790
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	984	-984
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	4.405	-4.405
6.791 PGB Wmo	0	525	-525
6.792 PGB Jeugd	0	260	-260
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	300	0	300
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	0	616	-616
6.822 Jeugdreclassering	0	68	-68
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	697	-697
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	478	-478
7.1 Volksgezondheid	0	1.792	-1.792
Totaal	**629**	**32.792**	**-32.163**

6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo

1B - 6.21	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	32	394	455	455	455	455
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-32**	**-394**	**-455**	**-455**	**-455**	**-455**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

1B - 6.22	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	380	785	614	512	512	512
Totaal baten	0	0	0	388	391	391
Saldo	**-380**	**-785**	**-614**	**-124**	**-121**	**-121**

Hervormingsagenda Jeugd (lasten € 179.000 V)
Bij de Jaarstukken 2025 schoven we middelen voor uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd door naar 2026. Dit is in 2027 niet aan de orde.

POH/SOH Jeugd (lasten € 50.000 V)
Bij de vaststelling van de programmabegroting 2025-2028 werd het budget voor POH/SOH Jeugd vanaf 2027 verlaagd.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

1B - 6.23	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	2.749	2.225	2.254	2.260	2.260	2.260
Totaal baten	8	6	6	6	6	6
Saldo	**-2.742**	**-2.219**	**-2.249**	**-2.254**	**-2.254**	**-2.254**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)

1B - 6.60	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.043	1.078	1.175	1.177	1.177	1.176
Totaal baten	148	34	35	35	35	35
Saldo	**-895**	**-1.045**	**-1.141**	**-1.142**	**-1.142**	**-1.141**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)

1B - 6711	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	4.406	5.009	5.045	5.014	5.014	5.014
Totaal baten	334	265	289	752	752	752
Saldo	**-4.073**	**-4.744**	**-4.756**	**-4.262**	**-4.262**	**-4.262**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.712 Begeleiding (Wmo)

1B - 6712	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	4.516	3.885	4.142	4.297	4.450	4.450
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-4.516**	**-3.885**	**-4.142**	**-4.297**	**-4.450**	**-4.450**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.713 Dagbesteding (Wmo)

1B - 6713	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	134	139	142	142	142	142
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-134**	**-139**	**-142**	**-142**	**-142**	**-142**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal

1B - 6751	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	714	941	964	964	964	964
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-714**	**-941**	**-964**	**-964**	**-964**	**-964**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal

1B - 6752	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	6.574	7.193	7.386	7.399	7.399	7.399
Totaal baten	32	0	0	0	0	0
Saldo	**-6.542**	**-7.193**	**-7.386**	**-7.399**	**-7.399**	**-7.399**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk

1B - 6753	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.002	770	790	790	790	790
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-1.002**	**-770**	**-790**	**-790**	**-790**	**-790**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal

1B - 6761	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	935	960	984	984	984	984
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-935**	**-960**	**-984**	**-984**	**-984**	**-984**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal

1B - 6762	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.544	4.298	4.405	4.405	4.405	4.405
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-3.544**	**-4.298**	**-4.405**	**-4.405**	**-4.405**	**-4.405**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.791 PGB Wmo

1B - 6791	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	452	512	525	525	525	525
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-452**	**-512**	**-525**	**-525**	**-525**	**-525**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.792 PGB Jeugd

1B - 6792	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	229	254	260	260	260	260
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-229**	**-254**	**-260**	**-260**	**-260**	**-260**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.811 Beschermd wonen (Wmo)

1B - 6811	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	6	0	0	0	0	0
Totaal baten	488	300	300	0	0	0
Saldo	**482**	**300**	**300**	**0**	**0**	**0**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)

1B - 6812	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	13	18	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-13**	**-18**	**0**	**0**	**0**	**0**

Regionaal advies- en meldpunt verward gedrag (lasten € 18.000 V)
Vanuit de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) zijn gemeenten verplicht een meldpunt verward gedrag in te richten. Per 1 januari 2027 gaan we dit lokaal organiseren. Dan beëindigen we de huidige (regionale) overeenkomst met GGNet en komt de jaarlijkse bijdrage hiervoor te vervallen.

6.821 Jeugdbescherming

1B - 6821	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	486	601	616	616	616	616
Totaal baten	47	0	0	0	0	0
Saldo	**-440**	**-601**	**-616**	**-616**	**-616**	**-616**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.822 Jeugdreclassering

1B - 6822	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	55	67	68	68	68	68
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-55**	**-67**	**-68**	**-68**	**-68**	**-68**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.91 Coördinatie en beleid Wmo

1B - 6.91	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	657	667	697	697	697	697
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-657**	**-667**	**-697**	**-697**	**-697**	**-697**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

6.92 Coördinatie en beleid Jeugd

1B - 6.92	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	505	453	478	478	478	478
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-505**	**-453**	**-478**	**-478**	**-478**	**-478**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

7.1 Volksgezondheid

1B - 7.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.654	1.853	1.792	1.808	1.844	1.881
Totaal baten	228	186	0	0	0	0
Saldo	**-1.426**	**-1.668**	**-1.792**	**-1.808**	**-1.844**	**-1.881**

Afloop Brede SPUK-regeling (€ 186.000 budgettair neutraal)
We ontvangen vanaf 2027 geen rijksmiddelen meer vanuit de Brede SPUK-regeling (looptijd 2023 t/m 2026) voor kansrijke start, mentale gezondheid, aanpak overgewicht en valpreventie. Hiervoor in de plaats komt het rijk met de regeling SPUK AZWA en HLO 2027-2029. Naar verwachting ontvangen we in februari 2027 hiervoor de beschikking op basis waarvoor we bij de 1e tussenrapportage 2027 een (budgettair neutrale) raming opnemen.
Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

1C Leefbare en gezonde kernen

1C Leefbare en gezonde kernen	Baten	Lasten	Saldo
4.2 Onderwijshuisvesting	67	1.985	-1.918
5.1 Sportbeleid en activering	161	724	-563
5.2 Sportaccommodaties	436	1.688	-1.252
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	349	-349
5.4 Musea	0	0	0
5.6 Media	44	938	-895
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	368	3.754	-3.386
Totaal	**1.076**	**9.439**	**-8.363**

4.2 Onderwijshuisvesting

1C - 4.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.091	1.558	1.985	2.056	2.453	2.418
Totaal baten	94	94	67	67	67	67
Saldo	**-997**	**-1.464**	**-1.918**	**-1.989**	**-2.386**	**-2.351**

Dorpsschool Halle zit nu ook in kapitaallasten (lasten € 354.000 N)
Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) gaan vanaf 2027 de kapitaallasten toenemen door de verwachte realisatie van de nieuwbouw dorpsschool Halle (€ 153.000).

Geen eenmalig onderhoudsbudget meer nodig (lasten € 100.000 V)
In afwachting van definitieve (bouw)plannen rondom de scholen beschikten we in 2026 over een extra onderhoudsbudget. Dit budget kennen we niet meer vanaf 2027.

5.1 Sportbeleid en activering

1C - 5.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.551	1.124	724	724	724	724
Totaal baten	375	371	161	161	161	161
Saldo	**-3.175**	**-753**	**-563**	**-563**	**-563**	**-563**

Project gebiedsvisie Sport en Leefbaarheid (lasten € 219.000 V)
We hebben bij de Jaarstukken 2025 subsidiebudget van de initiatieven Leefbaar en Sportief Bronckhorst overgeheveld naar 2026. Dat is in 2027 niet meer aan de orde.

Subsidies verlopen budgettair neutraal
We ontvangen vanaf 2027 geen rijksmiddelen meer vanuit de Brede SPUK-regeling (looptijd 2023 t/m 2026) voor het lokaal sportakkoord en de combinatiefunctie. Tegenover het gemis aan baten (€ 185.000 N) verlagen we de lasten voor hetzelfde bedrag. Hiervoor in de plaats komt het rijk met de regeling SPUK Stimulering Sport en Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) 2027-2029. Naar verwachting ontvangen we in februari 2027 hiervoor de beschikking op basis waarvan we bij de 1e tussenrapportage 2027 een (budgettair neutrale) raming opnemen.
Daarnaast ontvingen we in 2026 een bijdrage van de provincie van € 13.000 voor onderzoekskosten en € 15.000 van Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) voor de Pilot Buurtsportcoach Plus.

5.2 Sportaccommodaties

1C - 5.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.289	1.368	1.688	1.805	2.008	1.997
Totaal baten	418	425	436	436	436	436
Saldo	**-871**	**-943**	**-1.252**	**-1.369**	**-1.572**	**-1.561**

Verduurzaming sporthallen zit nu ook in kapitaallasten (lasten 258.000 N)
Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) gaan vanaf 2027 de kapitaallasten toenemen door de verwachte realisatie van de verduurzaming van sporthallen De Kamp en ’t Jebbink.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

1C - 5.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	318	375	349	349	349	349
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-318**	**-375**	**-349**	**-349**	**-349**	**-349**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

5.6 Media

1C - 5.6	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	996	1.104	938	910	910	910
Totaal baten	78	42	44	44	46	46
Saldo	**-918**	**-1.062**	**-895**	**-867**	**-864**	**-864**

Lagere subsidie voor bibliotheek en lokale omroep (lasten 117.000 V)
Vanuit het rijk ontvangen we middelen om te zorgen voor een volwaardige bibliotheekvoorziening. Voor de lokale omroep is het rijk verantwoordelijk voor de verdere financiering, voor de bibliotheek komt een bedrag per inwoner beschikbaar in de Algemene uitkering. We weten niet hoeveel en hebben daarom ook geen lasten begroot. We verwachten duidelijkheid hierover in de Septembercirculaire 2026.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

1C - 6.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	7.264	8.915	3.754	3.466	3.471	3.471
Totaal baten	6.284	6.084	368	137	137	137
Saldo	**-980**	**-2.831**	**-3.386**	**-3.329**	**-3.334**	**-3.334**

Afloop Brede SPUK-regeling (€ 172.000 budgettair neutraal)
We ontvangen vanaf 2027 geen rijksmiddelen meer vanuit de Brede SPUK-regeling (looptijd 2023 t/m 2026) voor versterken sociale basis, mantelzorg, terugdringen gezondheidsachterstanden en welzijn op recept. Hiervoor in de plaats komt het rijk met de regeling SPUK AZWA en HLO 2027-2029. Naar verwachting ontvangen we in februari 2027 hiervoor de beschikking op basis waarvoor we bij de 1e tussenrapportage 2027 een (budgettair neutrale) raming opnemen.

Programma Migratie en integratie (budgettair neutraal)
Het programma kent geen structureel budget. Tot en met 2026 werd er ieder jaar bij de 1e tussenrapportage budget beschikbaar gesteld. Het Programmaplan M&I 2026–2027 dat we op 29 september 2026 vaststellen zal de inhoudelijke en financiële onderbouwing voor de benodigde meerjarige middelen vormen en komt in de beleidsrijke programmabegroting. Van de lagere lasten en baten (totaal € 3 mln) ten opzichte van 2026 gaat het voor € 1,7 mln om Oekraïnegelden en voor € 1,3 mln om Programma Migratie en integratie.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

2A Wonen en werken

2A Wonen en werken	Baten	Lasten	Saldo
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	215	363	-148
3.1 Economische ontwikkeling	0	472	-472
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	160	-160
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	30	-29
3.4 Economische promotie	756	657	99
8.1 Ruimte en leefomgeving	554	3.265	-2.711
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	472	216	256
8.3 Wonen en bouwen	2.117	2.398	-281
Totaal	**4.116**	**7.562**	**-3.446**

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

2A - 0.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	503	345	363	364	364	364
Totaal baten	231	190	215	215	215	215
Saldo	**-272**	**-154**	**-148**	**-149**	**-149**	**-149**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

3.1 Economische ontwikkeling

2A - 3.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	663	704	472	508	508	508
Totaal baten	-99	0	0	0	0	0
Saldo	**-762**	**-704**	**-472**	**-508**	**-508**	**-508**

Geen hoog Leader-budget meer (lasten € 135.000 V)
Medio 2025 kwam de uitvoering van LEADER stil te liggen in opdracht van de provincie Gelderland vanwege onduidelijkheid over de relatie met de stikstofregeling en mogelijke stikstofuitstoot bij de projecten. Deze stop werd later weer opgeheven, maar daardoor gaven we de cofinancieringsverklaringen later af dan verwacht. Daarom is bij de 2e tussenrapportage 2025 besloten het budget voor 2026 met € 75.000 te verhogen bovenop het jaarbudget van € 65.000.
Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen zoals een andere formatietoerekening door wijzigingen in prioriteiten (3.3.1).

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

2A - 3.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	721	116	160	136	147	233
Totaal baten	186	0	0	0	0	0
Saldo	**-535**	**-116**	**-160**	**-136**	**-147**	**-233**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

2A - 3.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	32	29	30	30	30	30
Totaal baten	1	2	2	2	2	2
Saldo	**-31**	**-27**	**-29**	**-29**	**-29**	**-29**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

3.4 Economische promotie

2A - 3.4	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	645	590	657	662	657	662
Totaal baten	651	628	756	876	875	875
Saldo	**5**	**38**	**99**	**214**	**218**	**212**

Verhoging toeristenbelasting voor visie Toerisme en recreatie (baten € 120.000 V)
In april 2026 is besloten tot een 2e verhoging van de toeristenbelasting om meer uitgaven voor toerisme te doen. De uitgaven daarvoor stijgen ook verder (€ 58.000 N). Er ligt een motie om die verhoging weer ongedaan te maken. Daarop komen we terug bij de belastingverordeningen 2027.
Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen.

8.1 Ruimte en leefomgeving

2A - 8.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.135	3.339	3.265	3.174	3.049	2.973
Totaal baten	799	881	554	512	387	308
Saldo	**-2.336**	**-2.458**	**-2.711**	**-2.661**	**-2.661**	**-2.665**

Uitvoering faciliterende grondexploitaties binnen MPO (baten € 327.000 N)
Woningbouwprojecten zijn incidenteel van aard en variëren in jaren, waardoor ook de toekomstige baten anders (nu dus lager) geraamd zijn. Meer informatie over faciliterende grondexploitaties (initiatief bij derden) staat in de Paragraaf Grondbeleid (2.2.7).
Overige verschillen aan de lastenkant komen uit eveneens variërende uitgaven voor woningbouwprojecten (€ lasten € 187.000 V) en door de autonome ontwikkelingen.

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

2A - 8.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	531	204	216	224	207	185
Totaal baten	446	758	472	98	759	98
Saldo	**-85**	**555**	**256**	**-126**	**552**	**-87**

Uitvoering actieve grondexploitaties binnen MPO (baten € 286.000 N)
Woningbouwprojecten zijn incidenteel van aard en variëren in jaren, waardoor ook de toekomstige baten anders (nu dus lager) geraamd zijn. Meer informatie over actieve grondexploitaties (eigen, gemeentelijke ontwikkeling) staat in de Paragraaf Grondbeleid (2.2.7).
Overige verschillen aan de lastenkant komen uit eveneens variërende uitgaven voor woningbouwprojecten en door de autonome ontwikkelingen.

8.3 Wonen en bouwen

2A - 8.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	1.809	2.568	2.398	2.239	2.239	2.229
Totaal baten	2.251	2.079	2.117	1.969	1.969	1.962
Saldo	**442**	**-489**	**-281**	**-270**	**-270**	**-267**

Projecten volkhuisvesting (lasten 145.000 V)
Voor projecten zoals Modulaire bouw is extra personeel ingezet in 2026, die we voor 2027 niet meer ramen.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen.

2B Energietransitie en klimaatadaptatie

2B Energietransitie en klimaatadaptatie	Baten	Lasten	Saldo
7.4 Milieubeheer	3.766	7.545	-3.778
Totaal	**3.766**	**7.545**	**-3.778**

7.4 Milieubeheer

2B - 7.4	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.391	7.139	7.545	4.300	3.473	3.473
Totaal baten	1.154	3.184	3.766	1.283	716	716
Saldo	**-2.238**	**-3.956**	**-3.778**	**-3.018**	**-2.757**	**-2.757**

Bijdrage ODA stijgt (€ 320.000 N)
De begroting van de ODA vraat om een hogere bijdrage vanaf 2027.

Meer middelen voor energieprojecten
We krijgen vanaf 2026 CDOKE-middelen van het rijk via een decentralisatie-uitkering in de Algemene uitkering. Vanuit 2025 hebben we ook resterende SPUK-middelen overgeheveld naar 2027 (baten € 545.000 V). Daar staan ook meer uitgaven voor verschillende energieprojecten tegenover (lasten € 498.000 N). Per saldo zijn de lasten in 2027 lager zijn dan in 2026 (€ 178.000 V) doordat in 2026 sprake was van doorgeschoven lastenbudgetten vanuit 2025 voor nog uit te voeren projecten.

2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied

2C Aantrekkelijke kernen en buitengebied	Baten	Lasten	Saldo
2.1 Verkeer en vervoer	364	7.531	-7.167
2.2 Parkeren	0	53	-53
2.5 Openbaar vervoer	0	54	-54
5.5 Cultureel erfgoed	0	496	-496
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	113	4.906	-4.793
7.2 Riolering	4.930	3.662	1.268
7.3 Afval	5.658	4.964	694
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	687	544	142
Totaal	**11.752**	**22.211**	**-10.459**

2.1 Verkeer en vervoer

2C - 2.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	6.494	6.525	7.531	7.950	7.968	7.831
Totaal baten	491	380	364	364	364	364
Saldo	**-6.003**	**-6.144**	**-7.167**	**-7.586**	**-7.604**	**-7.466**

+ = ruimte; - = geldvraag

Investeringen in wegen (lasten € 545.000 N)
Reconstructie van wegen valt niet onder onderhoud aan wegen, op die investeringen schrijven we af in een aantal jaar. Doordat we meer van dergelijke investeringen in wegen doen, zijn de kapitaallasten verder verhoogd.

Meer wegenonderhoud (lasten € 400.000 N)
Het besluit om de inhaalslag voor het wegonderhoud tijdelijk te vertragen leverde in 2025 en 2026 een jaarlijkse besparing op van € 300.000, die vanaf 2027 vervalt en de uitgaven voor wegonderhoud weer stijgen. Daarnaast is extra budget beschikbaar voor het onderhoud van civiele kunstwerken, zoals bruggen en duikers. In 2027 is hiervoor € 50.000 meer beschikbaar dan in 2026.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

2.2 Parkeren

2C - 2.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	22	216	53	53	53	52
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-22**	**-216**	**-53**	**-53**	**-53**	**-52**

Afwaardering van grond (lasten € 191.000 V)
In 2026 is strategische grond aangekocht in Vorden, waarvan de waarde werd afgewaardeerd naar de agrarische waarde. Dit gaf in 2026 een hogere afschrijvingslast.
Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

2.5 Openbaar vervoer

2C - 2.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	49	52	54	54	54	54
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-49**	**-52**	**-54**	**-54**	**-54**	**-54**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

5.5. Cultureel erfgoed

2C - 5.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	489	454	496	514	547	568
Totaal baten	34	0	0	0	0	0
Saldo	**-456**	**-454**	**-496**	**-514**	**-547**	**-568**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

2C - 5.7	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	4.633	4.813	4.906	4.844	4.777	4.770
Totaal baten	198	119	113	132	73	73
Saldo	**-4.435**	**-4.694**	**-4.793**	**-4.712**	**-4.704**	**-4.697**

Gewijzigd bomen- en groenonderhoud (lasten € 25.000 N)
Vanuit de Perspectiefnota 2026 kwam er aanvullend budget beschikbaar voor het vervangen van laanbomen, wat verder oploopt in 2027 (met € 125.000). Daarnaast werd besloten om vanaf 2027 het budget voor de reconstructie van groenvlakken te verlagen.
Overige verschillen, waaronder gestegen kapitaallasten van het materieel van de buitendienst, komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

7.2 Riolering

2C - 7.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.418	3.187	3.662	3.746	3.773	3.841
Totaal baten	4.584	4.608	4.930	4.930	4.930	4.930
Saldo	**1.166**	**1.421**	**1.268**	**1.185**	**1.157**	**1.089**

Nieuw Watertakenplan vraagt meer investeringen (lasten € 495.000 N)
Als gevolg van het nieuwe Watertakenplan (vastgesteld januari 2026) nemen de kapitaallasten toe. Daarvoor wordt ook de rioolheffing verhoogd.

Verhoging rioolheffing (baten € 405.000 V)
Door het vastgestelde watertakenplan (januari 2026) stijgt de rioolheffing met € 10 per aansluiting naast de normale indexatie.
Overige verschillen, waaronder de beëindiging van de afkoppelsubsidie (lasten € 50.000 V), komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

2C - 7.3	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	4.086	3.715	4.964	4.368	4.376	4.361
Totaal baten	5.078	4.647	5.658	5.043	5.041	5.001
Saldo	**992**	**932**	**694**	**674**	**665**	**640**

Dienstverleningsovereenkomst Circulus vraagt meer budget (lasten € 587.000 N)
Circulus heeft de kosten van de dienstverleningsovereenkomst herijkt en geïndexeerd, waardoor de kosten toenemen.

7.3 Afvalstoffenheffing (baten € 1 mln V)
Tegenover stijgende kosten voor afvalinzameling en -verwerking staat een gelijke verhoging van de opbrengst via de inning van de afvalstoffenheffing. Dat het lager is, komt door de bijdrage vanuit de voorziening Afvalstoffenheffing tariefegalisatie.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

2C - 7.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	478	502	544	545	533	532
Totaal baten	593	670	687	709	716	725
Saldo	**115**	**168**	**142**	**164**	**183**	**193**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1) zijn er geen bijzonderheden te melden.

3A Bestuur en inwonerparticipatie

3A Bestuur en inwonerparticipatie	Baten	Lasten	Saldo
0.1 Bestuur	0	2.769	-2.769
0.2 Burgerzaken	898	2.306	-1.409
Totaal	**898**	**5.075**	**-4.177**

0.1 Bestuur

3A - 0.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.601	2.752	2.769	2.782	2.797	2.857
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	**-3.600**	**-2.752**	**-2.769**	**-2.782**	**-2.797**	**-2.857**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1.) zijn er geen bijzonderheden te melden.

0.2 Burgerzaken

3A - 0.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	2.064	2.058	2.306	2.262	1.887	1.887
Totaal baten	810	819	898	780	388	388
Saldo	**-1.253**	**-1.240**	**-1.409**	**-1.481**	**-1.499**	**-1.499**

Effecten verlengingsperiode rijbewijzen en reisdocumenten (€ 100.000 N)
In 2027 hebben we voor het laatst te maken met de hogere inkomsten voor rijbewijzen en reisdocumenten vanwege het grote aantal inwoners dat 10 jaar geleden hun documenten vernieuwde. Hiertegenover staan hogere lasten voor personeel.
Overige verschillen , komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

3B Veiligheid en dienstverlening

3B Veiligheid en dienstverlening	Baten	Lasten	Saldo
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2	3.305	-3.302
1.2 Openbare orde en veiligheid	75	1.053	-978
Totaal	**77**	**4.358**	**-4.280**

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

3B - 1.1	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	3.005	3.199	3.305	3.371	3.370	3.391
Totaal baten	0	2	2	2	2	2
Saldo	**-3.005**	**-3.197**	**-3.302**	**-3.368**	**-3.368**	**-3.389**

Bijdrage voor VNOG stijgt (lasten € 196.000 N)
Naar aanleiding van de vastgestelde begroting van de VNOG is de gemeentelijke bijdrage bijgesteld en neemt de bijdrage aan de VNOG toe.

Prjoject aanpak natuurbrand (lasten € 60.000 V)
Het Ministerie van LVVN stelde eenmalig middelen beschikbaar voor het voorkomen en beperken van natuurbranden. Dit project wordt in 2026 uitgevoerd. In 2027 hebben we de lasten en de baten niet meer.

1.2 Openbare orde en veiligheid

3B - 1.2	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	910	1.033	1.053	1.043	1.041	1.040
Totaal baten	64	73	75	75	75	75
Saldo	**-846**	**-960**	**-978**	**-968**	**-966**	**-965**

Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1.) zijn er geen bijzonderheden te melden.

Overige onderdelen binnen financieel overzicht

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering	Baten	Lasten	Saldo
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	79.354	0	79.354
Totaal	**79.354**	**0**	**79.354**

Dividenden	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	580	5	575
Totaal	**580**	**5**	**575**

Lokale heffingen	Baten	Lasten	Saldo
0.61 OZB woningen	7.472	423	7.049
0.62 OZB niet-woningen	3.245	109	3.136
0.64 Belastingen overig	146	35	111
Totaal	**10.863**	**566**	**10.297**

Overige algemene dekkingsmiddelen	Baten	Lasten	Saldo
0.8 Overige baten en lasten	2.164	3.066	-902
Totaal	**2.164**	**3.066**	**-902**

Saldo financieringsfunctie rente	Baten	Lasten	Saldo
0.5 Treasury	-544	0	-544
Totaal	**-544**	**0**	**-544**

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

AU- 0.7	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	76.123	77.206	79.354	75.799	73.987	75.101
Saldo	**76.123**	**77.206**	**79.354**	**75.799**	**73.987**	**75.101**

De Meicirculaire geeft positief effect (baten € 2.148.000 V)
De Meicirculaire 2026 gaat uit van een hogere rijksbijdrage in 2027, die we grotendeels inzetten voor de loon- en prijsstijgingen omdat in deze circulaire ook de cmpensatie daarvoor zit. Meer over de Algemene uitkering leest u in Herkomst van dekkingsmiddelen (2.1).

0.5 Treasury dividend

DIV- 0.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	2	4	5	5	5	5
Totaal baten	533	502	580	580	580	580
Saldo	**530**	**498**	**575**	**575**	**575**	**575**

Hoger dividend (baten € 78.000 V)
BNG keerde in 2026 (over 2025) minder dividend uit dan in 2027 door hogere exploitatielasten en een lagere rentemarge.

0.61 OZB woningen

LOK- 0.61	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	497	404	423	423	423	423
Totaal baten	6.937	7.307	7.472	7.472	7.472	7.472
Saldo	**6.440**	**6.903**	**7.049**	**7.049**	**7.049**	**7.049**

OZB Woningen (baten € 165.000 V)
Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1.) zijn er geen bijzonderheden te melden.

0.62 OZB niet-woningen

LOK- 0.62	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	107	101	109	109	109	109
Totaal baten	3.111	3.154	3.245	3.245	3.245	3.245
Saldo	**3.004**	**3.053**	**3.136**	**3.136**	**3.136**	**3.136**

OZB niet-woningen (baten € 91.000 V)
Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1.) zijn er geen bijzonderheden te melden.

0.64 Belastingen overig

LOK- 0.64	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	33	22	35	35	35	35
Totaal baten	141	142	146	146	146	146
Saldo	**108**	**120**	**111**	**111**	**111**	**111**

Werkzaamheden waardering WOZ
Buiten de autonome ontwikkelingen (3.3.1.) zijn er geen bijzonderheden te melden.

0.8 Overige baten en lasten

OV.AD- 0.8	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	794	3.527	3.066	3.039	437	414
Totaal baten	1.776	2.041	2.164	2.137	1.486	1.486
Saldo	**982**	**-1.486**	**-902**	**-902**	**1.049**	**1.072**

Andere verdeling van vacatureruimte (lasten € 584.000 V)
We hebben de verdeling van de loonkosten over de diverse taakvelden gewijzigd, door de vacatureruimte ook op de primaire taken te begroten en niet langer hier centraal. Door deze

aangepaste verdelingssystematiek ontstaat in 2027 een verschuiving van formatieruimte (met bijbehorende kosten) naar programma's. Meer over de posten op dit taakveld leest u in Hoe komen we aan onze dekkingsmiddelen (2.1).

Penvoerderschap Datalab Go (budgettair neutraal)
We geven namens de Regio Achterhoek uitvoering aan de SPUK-regeling Datagedreven Achterhoek via het Regionaal Datalab Achterhoek. De uitvoering leidt in 2027 tot een stijging van de kosten met € 123.000. Deze kosten belasten we door aan de deelnemende Achterhoekse gemeenten, waardoor hier een even hoge bijdrage van die gemeenten tegenover staat.

0.5 Treasury rente

RENTE- 0.5	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	31.572	15.604	929	50	711	50
Totaal baten	35.505	18.545	1.921	1.166	1.846	1.812
Saldo	**3.933**	**2.942**	**992**	**1.116**	**1.135**	**1.762**

Stijging rentepercentage (baten € 1.253.000 V)
We rekenen aan de investeringen binnen de programma's en bedrijfsvoering rentelasten toe van 1,5%. In 2026 was dat percentage 0,25%.

Overhead

Overhead	Baten	Lasten	Saldo
0.4 Overhead	656	15.887	-15.231
Totaal	**656**	**15.887**	**-15.231**

0.4 Overhead

OV- 0.4	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	14.933	14.902	15.887	15.907	15.866	15.837
Totaal baten	514	460	656	666	666	666
Saldo	**-14.420**	**-14.442**	**-15.231**	**-15.240**	**-15.200**	**-15.171**

Meer budget voor opleiding en digitale middelen (lasten € 186.000 N)
We verwachten hogere opleidingskosten (112.000 N) en door de herziene dienstverleningsovereenkomst met ICT Doetinchem geven we meer uit voor informatiserings en automatiseringskosten (€ 88.000 N)

Besparing op abonnementen (lasten € 74.000 V)
Door scherper te kijken naar het aantal lopende abonnementen hebben we het budget naar beneden bijgesteld.

Nieuwe huurder in het gemeentehuis (baten € 183.000 V)
In 2026 werden de opbrengsten uit de verhuur met het vertrek van de ODA lager geraamd. Inmiddels is een nieuwe huurder gevonden. Hierdoor zijn de opbrengsten in 2027 hoger dan in 2026.

Overige verschillen komen door de autonome ontwikkelingen (3.3.1).

Wijzigingen reserves

Stortingen en onttrekkingen reserves	Baten	Lasten	Saldo
0.10 Mutaties reserves	1.921	929	992
Totaal	**1.921**	**929**	**992**

Gebruik van reserves

MR- 0.10	Real. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
Totaal lasten	31.572	15.604	929	50	711	50
Totaal baten	35.505	18.545	1.921	1.166	1.846	1.812
Saldo	**3.933**	**2.942**	**992**	**1.116**	**1.135**	**1.762**

In overeenstemming met het BBV worden alle stortingen en onttrekkingen verwerkt via de rekening van baten en lasten. In 2026 voegden we € 13,2 mln vanuit de Algemene reserve toe aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Daarnaast zorgen tussenrapportages voor hogere toevoegingen aan de reserves. Voor een overzicht van de onttrekkingen en stortingen aan de reserves verwijzen we naar Gebruik van reserves per programma (hoofdstuk 3.5).

3.3. Onze financiële positie voor 2027-2030

3.3.1. De financiële ontwikkelingen leggen we uit

Wat is vandaag ons begrotingsbeeld

Ontwikkeling financiële positie	2027	2028	2029	2030
Beeld voor kaderbrief 2027-2030	*-1.681*	*-4.102*	*-3.634*	*-2.489*
Decembercirculaire 2026	-3	28	26	25
Autonome ontwikkelingen volgens kaderbrief	-766	-780	-779	-976
Beeld in kaderbrief 2027-2030 (raad juli)	*-2.449*	*-4.854*	*-4.387*	*-3.441*
Meerjarige effecten 1e tussenrapportage 2026	2.076	1.418	1.429	1.429
Vrije ruimte Meicirculaire 2026	269	399	194	257
Beeld na Meicirculaire 2026 (raad juli)	**-104**	**-3.038**	**-2.763**	**-1.755**
Uitgangspunten (autonome ontwikkelingen na kaderbrief)	-374	-35	-67	129
Aanpassingen programmabegroting 2027	***374***	***35***	***67***	***-129***
Beeld Programmabegroting 2027-2030	**270**	**-3.002**	**-2.696**	**-1.884**

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

Om aan te sluiten bij informatie die we geven over de kostensoorten zoals personeel, sociale uitkeringen of afschrijvingen (verderop bij '3.7.1 We volgen welke kosten we maken'), beginnen we hier met het begrotingsbeeld vanaf de Kaderbrief 2027-2030. Dat beeld tonen we ook in de Inleiding (1.1). In juli 2026 kreeg u via de actieve informatievoorziening over de Meicirculaire 2026 de laatste stand van zaken over onze financiële positie. Het effect van die circulaire ziet u hierboven bij 'Beeld na Meicirculaire 2026'.

Volgens de uitgangspunten (bijlage 4.3) in de Kaderbrief passen we de begroting aan op basis van autonome ontwikkelingen. Dat houdt in dat we de bestaande budgetten wijzigen voor indexeringen, verbonden partijen, contracten en investeringslasten. Dankzij extra geld uit de Meicirculaire 2026 kregen we meer ruimte in de begroting (€ 269.000 V). De rest van de extra middelen vanuit het rijk gebruiken we om loon- en prijsstijgingen te compenseren. U hebt inmiddels ook de 2e Tussenrapportage 2026 ontvangen. Hierover neemt uw raad een besluit in dezelfde raadsvergadering. De gevolgen voor 2027 en verder verwerken we in deze programmabegroting via de 1e begrotingswijziging 2027.

Geen beleidsvoorstellen in deze programmabegroting
We streven altijd naar een programmabegroting die meerjarig sluitend is. In de programmaplan ('beleidsrijke programmabegroting') 2027-2030, dat uw raad in december 2026 bespreekt, staan onze beleidsvoorstellen voor de toekomst. We verwerken die voorstellen vervolgens in deze programmabegroting via de 1e begrotingswijziging 2027.

We doen alleen aanpassingen door uitgangspunten te volgen

In onderstaand overzicht staan de wijzigingen in budgetten na de Kaderbrief 2027-2030 en de Meicirculaire 2026:

Autonome aanpassingen 2026-2029	2027	2027	2028	2029
Indexering prijzen (uitgaven en inkomsten)	*-1.046*	*-1.051*	*-1.052*	*-1.045*
Indexering salarissen	*-980*	*-980*	*-980*	*-980*
A. Totaal effect actualisatie indexatie	-2.026	-2.031	-2.032	-2.025
A. Compensatie vanuit Algemene uitkering voor indexatie	2.170	2.001	1.956	1.960
B. Wijzigingen investeringsplan (na kaderbrief)	75	-136	-61	-160
C. Wijzigingen bijdragen samenwerkingsverbanden	-246	-264	-256	-341
Technisch: Raadsbesluiten na kaderbrief	-80	22	17	-7
- Visie recreatie en toerisme (mei 2026)	*-118*	*-8*	*0*	*-10*
- Stokhorsterpark Hummelo (mei 2026)	*38*	*30*	*17*	*3*
Technisch: Belastingopbrengsten	*482*	*444*	*444*	*444*
D. Totaal technische aanpassingen	401	466	461	437
Totaal (A t/m D)	**374**	**35**	**67**	**-129**

+ = minder uitgaven; - = meer uitgaven

A. Indexering en loonstijging

Het rijk vergoedt de kosten voor indexering en loonstijgingen via de Meicirculaire 2026. Bij het vaststellen van de vrije begrotingsruimte reserveren we altijd dit bedrag (€ 2,2 mln) voor deze compensatie. Het bedrag dat we niet reserveren (€ 269.000) hebben we al genoemd in de actieve informatievoorziening van juli 2026. De totale indexering kost uiteindelijk € 144.000 minder dan eerder gedacht.

B. Verloop van investeringen

We werkten de voorstellen voor de Investeringsagenda uit. De meeste kredietbedragen hebben een duidelijke bestemming en vanaf 2026 dekken we de afschrijvingslasten vanuit de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda. Wat in de Investeringsagenda zit, leest u verderop bij Investeringsagenda (3.3.4).
In deze programmabegroting ziet u dat de kosten voor (vervangings)investeringen voor 2027 dalen. Veel investeringen starten later dan gepland. Daardoor schuiven de lasten door naar latere jaren. We actualiseerden de kapitaallasten op basis van de Jaarstukken 2025.

C. Bijdragen verbonden partijen

Onze verbonden partijen vragen meer geld om loon- en prijsstijgingen te betalen. Zo heeft de VNOG € 196.000 extra nodig en de Omgevingsdienst vraagt € 320.000 extra.

D. Technische aanpassingen

1. We hebben twee raadsbesluiten verwerkt.
2. Bij het opstellen van de programmabegroting maken we op basis van de realisatiecijfers van het lopende jaar een inschatting over de belastingopbrengsten en die laten we als opbrengstijging afzonderlijk zien.

Risico's

De financiële situatie van Bronckhorst is gezond. Elk jaar bekijken we of maatregelen nodig zijn om risico's te beperken. We blijven aandacht houden voor risicomanagement.
In paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing (2.2.2) leest u hier meer over.

3.3.2. We volgen de incidentele baten en lasten

Baten en lasten beschouwen we als incidenteel wanneer ze de begroting gedurende niet meer dan drie opeenvolgende jaren beïnvloeden, waarbij de einddatum vastligt en ze niet strikt noodzakelijk zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken. We volgen hierbij het Gelders provinciaal toezichtskader ‘Kwestie van evenwicht’ en de provinciale handleiding ‘Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten’. Voor de provincie hoeven we in het overzicht niet expliciet aan te geven hoe we de incidentele lasten opvangen (in de exploitatie of uit de reserve). Tijdelijke geldstromen, waarvan de eindigheid vastligt, merken we ook als incidenteel aan. De toezichthouder gebruikt dit overzicht om te bepalen of onze financiële positie materieel sluitend is (in meerjarenperspectief). Voor de bepaling van dat beeld worden de incidentele baten en lasten namelijk buiten beschouwing gelaten.

De totalen staan ook in het overzicht van incidentele baten en lasten in hoofdstuk 2, de stelposten en taakstellingen laten we daar ook zien. De toelichting hierop doen we hier in de financiële begroting.

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 1 Samenleving	**105**	**55**	**0**	**0**
1A Armoedebestrijding	50	25		
1B Aanbesteding automatiseringsystemen sociaal domein	30	30		
1C Programma Migratie & Integratie	25			
Programma 2 Leefomgeving	**542**	**818**	**618**	**250**
2A Actualiseren nota grondbeleid	30			
2B Regiorotonde	200	200		
2C Herstel sloten	112	368	368	
2C Herstel laanbomen	200	250	250	250
Programma 4 Inwoner en bestuur	**-154**	**-60**	**0**	**0**
3A Rijbewijzen en reisdocumenten	-154	-60		
Bedrijfsvoering (dekkingsmiddelen en overhead)	**64**	**0**	**0**	**0**
OV Ondersteuning juridische procedures	64			
Saldo incidenteel (-/- = baten + = lasten)	**557**	**812**	**618**	**250**
Waarvan incidentele baten	*154*	*60*	*0*	*0*
Waarvan incidentele lasten	*711*	*873*	*618*	*250*
Saldo incidenteel (-/- = last)	**557**	**812**	**618**	**250**

Armoedebestrijding (tussenrapportage 2024)

Van het budget voor armoedebestrijding (Klijnsma-gelden) gebruiken we middelen in de jaren 2025-2028 voor het project Buitenschools Sport- en Cultuuraanbod voor kinderen. Zo kunnen alle kinderen, ook kinderen die opgroeien in een gezin met weinig inkomen, in aanraking komen met een divers sport- en cultuuraanbod. Hiermee geven we uitvoering aan het amendement van de PVDA en de CDA met als onderwerp 'Klijnsmagelden’ van 7 november 2019.

Aanbesteding automatiseringsystemen sociaal domein (begroting 2026)

Voor het waarborgen van juist en rechtmatig gebruik van automatiseringssystemen zijn investeringen nodig in controlemaatregelen. In het sociaal domein werken we al geruime tijd met dezelfde vakapplicaties van dezelfde leveranciers. Daarom starten we met de aanbesteding voor deze automatiseringssystemen en dat vraagt een externe projectleider voor de begeleiding bij het aanbestedings- en inkoopproces nodig.

Programma Migratie & Integratie (tussenrapportage 2-2025)

Voor het programma Migratie en Integratie (M&I) komt ieder jaar een eenmalig budget beschikbaar bij de tussenrapportage. Middelen die we niet gebruiken in een jaar schuiven we door naar een volgend jaar, vooral voor het thema huisvesting kennen we langlopende verplichtingen.

Winstnemingen grondexploitatie (MPO 2025)

Bij de vaststelling van het MPO 2026 in de raadsvergadering van 27 novemer 2025 is bepaald welke winstnemingen we vanuit de diverse grondexploitaties in een jaar verwachten.

Actualiseren nota grondbeleid (begroting 2026)

Het periodiek herzien en vaststellen van de Nota Grondbeleid vraagt om een capaciteit die er nu niet is.

Regiorotonde (begroting 2026)

In 2025 werkten we aan twee van de drie ‘rotondes’. Dit helpt om de doelen van de Regiorotonde te bereiken. In de programmabegroting 2026-2029 werkten we onderstaande hoofdlijnen uit naar resultaten:

1. Het maken van een begrijpelijk verhaal over de aanleiding en het doel van de Regiorotonde;
2. Onderzoek naar hoe de twee sporen (mestvergister/circulair werklandschap en energiegemeenschap) verder opgepakt kunnen worden;
3. Een sturend faciliterende rol van de gemeente voor het programma van de Regiorotonde en per spoor/project duidelijkheid realiseren vooraf over de rol van de gemeente.

Om succesvol te zijn, hebben we van 2026 tot en met 2028 elk jaar € 200.000 nodig. Dit geld is voor personeel (projectleider en programmasecretaris) en een deel voor onderzoeksbudget.

Herstel sloten (begroting 2026)

Op veel plekken in onze gemeente was er de afgelopen winters wateroverlast. De sloten konden het water niet afvoeren. Op 120 plekken is de situatie zo urgent dat we dit in 2026 en 2027 aanpakken. We moeten de opslag verwijderen en het slootprofiel herstellen. Ook moeten we het maaibeheer van de sloten en de bermen aanpassen om toekomstige problemen te voorkomen. Het herstellen van de urgente locaties kost € 246.000 (verdeeld over 2026 en 2027).

Herstel laanbomen (begroting 2026)

Door de droge zomers en daarna de natte winters gaan veel laanbomen binnen vijf jaar dood of worden gevaarlijk. Daarom grijpen we we snel in. Om kaalslag te voorkomen, vervangen we op tijd laanbomen. Op vier plekken is de situatie urgent. Op nog 24 plekken moet dit binnen vijf jaar gebeuren. De kosten hiervoor zijn € 200.000 in 2026, oplopend naar € 250.000 vanaf 2028.

Rijbewijzen en reisdocumenten (programmabegroting 2025)

In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Er is een nieuwe cyclus ontstaan door invoering van de langere geldigheidsduur, we verwachten dat volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument aanvroegen, vanaf 2024 een nieuw document aanvragen. Deze piek duurt tot 2029.

Procederen in civiele zaken (begroting 2024)

In het civiele recht is procesvertegenwoordiging door een advocaat ook verplicht voor een bestuursorgaan. De aard van de voorschriften in het civiele procesrecht zijn anders dan die in het publiekrecht. We zien de laatste jaren een sterke toename aan procedures in het civiele recht en meer dan voorheen moeten we doorprocederen tot aan de hoogste rechter. Voor die procedures willen we deskundigheid inhuren.

3.3.3. We volgen de stelposten en taakstellingen

Overzicht stelposten 2027-2030

Het rijk noemt maatregelen waarmee de kosten voor de gemeenten verlaagd worden, maar de noodzakelijke maatregelen om dat ook te realiseren in beleid, zijn nog niet uitgewerkt. Daarmee bevatten de circulaires budgetwijzigingen waarvan de uitkomst nog onzeker is. Wanneer we kiezen om stelposten op te nemen in de begroting, bijvoorbeeld voor jeugdzorg of onderuitputting, wil de provincie die gebundeld in een totaaloverzicht zien in onze begroting. We willen dit overzicht ook gebruiken voor de stelposten die we als gemeente zelf willen invoeren in de toekomst, bijvoorbeeld vanuit de beleidsrijke begroting die uw raad in december 2026 bespreekt en vaststelt. Dit vergroot het inzicht in de financiële positie en ondersteunt uw raad in uw kaderstellende en controlerende rol. Die punten staan in onderstaand overzicht.

Stelposten	Effect voor lasten/baten	2027	2028	2029	2030
1B Eigen bijdrage Jeugdzorg	L		388	391	391
1B Verkorting trajectduur	L		102	102	102
1B Wmo huishoudelijke hulp	L			1.951	1.974
1B Eigen bijdrage Wmo	L	-463	463	463	463
OV Onderuitputting lonen	L	0	0	0	0
OV Onderuitputting planning investeringen	L	0	0	0	0
Ontwikkeling aan lastenkant		**-463**	**953**	**2.907**	**2.930**
		376			
Ontwikkeling aan batenkant		**376**	**0**	**0**	**0**
Totaal stelposten (nieuw beleid)		**-87**	**953**	**2.907**	**2.930**
+ = minder uitgaven/meer inkomsten; - = meer uitgaven/minder inkomsten					

Eigen bijdrage en verkorting trajectduur Jeugdzorg (begroting 2026)

Vanaf 2028 neemt het rijk een financieel voorschot op de nog te nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen. Deze kortingen zijn voor het sturen op de trajectduur van jeugdhulptrajecten en de invoering van een eigen bijdrage in de jeugdzorg. We hebben dit budgettair neutraal in de begroting verwerkt omdat het realiseren van deze uitwerking en wetgeving onder de verantwoordelijkheid van het rijk valt.

Wmo huishoudelijke hulp (begroting 2026)
In het coalitieakkoord van kabinet Jetten is een maatregel opgenomen waarbij de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening vanaf 1 januari 2029 wordt geschrapt. Voor de inwoners die niet in staat zijn de huishoudelijke hulp zelf te regelen, blijft deze taak bij de gemeente en voor dit vangnet worden jaarlijks middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Het blijft onzeker hoe dit vangnet eruit komt te zien en wie hiervan gebruik kan maken. Als gevolg hiervan kunnen gemeenten nog niet inzichtelijk maken wat de daadwerkelijke financiële gevolgen zijn van het nieuwe beleid. We mogen hiervoor een stelpost opnemen waardoor deze maatregel een budgetneutraal effect op de begroting heeft. Zodra bij de programmabegroting 2028 meer bekend is over de beleidsmatige invulling, maken we een reële raming van de financiële gevolgen. Hierin volgen we het begrotingsadvies 2027-2030 van de VNG.

Eigen bijdrage Wmo (begroting 2027)
Het kabinet is van plan om een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren voor een aantal voorzieningen binnen de Wmo 2015, namelijk voor de voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt. Het rijk verwacht dat de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage de druk op het gebruik van Wmo-voorzieningen verlaagt. Daardoor zou de Wmo voor gemeenten langer betaalbaar blijven. Vorig jaar werd de ingangsdatum van deze bijdrage verschoven naar 1 januari 2027. Het kabinet heeft besloten de ingangsdatum verder te verschuiven naar 1 januari 2028 en voor 2027 de gemiste inkomsten vanwege de eigen bijdrage eenmalig toegevoegd aan het gemeentefonds. We ramen deze inkomsten ook vanaf 2028. Dit mag van de provincie wanneer de raming een onderbouwing kent.

Overigen
In het overzicht staat ook de onderuitputting genoemd. Hiervoor kennen we nu nog geen stelposten in de begroting, mogelijk volgen ze wel vanuit de beleidsrijke begroting die uw raad in december 2026 bespreekt en vaststelt.
Daarnaast is in de Meicirculaire 2026 het bedrag voor CDOKE gepubliceerd waarop gemeenten kunnen rekenen voor het aankomende jaar. Gemeenten mogen dit bedrag volledig opnemen als structureel dekkingsmiddel voor 2027 en wat zij in 2027 ontvangen aan basisfinanciering voor de klimaat- en energiegelden voor de jaren vanaf 2028. Daarbij is het belangrijk dat zowel de baten als de aan de middelen verbonden lasten opgenomen worden. Voor Bronckhorst gaat het alleen om de basisfinanciering, dit bedrag krijgen we ook in 2027, maar hebben we nog niet voor de jaren erna opgenomen.

Ruimte binnen BCF-plafond (begroting 2027)
Gemeenten kunnen in de ramingen in hun begroting en meerjarenraming rekening houden met de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds (BCF). Afgesproken is dat de laatste gerealiseerde ruimte onder het BCF-plafond de maximaal toegestane ruimte is die gemeenten mogen ramen in hun begroting en meerjarenraming. Deze gerealiseerde ruimte is bekendgemaakt in de Meicirculaire 2026 en dat is de definitieve afrekening van de ruimte onder het BCF-plafond van het jaar 2025.

Overzicht taakstellingen

Om het inzicht in de financiële positie te vergroten, volgen we eventuele taakstellingen op dezelfde wijze als stelposten. Nu staan hier nog geen maatregelen, mogelijk volgen ze al wel vanuit de beleidsrijke begroting die uw raad in december 2026 bespreekt en vaststelt.

3.3.4. Investeringsagenda

We blijven investeren in onderwijs, sport, leefbaarheid en bedrijventerreinen. We spraken af dat we uw raad betrekken bij concrete voorstellen. Ook volgen we de bestedingen en letten we op de inzet van begrotingsruimte en de bestemmingsreserve.

We geven de ontwikkeling in onderstaand overzicht als volgt weer:
- Besloten: projecten die klaar zijn of al lopen of waarover uw raad al een besluit nam.
- Voorgenomen: projecten die we als college binnenkort willen uitvoeren.
- Beschikbaar: bedrag voor projecten die we op lange termijn willen doen (€ 3 mln).

Omschrijving	Besloten	Voorgenomen	Invest. bedrag
Vorden			
VO Vorden	10.700	0	10.700
Herinrichting Dorpstraat Vorden	150	0	150
Verduurzamen sporthal 't Jebbink	1.500	0	1.500
Zelhem			
IHP Nieuwbouw scholen Zelhem	600	12.400	13.000
Verduurzamen sporthal De Pol	630	4.370	5.000
Bloemenbuurt Zelhem	550	0	550
Herinrichting markt en parkje Zelhem	1.900	0	1.900
Herinrichting Smidsstraat / Magnoliaweg Zelhem	1.000	0	1.000
Halle			
IHP Nieuwbouw school Halle	3.265	0	3.265
Steenderen			
Oltmanstraat Steenderen	700	0	700
Marktplein Steenderen	875	0	875
Herinrichting Burg. Smitstraat	600	0	600
Hengelo			
Verduurzamen sporthal De Kamp	1.500	0	1.500
Keijenborg			
MFA Bronckhorst Midden - parkeerplaats	125	0	125
Drempt / Achter-Drempt / Laag Keppel			
Fietsstroken Drempt / Laag Keppel	250	0	250
Zomerweg Achter-Drempt	1.300	0	1.300
Toldijk			
Buitenplanse speelvoorziening Toldijk	75	0	75
Uitbreiding en revitaliseren bedrijventerreinen	0	1.500	1.500
Totaal bekende ambities Investeringsagenda	**25.720**	**18.270**	**43.990**
Vrijgemaakt voor kapitaallasten Investeringsagenda			46.972
Beschikbaar voor projecten			**2.982**

We betalen de Investeringsagenda volledig uit de reserves

We betalen de Investeringsagenda volledig uit onze reserves. We volgen de bestedingen via de programmabegroting en de jaarstukken. Daarbij letten we goed op hoe we de bestemmingsreserve inzetten.

3.4. Investeringsplan

Voor de begroting maken de lasten van de vervangingsinvesteringen deel uit van de geautoriseerde budgetten per programma. De investeringen van de Investeringsagenda hebben niet die directe goedkeuring voor uitvoering. Voor ieder voorstel van de Investeringsagenda ontvangt u van ons een afzonderlijk raadsvoorstel met de uitwerking van die opgave en de totale financiering daarvan. In de programmabegroting en in de jaarstukken maken we duidelijk hoe de Investeringsagenda (3.3.4) zich ontwikkelt.

Deel-progr.	Omschrijving	Invest. bedrag	T.l.v voorz.	Netto invest.	Jaar	Afschr. term.	Kapitaallasten per jaar			
							2027	2028	2029	2030
2C	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2027; afschrijvingslast in 2028)	16		16	2027	1	0	16	0	0
2C	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2028; afschrijvingslast in 2029)	16		16	2028	1	0	0	16	0
2C	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2029; afschrijvingslast in 2030)	16		16	2029	1	0	0	0	16
2C	IP materieel buitenruimte < € 10.000 (2030; afschrijvingslast in 2031)	16		16	2030	1	0	0	0	0
2C	IP materieel buitenruimte 2027	1.087		1.087	2027	div.	8	118	116	115
2C	IP materieel buitenruimte 2028	114		114	2028	div.	0	1	15	15
2C	IP materieel buitenruimte 2029	102		102	2029	div.	0	0	1	16
2C	IP materieel buitenruimte 2030	371		371	2030	div.	0	0	0	3
2C	Reconstructies wegen 2027	400		400	2027	20	3	26	26	25
2C	Reconstructies wegen 2029	400		400	2029	20	0	0	3	26
2C	Reconstructies wegen 2030	400		400	2030	20	0	0	0	3
2C	Reconstructies wijken 2029	1.000		400	2029	20	0	0	8	65
2C	Reconstructies wijken 2030	1.000		400	2030	20	0	0	0	8
2C	IP Riolering 2027	4.430	606	3.824	2027	div.	33	199	197	195
2C	IP Riolering 2028	2.417	650	1.767	2028	div.	0	13	90	89
2C	IP Riolering 2029	3.355	650	2.705	2029	div.	0	0	20	128
2C	IP Riolering 2030	6.135	650	5.485	2030	div.	0	0	0	41
2C	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2027	506		506	2027	10	4	58	57	57
2C	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2028	88		88	2028	10	0	1	10	10
2C	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2029	159		159	2029	10	0	0	1	18
2C	Ondergrondse inzamel voorzieningen 2030	44		44	2030	10	0	0	0	0
3A	Meubilair raadszaal	80		80	2029	10	0	0	1	9
3A	Meubilair kamer wethouders	20		20	2029	10	0	0	0	2
3A	Laptops raads- en commissieleden	35		35	2030	4	0	0	0	0
Totaal vervangingsinvesteringen		**22.207**	**2.556**	**18.451**			**48**	**431**	**561**	**841**

3.5. Gebruik van reserves per programma

De Algemene reserve zetten we in voor investeringen die bijdragen aan onze doelen. Voor de inhoudelijke toelichting op de omvang van de Algemene reserve verwijzen we naar de toelichting op de balanspositie (3.6). De projecten met een bijdrage uit de Algemene reserve voldoen aan de bestedingscriteria volgens de nota Reserves en voorzieningen Bronckhorst.

Hieronder leest u hoeveel kosten we dekken met een bijdrage vanuit de Algemene reserve of bestemmingsreserves en hoe ze over de programma's zijn verdeeld:

Omschrijving	AR/BR*	2027	2028	2029	2030
Algemene reserve	AR	931	53	21	0
Bestemmingsreserve	BR	61	1.063	1.114	1.763
Saldo wijziging reserves		**992**	**1.116**	**1.135**	**1.763**

Programma 1 Samenleving

Omschrijving	AR/BR*	2027	2028	2029	2030
Minima	BR	4			
Saldo wijziging reserves		**4**	**0**	**0**	**0**

Programma 2 Leefomgeving

Omschrijving	AR/BR*	2027	2028	2029	2030
Berekende winstnemingen grondexploitaties	AR	9	28	21	
Bijdragen bovenwijkse voorzieningen	BR	-408	-55	-716	-55
Bestemmingen bovenwijkse voorzieningen	BR	31	81	81	81
Tussentijdse resultaatbestemmingen	AR	417	25		
Saldo wijziging reserves		**49**	**79**	**-614**	**26**

Bedrijfsvoering (incl. dekkingsmiddelen)

Omschrijving	AR/BR*	2027	2028	2029	2030
Bestemmingen investeringsagenda (afschrijvingen)	BR	749	847	1.559	1.559
Toevoeging bestemmingsreserve loods werf	AR	505			
Toevoeging bestemmingsreserve loods werf	BR	-505			
Huisvesting gemeentehuis en werf	BR	190	190	190	178
Saldo wijziging reserves		**939**	**1.037**	**1.749**	**1.737**

3.6. De balans in het kort

Balansprognose

De geprognosticeerde balansposities, aan het einde van een kalenderjaar, staan in het volgende overzicht:

Activa	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vaste activa						
Materiële vaste activa	75.341	85.846	93.090	107.980	114.174	117.208
Financiële vaste activa	11.773	11.678	11.678	11.538	11.507	11.434
Vlottende activa						
Grondexploitaties (voorraden)	2.089	4.218	1.685	774	630	438
Rekening-courantverhouding met het Rijk	14.135	0	0	0	0	0
Vorderingen op openbare lichamen	7.112	5.700	5.700	5.700	5.700	5.700
Overige vorderingen	3.435	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Liquide middelen	270	250	250	250	250	250
Overlopende activa	5.713	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal	**119.868**	**116.192**	**120.903**	**134.741**	**140.761**	**143.530**

Passiva	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Eigen vermogen						
Algemene reserve	39.833	19.046	18.115	18.061	18.040	18.040
Bestemmingsreserves	37.263	55.110	55.049	53.990	52.876	51.134
Voorzieningen	13.187	11.051	11.593	8.520	8.314	8.443
Vaste schulden						
Leningportefeuille	8.532	6.261	5.544	4.867	4.271	3.854
Waarborgsommen	8	8	8	8	8	8
Financieringsbehoefte (aan te trekken leningen)	0	2.712	8.090	26.290	33.747	38.046
Vlottende passiva						
Overige schulden	7.666	8.000	7.500	7.000	6.500	6.000
Overlopende passiva						
Verplichtingen	3.374	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Voorschotbedragen specifiek bestedingsdoel	10.005	11.005	12.005	13.005	14.005	15.005
Totaal	**119.868**	**116.192**	**120.903**	**134.741**	**140.761**	**143.530**

Toelichting balans, activazijde

Vaste activa

We verdelen de vaste activa in materiële en financiële activa. Bij de materiële vaste activa horen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Bij de financiële vaste activa gaat het om kapitaalverstrekkingen en uitgeleende bedragen aan verbonden partijen en andere leningen, zoals duurzaamheidsleningen en personeelshypotheken.

Economisch nut of maatschappelijk nut
Een investering heeft economisch nut als we het kunnen verkopen, als het geld oplevert of als het verhandelbaar is. Denk bijvoorbeeld aan gebouwen of voertuigen.
Een investering heeft maatschappelijk nut als het gaat om voorzieningen in de openbare ruimte die we niet kunnen verkopen. Voorbeelden zijn wegen, bruggen en openbaar groen.

Ontwikkeling van vaste activa
In deze programmabegroting nemen we verschillende investeringen mee. We rekenen met de investeringen waarvoor we tot en met 2026 krediet hebben, de vervangingsinvesteringen en de plannen uit de Investeringsagenda. U vindt de investeringen en de bijbehorende kapitaallasten in de Investeringsagenda (3.3.4) en het Investeringsplan (3.5). We verwerken kapitaallasten in de ramingen van de programma's. Vervangingsinvesteringen in riolering en afval betalen we uit de daarvoor gevormde voorziening. De investeringen van de Investeringsagenda uit de gelijknamige bestemmingsreserve.
Op basis van de Investeringsagenda, het vervangingsplan en de beschikbare kredieten tot en met 2026 investeren we de komende jaren in totaal € 42 mln. Bij de financiële activa verwerken we de aflossingen van leningen.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa zetten we bezittingen die we binnen een jaar ('vlot') gebruiken of omzetten in geld. Denk aan voorraden, vorderingen en liquide middelen. Vlottende activa verschillen van vaste activa, omdat we vaste activa langer dan een jaar in bezit houden.

Voorraden kavels
De gepresenteerde waarde heeft betrekking op de grondexploitaties.

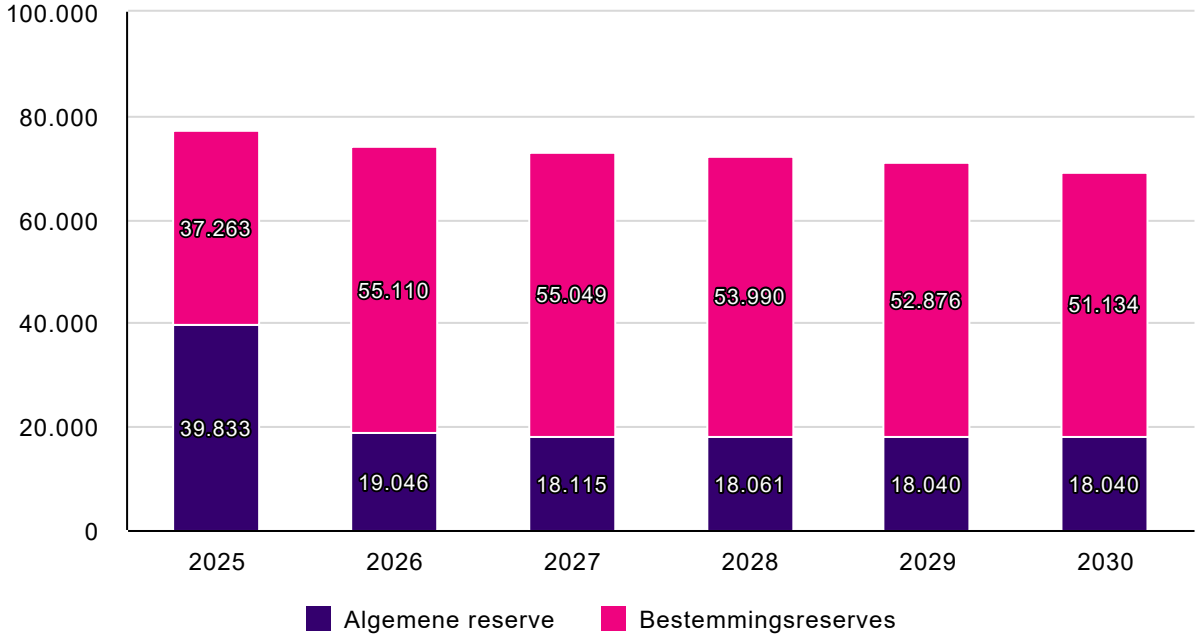
Rekening-courantverhouding met het rijk
De rekening-courantverhouding laat zien hoeveel geld we overhouden (financieringsoverschot). Wanneer we meer geld hebben dan nodig om ons bezit te financieren, moeten we dit overschot beleggen bij het Rijk via 'schatkistbankieren'.
Door nieuwe investeringen, de uitvoering van de Investeringsagenda en het gebruik van de Algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen, houden we geen geld over. We verwachten vanaf 2027 geld te gaan lenen.

Vorderingen op openbare lichamen, overige vorderingen, liquide middelen en overlopende activa
Voor deze balansprognose gebruiken we stelposten voor een aantal onderdelen. We baseren de cijfers op de meest recente Jaarstukken (2025).

Toelichting passiva, passivazijde

Eigen vermogen

Reserves

Ontwikkeling reserves in 2027

Specificatie reserves	Saldo begin jaar	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Saldo einde jaar
Algemene reserve	19.046	15	946	18.115
Algemene reserve	**19.046**	**15**	**946**	**18.115**
Minima	4		4	0
Bovenwijkse voorzieningen	2.683	408	31	3.060
Investeringsagenda kapitaallasten	46.263	0	749	45.515
Structurele inzet Oekraïnse ontheemden	1.684			1.684
Realisatiestimulans woningbouw/grondexploitaties	532			532
Gemeentehuis	3.943	505	190	4.258
Bestemmingsreserves	**55.110**	**913**	**974**	**55.049**
Totaal reserves	**74.155**	**929**	**1.921**	**73.164**

Algemene reserve

We gebruiken de Algemene reserve om onverwachte tegenvallers op te vangen. Daarnaast zoeken we, binnen de verslaggevingsregels, naar goede manieren om de reserve in te zetten voor blijvende meerwaarde voor Bronckhorst. U leest hier meer over in de paragraaf Financiering (2.2.4) en bij de Investeringsagenda (3.3.4).

Bestemmingsreserves

Dit deel van ons eigen vermogen gebruiken we voor een specifiek doel. De bestemmingsreserves zijn minder vrij te besteden dan de Algemene reserve. We kunnen de bestemming wel altijd aanpassen als dat nodig is.

Minima

We gebruiken deze reserve om inwoners eenmalig te helpen bij onverwachte kosten. Dit doen we alleen als zij geen gebruik kunnen maken van bestaande regelingen, zoals de bijstand. Na 2027 is de bestemmingsreserve leeg.

Bovenwijkse voorzieningen
Bij ruimtelijke plannen die extra ruimte vragen, vragen we een bijdrage van de aanvrager. Dit doen we op basis van de Nota Bovenwijkse voorzieningen (zie in Paragraaf Grondbeleid, 2.2.7). We storten deze bijdragen in een aparte bestemmingsreserve met dezelfde naam. Met deze reserve betalen we uitgaven die buiten het directe projectgebied vallen. In februari 2023 werd het exploitatieplan vastgesteld, inclusief het kostendekkingsplan.

Kapitaallasten Investeringsagenda
Bij de Programmabegroting 2021–2024 besloten we om de bestemmingsreserve Kapitaallasten Investeringsagenda te vormen. Om beter inzicht te krijgen en de reserve goed te kunnen volgen, hebben we de reserve gesplitst; één waarvoor de bestemming is vastgelegd op basis van besluiten en één waarop besluitvorming nog moet plaatsvinden. De laatste reserve geeft de ruimte aan die er nog is voor toekomstige investeringsbesluiten. Uit de reserve kapitaalslasten bestemd dekken we de volledige afschrijvingslasten. Met deze bestemmingsreserves betalen we voor toekomstige opgaven van Bronckhorst. U leest meer over het gebruik van deze reserves bij Paragraaf Financiering (2.2.4) en Investeringsagenda (3.3.4).

Structurele inzet Oekraïnse ontheemden
De bestemmingsreserve is bedoeld voor de structurele inzet en huisvesting van ontheemden uit de Oekraïne. Als gemeente voldoen we aan de wettelijke taakstelling en hebben we de opvang van Oekraïense ontheemden effectief en efficiënt ingericht, waardoor beschikbare rijksmiddelen niet volledig worden benut. Door deze middelen onder te brengen in een bestemmingsreserve kunnen ze ook in toekomstige jaren doelgericht worden ingezet voor de verdere ontwikkeling van duurzame huisvesting en fysieke voorzieningen.

Realisatiestimulans woningbouw/grondexploitaties
Vanuit de Jaarstukken 2025 is de verwachte opbrengst uit de realisatiestimulans bestemd voor deze bestemmingsreserve Realisatiestimulans woningbouw/grondexploitaties. De middelen gebruiken we voor de versnelling van woningbouw en kan onder andere worden ingezet ter ondersteuning van grondexploitaties en andere maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de woningbouwopgave. De realisatiestimulans draagt bij aan het behalen van de ambities uit de woondeal.

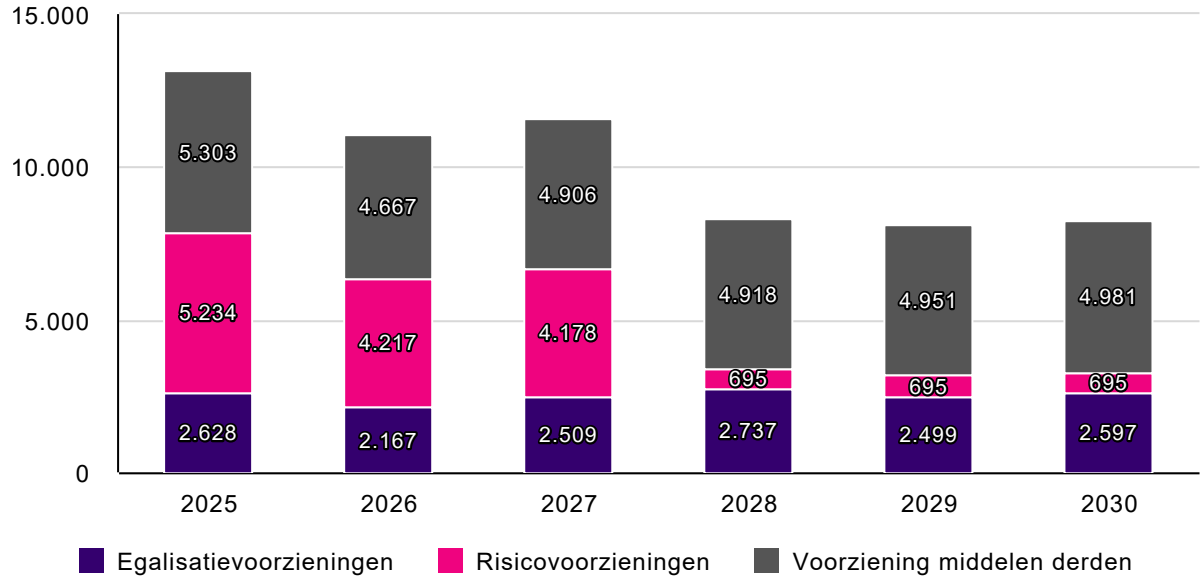
Gemeentehuis
We hebben deze reserve gevormd met geld uit de verkoop van de oude gemeentehuizen en de werkplaats in Hengelo. We gebruiken de reserve om (deels) de kapitaallasten van het gemeentehuis en de gemeentewerf te betalen. Elk jaar komt een deel van de reserve vrij en gebruiken we dat voor de exploitatie.
Daarnaast hebben we twee derde van de IZA-middelen (een kapitaaluitkering van de zorgverzekering) in deze reserve gestort. We gebruiken dat geld voor de kapitaallasten van personeelsvoorzieningen in de panden. Wij onttrekken in 2027 een bedrag uit de algemene reserve om de verhuizing van de werf in Zelhem naar de werf in Hengelo mogelijk te maken, zodat de woningbouwontwikkeling van Zelhem 't Loo kan doorgaan.

Voorzieningen

In Bronckhorst kennen we drie soorten voorzieningen. Voorzieningen hebben we voor verplichtingen en voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Ontwikkeling voorzieningen in 2027

Specificatie voorzieningen	Saldo begin jaar	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Saldo einde jaar
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	2.019	621	280	2.360
Onderhoud sportaccommodaties	148	348	348	148
Egalisatievoorzieningen	**2.167**	**969**	**628**	**2.509**
Wethouders pensioen vóór herindeling	1.094		99	995
Pensioen wethouders	3.123	126	65	3.184
Risicovoorzieningen	**4.217**	**126**	**164**	**4.178**
Re-integratietrajecten	120			120
Rioolheffing, vervangingsinvesteringen	0	650	650	0
Rioolheffing, tariefegalisatie	433			433
Afvalstoffenheffing, vervangingsinvesteringen	14			14
Afvalstoffenheffing, tariefegalisatie	1.025	188		1.213
Afkoop onderhoud graven	2.935	402	351	2.985
Verlofsparen	141			141
Voorziening middelen derden	**4.667**	**1.240**	**1.001**	**4.906**
Totaal voorzieningen	**11.051**	**2.335**	**1.793**	**11.593**

Egalisatievoorzieningen

Met een egalisatievoorziening bouwen we een buffer op voor kosten die we pas later verwachten. Deze kosten horen bij de normale bedrijfsvoering, maar kunnen in bepaalde jaren ineens hoger uitvallen. Met de voorziening vangen we zulke pieken op.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties

We hebben een voorziening voor de jaarlijkse onderhoudskosten van gemeentelijke gebouwen en sportaccommodaties. We berekenen de stortingen op basis van het onderhoudsplan. Die stortingen zijn het gemiddelde van het bedrag dat we nodig hebben in de gekozen onderhoudsperiode. De berekeningen komen uit de onderhoudsplannen die we

in 2018 opstelden. We betalen alle onderhoudskosten uit deze voorziening. Meer informatie vindt u in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Risicovoorzieningen
We gebruiken risicovoorzieningen voor verplichtingen die nog onzeker zijn. Deze verplichtingen kunnen later veranderen in schulden. In Bronckhorst hebben we drie risicovoorzieningen.

Wachtgeldvoorziening wethouders
We gebruiken deze voorziening voor de toekomstige uitkeringen aan (voormalige) wethouders die recht hebben op wachtgeld op grond van de APPA-regeling. De hoogte van de voorziening bepalen we periodiek op basis van de verwachte verplichtingen en de resterende looptijd van de uitkeringen. We betalen de wachtgelduitkeringen uit deze voorziening.

Wethouders pensioen vóór herindeling
We gebruiken deze voorziening voor het uitbetalen van pensioenen aan oud-wethouders van de voormalige gemeenten. We bepalen de hoogte van de voorziening regelmatig met actuariële berekeningen.

Pensioen wethouders
Elk jaar storten we een bedrag in de voorziening voor de pensioenen van wethouders van Bronckhorst. Dit bedrag komt overeen met de toename van hun opgebouwde pensioenrechten. We betalen de pensioenen uit deze voorziening. De pensioenrechten dragen we per 1 januari 2028 over aan het Algemeen Burgelijk Pensioenfonds (ABP).

Voorziening middelen derden
Bij deze middelen van derden (niet van overheidsorganisaties) ligt de bestemming vast. De derde, zoals inwoners die te veel afvalstoffenheffing hebben betaald, geeft het geld voor een specifiek doel. We moeten het bedrag dan ook aan dat doel besteden. We hebben zeven voorzieningen voor deze middelen van derden, zoals voor re-integratietrajecten.

Re-integratietrajecten
We houden op het salaris van ons personeel de premie in voor 'Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten' (WGA). Dit bedrag storten we in een voorziening. Vanuit deze voorziening betalen we de re-integratietrajecten.

Rioolheffing, vervangingsinvesteringen
Bij het berekenen van het tarief voor de rioolheffing houden we rekening met een storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen. We sparen dit geld om toekomstige vervangingen te kunnen betalen. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Rioolheffing, tariefegalisatie
We zorgen voor het afvoeren van huishoudelijk afvalwater en regenwater. Ook hebben we de zorg voor het grondwater. De rioolheffing is maximaal kostendekkend: we vragen niet meer dan nodig is. Bij het opstellen van de jaarstukken zien we of er een overschot of tekort is. Een overschot voegen we toe aan de voorziening. Een tekort halen we uit de voorziening, maar alleen tot het bedrag dat daarin beschikbaar is.

Afvalstoffenheffing, vervangingsinvesteringen
Bij het berekenen van het tarief voor de afvalstoffenheffing kunnen we we rekening houden met een storting in de voorziening voor vervangingsinvesteringen. We sparen dit geld om toekomstige vervangingen van ondergrondse containers te kunnen betalen. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Afvalstoffenheffing, tarievenegalisatie
We dekken de kosten voor het inzamelen en verwerken van afvalstoffen met heffingen. De heffing is maximaal kostendekkend: we vragen niet meer dan nodig is. Bij het opstellen van de jaarstukken zien we of er een overschot of tekort is. Een overschot voegen we toe aan de voorziening. Een tekort halen we uit de voorziening, maar alleen tot het bedrag dat daarin beschikbaar is.

Afkoop onderhoud graven
Wie dat wil, kan het onderhoud van een graf afkopen. We storten deze afkoopsommen in een speciale voorziening. Elk jaar komt een deel van het bedrag vrij. Dat gebruiken we voor het onderhoud van de graven. Meer informatie hierover staat in de Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (2.2.3).

Verlofsparen
Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Dit heet verlofsparen. Medewerkers gebruiken deze uren op een manier die past bij hun levensfase, persoonlijke situatie en loopbaanplanning. Zo sluit het verlof beter aan bij het gemeentelijke beeld van vitaliteit.

Vaste schulden

Onder vaste schuld vallen leningen met een looptijd van één jaar of langer. We geven hieronder een overzicht van de ontwikkeling van deze leningen, de jaarlijkse rentelasten en de resterende looptijd van onze leningenportefeuille.

Verloop leningen

Ontwikkeling	2027	2027	2028
Schuldrest per 1 januari	6.261	5.544	4.867
Reguliere aflossingen	717	677	597
Vervroegde aflossingen			
Schuldrest per 31 december	**5.544**	**4.867**	**4.271**
Rentelast boekjaar	273	241	211
Gemiddeld rentepercentage	4,6%	4,7%	4,7%
Looptijd schuldrestant per 31 december			
- looptijd < 5 jaar	440	180	0
- looptijd tussen 5 en 10 jaar	0	0	0
- looptijd langer dan 10 jaar	5.104	4.688	4.271

In 2027 vervalt een lening van € 1,6 mln. Op onze bestaande leningen betalen we gemiddeld 4,5% rente. Als we nieuwe leningen afsluiten voor o.a. de Investeringsagenda, veranderen de bedragen en het rentepercentage. Dit heeft invloed op onze totale rentelasten.

Vlottende passiva / Overlopende passiva

Onder deze posten vallen verplichtingen met een looptijd korter dan één jaar en vooruitontvangen bedragen. Voor de balansprognose gebruiken we stelposten voor de vlottende en overlopende passiva. De cijfers baseren we op de Jaarstukken 2025.

Overige gegevens

Jaarlijks terugkomende verplichtingen

Jaarlijks nemen we arbeidskosten mee in de exploitatie, zoals niet opgenomen vakantiedagen en wachtgelden. Deze kosten blijven meestal gelijk in omvang. Voor pensioenen en wachtgelden van (voormalige) wethouders gebruiken we een voorziening. We toetsen deze voorzieningen regelmatig en passen ze aan als dat nodig is.

3.7. Overzicht baten en lasten 2027 per kostensoort

3.7.1. We volgen welke kosten we maken

Voor de jaarlijkse budgetten gebruiken we vaste uitgangspunten voor de stijging van de lonen en prijzen aan de uitgaven- en inkomstenkant en de hoogte van de rentepercentages. In bijlage 4.3 bij deze programmabegroting ziet u een overzicht van de gehanteerde uitgangspunten.

Hieronder tonen we de ontwikkeling van de baten en lasten van de programma's en taakvelden op kostensoorten. In de toelichting (3.7.2) richten we ons op de laatste twee kolommen.

Kostensoorten	Rekening 2025	Begroting 2026	Jaarschijf 2027 uit MJB 2026-2029	Begroting 2027
Baten				
Algemene uitkering	76.123	75.608	75.317	79.354
Overige inkomensoverdrachten	19.198	11.347	10.351	14.947
Belastingen	15.415	15.761	15.886	16.541
Overige opbr., huren en pachten, leges	10.410	9.372	9.758	12.489
Dividend, winstuitkering	533	580	580	580
Verkoop grond en overige duurzame goederen	1.263	1.506	435	1.729
Totaal baten	**122.942**	**114.174**	**112.328**	**125.641**
Lasten				
Personeelskosten	37.008	34.522	34.092	39.145
Afschrijvingen	2.656	3.797	4.090	4.179
Inkomensoverdrachten	47.805	46.360	46.503	51.585
Kosten derden	27.753	30.142	28.295	28.718
Dotaties voorzieningen	3.554	1.642	1.527	2.276
Aankoop grond en overige duurzame goederen	222	0	0	0
Totaal lasten	**118.998**	**116.462**	**114.507**	**125.902**
Rente				
Rente baten	494	183	183	189
Rente lasten	545	523	711	544
Saldo rente	**-51**	**-340**	**-528**	**-355**
Activering mutaties grondexploitaties	**-17**	**-19**	**21**	**-106**
Saldo van baten en lasten	**3.875**	**-2.647**	**-2.685**	**-722**
Toevoegingen en onttrekkingen reserves				
Toevoeging reserves	31.572	13.818	776	929
Onttrekking reserves	35.505	16.458	1.524	1.921
Geraamd resultaat	**7.807**	**-7**	**-1.937**	**270**

+ = begrotingsoverschot; - = begrotingstekort

3.7.2. Toelichting op kostensoorten 2027

In de toelichting op kostensoorten vergelijken we de ramingen 2027 met de ramingen die we in de programmabegroting 2026-2029 (vastgesteld op 6 november 2025) voor de jaarschijf 2027 opnamen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2026. Over de ontwikkeling van de Algemene uitkering leest u meer in het overzicht algemene dekkingsmiddelen (2.1) en de financiële positie (3.3.1).

Algemene uitkering	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Algemene uitkering gemeentefonds	75.317	79.354
Totaal Algemene uitkering	**75.317**	**79.354**

Overige inkomensoverdrachten

We laten hier de rijksvergoedingen zien en de eigen bijdragen. De vergoedingen zijn bedoeld voor de uitvoering van de inkomensregelingen, de uitvoering van de energietransitie en de regeling Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De vergoedingen voor duurzaamheidsmaatregelen, dorpsenergieprocessen, grootschalige opwek en warmtetransitie verklaren de toename op de bijdragen rijk en overige overheidsinstanties. De verwachte eigen bijdragen dalen door het uitstel van het abonnementstarief. Bij de bijdragen gemeente verantwoorden een SPUK voor programma datagedreven Achterhoek wat via onze gemeente loopt. Bij overige bijdragen overheidsinstanties verantwoorden we de bijdrage voor Datalab Go waarvoor we het penvoerderschap voeren.

Overige inkomensoverdrachten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Bijdragen Rijk	8.653	10.706
Verhaal / terugvorderingen	345	345
Eigen bijdragen	844	443
Bijdragen - gemeenten	0	1.988
Bijdragen - gemeenschappelijke regelingen	0	0
Bijdragen - provincies	109	118
Bijdragen - overige overheden	14	951
Bijdragen - overige instellingen en personen	316	270
Overige kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	70	126
Totaal overige inkomensoverdrachten	**10.351**	**14.947**

Belastingen

De opbrengsten van de verschillende belastingen indexeerden we voor prijsstijging. Bij de rioolheffing passen we, naast de indexering, een verhoging toe van € 10 per aansluiting voor het vastgestelde watertakenplan 2026-2030. Over de ontwikkeling van de belastingen leest u meer in de paragraaf Lokale heffingen (2.2.1).

Belastingen	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Onroerende zaakbelastingen:		
- woningen	7.307	7.472
- niet woningen, eigenaren	1.935	1.986
- niet woningen, gebruikers	1.219	1.259
Toeristenbelasting	590	610
Forensenbelasting	87	138
Reclamebelasting	140	146
Rioolheffing:		
- woningen	4.206	4.490
- niet woningen	402	440
Totaal belastingen	**15.886**	**16.541**

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten

Voor de diensten voor afval en riolering willen we dat de tarieven kostendekkend zijn en bij de andere diensten berekenen we de prijsstijging door. De kosten voor het inzamelen en verwerken van afval zijn sterk gestegen. Daarom verhogen we de afvalstoffenheffing.

Huren en pachten, leges en overige opbrengsten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Pachten	39	54
Huren:		
- woningen	34	85
- overige gebouwen	794	849
- gronden	13	14
Leges:		
- bestemmingsplannen, bouw, sloop en vrijstellingen	1.637	1.703
- rijbewijzen en reisdocumenten	817	796
- overige leges	248	368
Overige opbrengsten:		
- afvalstoffenheffing	4.076	5.080
- opbrengst grondstoffen (naast afvalstoffenheffing)	0	328
- lijkbezorgingsrechten	698	686
- overig	928	2.068
- detacheringen wsw-ers	430	410
- detacheringen overig	45	47
Totaal overige opbrengsten, huren, pachten en leges	**9.758**	**12.489**

Dividend, winstuitkering

We krijgen van twee bedrijven dividend. Meer informatie leest u in de paragraaf Verbonden partijen (2.2.6).

Dividend, winstuitkering	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Bank Nederlandse Gemeenten	180	180
Alliander	400	400
Totaal dividend	**580**	**580**

Verkoop grond en overige duurzame goederen

De opbrengst grondverkopen hebben betrekking op onze grondexploitaties. Meer informatie leest u in de paragraaf Grondbeleid (2.2.7).

Verkoop grond en overige duurzame goederen	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Opbrengst duurzame goederen	20	20
Grondverkopen	415	1.709
Totaal verkoop grond en overige duurzame goederen	**435**	**1.729**

Personeelskosten

De vergoedingen aan raadsleden en buitengewone ambtenaren burgerlijke stand staan onder de kostenpost vergoedingen. Het begrip personeelskosten is van toepassing voor het college, de griffie en het overige ambtelijk personeel. De hogere lasten voor raads- en commissieleden in 2027 worden voornamelijk veroorzaakt door de jaarlijkse wettelijke indexering van de vergoedingen en onkostenvergoedingen. De hogere lasten voor Nieuw Beschut Werk in 2027 worden voornamelijk veroorzaakt door de verwachte instroom van nieuwe medewerkers met een indicatie beschut werk.De personeelskosten stijgen in 2027 doordat we verwachten de huidige vacatures in te vullen, waardoor de werkzame bezetting toeneemt. Daarnaast verhogen we de personeelskosten als gevolg van een geraamde loonstijging van 4,2%.

Omdat bestaande dienstverbanden grotendeels doorlopen en jaarlijks nieuwe kandidaten instromen, neemt het aantal beschutte werkplekken en daarmee de gemeentelijke bijdrage toe. Meer informatie over personeel leest u in de paragraaf Bedrijfsvoering (2.2.5).

Personeelskosten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Vergoeding raads- en commissieleden	436	511
College	688	688
Griffie	396	416
Ambtenaren burgerlijke stand	18	18
Gemeentelijke organisatie (inclusief ingehuurde medewerkers)	29.933	33.837
Datalab go	0	950
Wsw	2.274	2.280
Nieuw beschut werk participatie	347	445
Totaal personeelskosten	**34.092**	**39.145**

Afschrijvingen

De afschrijvingen volgen uit gerealiseerde investeringen. Op de investeringen schrijven we af op basis van de verwachte gebruiksduur. Het (vervangings)investeringsplan hebben we opgenomen onder 3.4. Investeringen, de lasten voor de Investeringsagenda zijn nader toegelicht in 3.3.4 Actueel beeld van de Investeringsagenda.

Afschrijvingen	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Programma 1 Samenleving	1.310	1.332
Programma 2 Leefomgeving	1.978	2.079
Programma 3 Inwoner en bestuur	95	95
Overhead	707	673
Totaal afschrijvingen	**4.090**	**4.179**

Inkomensoverdrachten

Bij de afgifte van rijbewijzen en reisdocumenten heffen we leges waarvan een deel bestemd is voor het rijk. De afdracht aan het rijk staat hieronder. De uitkeringen in geld (Participatiewet) stijgen o.a. door de instroom van bijstandsgerechtigde statushouders, voor de uitkeringen in natura zijn de hogere kosten verwerkt. De combinatie van een groeiend aantal cliënten en hogere tarieven leidt naar verwachting tot hogere lasten

voor huishoudelijke hulp en Wmo-ondersteuning, deze staan verantwoord onder sociale uitkeringen in natura.

Bij subsidies verwachten we een stijging van de loon- en activeringskosten binnen het werkdeel, doordat meer medewerkers instromen en deelnemen aan werk- en ontwikkelingstrajecten. De afwikkeling van een project rond leefbaar en sportief Bronckhorst loopt door in 2027. De verhoging bij de post overige subsidies budgetten hebben onder meer betrekking op het onderwijsachterstandenbeleid (€ 210.000), de verhoging van het participatiebudget (€ 320.000), de aanpak van kindermishandeling (€ 345.000) en cultuursubsidies (€ 210.000).

Naast inkomensoverdrachten aan individuen geven we ook bijdragen aan overheidsinstellingen, die financieel van ons afhankelijk zijn, zoals de verbonden partijen. We zien een sterke verhoging van af te nemen diensten van de ODA. Vanaf 2027 is GBTwente een nieuwe verbonden partij. Bij de gemeentelijke bijdragen verwerken de loonkosten van Laborijn vanaf 2027 rechtstreeks in onze eigen exploitatie. Daardoor vervalt de afzonderlijke gemeentelijke bijdrage aan Laborijn.

Inkomensoverdrachten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Afdracht leges en overige inkomensoverdrachten rijk	387	388
Sociale uitkeringen in geld	5.319	5.399
Sociale uitkeringen in natura	25.179	28.586
Subsidies:		
- raadsfracties	7	8
- VVV	183	179
- Yunio	579	606
- bibliotheken	721	739
- loon- en activeringskosten werkdeel	1.270	1.353
- project Leefbaar en Sportief Bronckhorst	0	256
- overige subsidies	4.456	5.782
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen:		
- Regio Achterhoek	297	309
- ODA	1.413	2.082
- SON	285	287
- VNOG	2.782	2.844
- GGD	872	900
- ECAL	318	356
- GBTwente	0	1.062
Gemeentelijke bijdragen:		
- VNG	227	238
- Laborijn	1.746	0
- overige gemeentelijke bijdragen	250	0
- overige overheden	3	3
- kwijtschelding gemeentelijke belastingen	209	209
Totaal inkomensoverdrachten	**46.503**	**51.585**

Kosten derden

Bij de kosten voor goederen en diensten door derden hebben we de indexering van 2,5% verwerkt. We nemen onder de post uit te werken beleid budgetten op die al voor een

specifiek doel zijn geraamd, maar die we nog niet hebben uitgewerkt naar een nadere kostensoort.

Kosten derden	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Onderzoek en advisering derden	353	351
Gemeentelijke belastingen en overige heffingen	357	427
Gas, water, elektra en brandstoffen	1.041	1.129
Inkoop materiaal, gegevens en overig	932	910
Onderhoud	2.728	2.468
Inzamelen en verwerken afval	2.833	3.637
Nog uit te werken beleid	3.671	1.624
Overige kosten derden	16.379	18.172
Totaal kosten derden	**28.295**	**28.718**

Dotaties voorzieningen

Om de kosten van onderhoud van gemeentelijke gebouwen en sporthallen gelijkmatig in de exploitatie op te nemen, gebruiken we onderhoudsvoorzieningen. In de tariefstelling voor rioolheffing en afvalstoffenheffing houden we rekening met toekomstige vervangingsinvesteringen. De dotatie (het 'spaarbedrag') voegen we toe aan de betreffende voorziening om vanuit de voorziening vervolgens de kosten van de vervangingsinvesteringen te dekken.

Dotaties voorzieningen	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Pensioen- en wachtgeldverplichtingen	129	133
Sportaccommodaties	348	357
Gemeentelijke gebouwen	621	637
Vervangingsinvesteringen riolering	428	523
Tariefegalisatie afvalstoffenheffing	0	627
Totaal dotaties	**1.527**	**2.276**

Rente

Voor de leningen die we nu hebben lopen als 'opgenomen leningen', betalen we gemiddeld 4,5% rente. Over het verloop van de leningen leest u meer in de balans (paragraaf 3.6).

Rentebaten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Rente baten	179	179
Rente grondexploitaties		
Personeelshypotheken	4	4
Rente baten	**183**	**183**

Rentelasten	Begroting 2026 Jaarschijf 2027	MJB 2027
Leningportefeuille	589	424
Rentelasten overig	0	0
Beheerkosten SVn	32	32
Toevoeging rente voorziening afkoop onderhoud graven	90	88
Rente lasten	**711**	**544**

Toevoegingen en onttrekkingen reserves

Een specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen geven we in 3.5 Gebruik van reserves per programma.

4. BIJLAGEN

4.1. Kerngegevens

Maatstaven	1-1-2026	1-1-2026	1-1-2027	
	Schatting	Werkelijk	Schatting	
Sociale structuur				
Aantal inwoners	*35.900*	*35.983*	*35.990*	
van 0 t/m 17 jaar	5.500	5.471	5.435	
vanaf 18 jaar en ouder	30.400	30.512	30.555	
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	*300*	*296*	*269*	
Pw (Participatiewet incl. bbz (voorheen Wwb)	291	287	261	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAW	7	7	6	
Periodieke uitkeringen ingevolge de IOAZ	2	2	2	
Aantal leerlingen				
Leerlingen Voortgezet Onderwijs	414	342	312	
Fysieke structuur				
Oppervlakte gemeente	*28.643*	*28.643*	*28.643*	ha
Land	28.345	28.345	28.345	ha
Binnenwater	298	298	298	ha
Lengte van wegen	*856,3*	*852,8*	*853,9*	km
Asfaltwegen	499,0	498,5	498,5	km
Betonwegen (buitengebied)	7,3	7,3	7,3	km
Klinkerwegen	169,0	167,9	169,0	km
Zandwegen	181,0	179,1	179,1	km
Verharde wegen (asfalt- beton en klinkerwegen):	*674,0*	*677,1*	*678,0*	*km*
In de kom	159,0	160,6	161,6	km
Buiten de kom	515,0	516,4	516,4	km
Groenbeheer binnen de bebouwde kom				
Bomen	13.026	13.441	13.441	st
Bermen	117.198	116.543	116.543	m^2
Gazons	465.305	402.682	402.682	m^2
Bosplantsoen	260.170	250.548	250.548	m^2
Hagen	13.977	13.718	13.718	m^1
Plantsoen	100.700	223.455	223.455	m^2
Aantal woningen (BAG code en -gebruiksdoel)				
01 woonfunctie	16.527	16.562	16.598	
11 bijeenkomstfunctie	204	205	206	
31 gezondheidszorgfunctie	598	602	602	
41 industriefunctie	1.828	1.823	1.823	
51 kantoorfunctie	241	239	240	
61 logiesfunctie	513	513	513	
71 onderwijsfunctie	35	35	34	
76 sportfunctie	49	49	48	
81 winkelfunctie	341	339	339	
91 overige gebruiksfunctie	695	694	693	

4.2. Samenstelling bestuursorganen

Gemeenteraad

Zetelverdeling	Zetels	%
GBB	10	40%
CDA	4	16%
PRO	3	12%
VVD	3	12%
Lokaal Bronckhorst	2	8%
D66	2	8%
BVNL	1	4%
Totaal	**25**	**100%**

De samenstelling van de raad leest u op onze website www.bronckhorst.nl.

College van burgemeester en wethouders

Patrick van Domburg - Burgemeester

- Openbare Orde en Veiligheid
- Handhaving
- Toerisme en Recreatie
- Erfgoed en Monumenten
- Juridische Zaken
- Lobby
- Communicatie

Robbert van Velsen, wethouder GBB

- Woningbouw
- Ruimtelijk Ordening
- Grondzaken
- Asiellocaties
- Energietransitie
- Digitale weerbaarheid en ICT

Daisy van Gils, wethouder GBB

- Inwonerparticipatie en dienstbare overheid
- Participatiewet
- Schuldhulpverlening en armoede
- Inclusie
- Werk & Inkomen
- Statushouders, asielzoekers (inburgering) en vluchtelingen
- Wmo
- Vrijwilligers en mantelzorgers

Pouwel Inberg - wethouder PRO

- Water, landschap, natuur en groen
- Landbouw
- Vitaal buitengebied
- Beheer openbare ruimte
- Grondstoffenbeleid
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Volkshuisvestingsprogramma

Hans Puijk - wethouder VVD

- Financiën
- (Jeugd)Zorg en Welzijn
- Volksgezondheid
- Sport, Cultuur & Leefbaarheid
- Bedrijfsvoering

Martin Fröberg - wethouder D66

- Economie
- Onderwijs
- Regionale Samenwerking
- Bedrijventerreinen
- Gemeentelijke en maatschappelijke accommodaties, vastgoed
- Regionale Samenwerking
- Media en strategische informatievoorziening
- Bibliotheken

Martin Rommers - gemeentesecretaris/directeur

4.3. Begrotingsuitgangspunten

Omschrijving uitgangspunt	
Lasten (algemeen)	
Prijsstijging (inflatie)	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026)
Dotaties onderhoudsvoorzieningen	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026)
Subsidies	Algemene subsidieverordening indexering met 2,5%. Voor gesloten budgetovereenkomsten gelden indexatiebepalingen overeenkomsten
Gemeenschappelijke regelingen	Beginstand volgens Programmabegroting 2027-2030 (juni 2026)
Salarissen	Indexering met 4,2% voor cao-stijging en stijging sociale lasten (loonvoet sector overheid).
Kapitaallasten	Doorrekening van gegevens in Programmabegroting 2026-2029
Baten (algemeen)	
Belastingen onroerende zaken (OZB)	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026)
Overige belastingen	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026)
Rechten	Tarieven zijn kostendekkend
Leges	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026) tot maximaal kostendekkend, rekening houdend met wettelijke voorschriften voor reisdocumenten, etc.
Overige opbrengsten	2,5% (pbbp in Meicirculaire 2026) Voor gesloten overeenkomsten gelden de indexatiebepalingen in de overeenkomsten
Overige uitgangspunten	
Stelpost onvoorzien	€ 3,50 per inwoner
Prijspeil meerjarenperspectief	Constante prijzen (prijspeil jaarschijf 2027)
Algemene uitkering gemeentefonds	Meicirculaire 2026
Eenheden Algemene uitkering	Vanuit feitelijke aantallen eenheden op 1-1-2026 prognose voor de stand op 01-01-2027
Kostenverdeling	Afdelingsplannen 2026
Deel van de Algemene reserve voor bufferfunctie (risicovermogen)	100% van het vrije deel (dus Algemene reserve minus bestemmingsreserves)
Rente extern	
Bestaande opgenomen leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
Nieuw op te nemen leningen	3,50%
Bestaande verstrekte leningen	Basis is bestaande leningportefeuille
Rekening courant	
- krediet	1maands €STR plus 0,21%, medio 2025
- tegoed	1maands €STR min 0,25%, medio 2025
Kortlopende uitzettingen / schatkistbankieren	Eonia
Leverancierskrediet	0% en betaling binnen 30 dagen
Rente intern	
Rentetoevoeging reserves	
- bestemmingsreserve afkoop onderhoud graven	3,00%
Renteverdeling	
- investeringen grondexploitatie	1,50%
- investeringen overig	1,50%

**prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product*

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
ABP	Algemeen Burgelijk Pensioenfonds
AI	Artificial Intelligence
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BIO2	Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CBW	Cyberbeveiligingswet
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
DBO	Dorpsbelangenorganisatie
ECB	Europese Centrale Bank
EIB	Economisch Bureau voor de Bouw
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
Fido	Wet Financiering decentrale overheden
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBTwente	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGM	Gemeentelijke Gegevens Model
ICT	Information and Communication Technology
ISMS	Information Security Management System
M&I	Migratie en integratie
MJOP	Meerjarenonderhoudsplanning
MPO	Meerjaren Prognose Ontwikkellocaties
NIS2	Network & Information Systems 2
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
OZB	Onroerendezaakbelasting
POC	Percentage of Completion
RPA	Robotic Process Automation
SDG	Sustainable Development Goals
SSW	Systeemoverzicht Stedelijk Water
Suwi	Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
VNOG	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
VSG	Vereniging Sport en Gemeenten
WGA	Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
Wgr	Wet Gemeenschappelijke regelingen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering Onroerende Zaak
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WTPO	Watertakenplan Olburgen